

# TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

## TUTANAK DERGİSİ

40'ıncı Birleşim  
22 Aralık 2025 Pazartesi

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

### İÇİNDEKİLER

#### I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

#### II.- GELEN KÂĞITLAR

#### III.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

##### A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları

- 1.- Yozgat Milletvekili İbrahim Ethem Sedef'in, Yozgat iline ilişkin gündem dışı konuşması
- 2.- Hatay Milletvekili Nermin Yıldırım Kara'nın, adli süreçlerde mağduriyet yaşayan vatandaşların karşılaştıkları sorunlara ve bu süreçte yaşanan aksaklıklara ilişkin gündem dışı konuşması
- 3.- Kayseri Milletvekili Sayın Bayar Özsoy'un, Erciyes Dağı'nda kayak sezonunun açılmasına ilişkin gündem dışı konuşması

#### IV.- AÇIKLAMALAR

- 1.- Kocaeli Milletvekili Sami Çakır'ın, tamamlanan bütçe görüşmelerine ilişkin açıklaması
- 2.- Uşak Milletvekili İsmail Güneş'in, Uşak merkez Dikilitaş Mahallesi sakinlerinin mesajına ilişkin açıklaması
- 3.- Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın, Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'in açıklamalarına ilişkin açıklaması
- 4.- Gaziantep Milletvekili Derya Bakbak'ın, Gaziantep'in düşman işgalinden kurtuluşunun yıl dönümüne ilişkin açıklaması
- 5.- Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur'un, Hatay'daki okulların ısınma sorununa ilişkin açıklaması
- 6.- Amasya Milletvekili Reşat Karagöz'ün, Türkiye'de yapılan yatırımların milletin vergileriyle finanse edildiğine ilişkin açıklaması
- 7.- Iğdır Milletvekili Yılmaz Hun'un, üniversite öğrencilerinin sorunlarına ilişkin açıklaması
- 8.- Diyarbakır Milletvekili Mehmet Sait Yaz'ın, tamamlanan bütçe görüşmelerine ilişkin açıklaması
- 9.- Kars Milletvekili İnan Akgün Alp'in, Kars'ta tarımsal desteklerin kesildiğine ilişkin açıklaması
- 10.- Mersin Milletvekili Ali Bozan'ın, parti değiştiren bir milletvekilinin ifadelerine ilişkin açıklaması
- 11.- Burdur Milletvekili İzzet Akbulut'un, Tarım ve Orman Bakanının Burdur'da yaptığı açıklamalara ilişkin açıklaması
- 12.- Tunceli Milletvekili Ayten Kordu'nun, Roboski'ye ilişkin açıklaması
- 13.- Hatay Milletvekili Servet Mullaoğlu'nun, Adana Büyükşehir Belediye Başkanı Zeydan Karalar'la ilgili iddianameye ilişkin açıklaması
- 14.- Mardin Milletvekili Kamuran Tanhan'ın, Mardin için taleplerine ilişkin açıklaması
- 15.- Rize Milletvekili Tahsin Ocaklı'nın, 2026 yılı bütçesine ilişkin açıklaması
- 16.- Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun, insanların birbirine güven oranına ilişkin açıklaması
- 17.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın, Uşak Milletvekili İsmail Güneş'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 18.- Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel'in, çorba dağıtımının soruşturma konusu edilmesine ilişkin açıklaması
- 19.- Erzincan Milletvekili Mustafa Sarıgül'ün, on birinci yargı paketine ve birleşimi yöneten Başkan Vekili Bekir Bozdağ'a ilişkin açıklaması
- 20.- Gaziantep Milletvekili Hasan Öztürkmen'in, artan ekmek tüketimine ilişkin açıklaması
- 21.- Sakarya Milletvekili Ali İnci'nin, 2026 yılı bütçesine, on birinci yargı paketine ve Sakarya'ya yapılan yatırımlara ilişkin açıklaması
- 22.- Zonguldak Milletvekili Eylem Ertuğ Ertuğrul'un, Zonguldak'taki hava kirliliğine ilişkin açıklaması
- 23.- Mersin Milletvekili Perihan Koca'nın, asgari ücret tespiti çalışmalarına ilişkin açıklaması
- 24.- Mersin Milletvekili Gülcan Kış'ın, Mersin'in Anamur ilçesinde bu sabah yaşanan olaya ilişkin açıklaması

25.- Giresun Milletvekili Elvan Işık Gezmiş'in, Tirebolu-Torul yoluna ilişkin açıklaması

26.- Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un, çiğ süt fiyatlarına ilişkin açıklaması

27.- Hatay Milletvekili Necmettin Çalışkan'ın, Hatay'da çözüm bekleyen sorunlara ilişkin açıklaması

28.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, 2026 yılı bütçesine ilişkin açıklaması

29.- Denizli Milletvekili Şeref Arpacı'nın, 2026 yılı bütçesine ilişkin açıklaması

30.- Malatya Milletvekili Mehmet Celal Fendoğlu'nun, AnadoluJet'in Malatya uçuş politikasına ilişkin açıklaması

31.- Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in, on dört günlük bütçe maratonuna, bugünkü gündeme, dün Genel Kurul kapanışında yaşananlara, 21 Aralık 1963 Kıbrıs "Kanlı Noel" olaylarına, Sarıkamış Şehitlerini Anma Günü'ne, Kanun-ı Esasi'nin 150'nci yıl dönümüne, Anamur'da bu sabah yaşanan olaya ve Kızılaya ilişkin açıklaması

32.- İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu'nun, yüz on bir yıl önce Allahuekber Dağları'nda şehit olanlara, bugünlerde çok konuşulan soruşturmaya, KHK'lilere ve on birinci yargı paketine ilişkin açıklaması

33.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, 2026 yılı bütçesine ve bütçe maratonunun son günü oylamadan önce yaşananlara, İsrail, Yunanistan ve Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin bir araya geldiği toplantıya, Kudüs paketi kurulması önerilerine ve Sarıkamış Harekâtı'nın yıl dönümüne ilişkin açıklaması

34.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, çevre ödülü verilen maden şirketine, DİSK'in başlattığı yürüyüşe ve asgari ücret görüşmelerine, bütçe görüşmelerinde dile getirilen hususlara ve dün Genel Kurulda yaşanan hadiseye, Leyla Zana'ya ilişkin açıklaması

35.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, 2026 yılı bütçe görüşmelerine ve dün Genel Kurulda yaşananlara ilişkin açıklaması

36.- Gaziantep Milletvekili Abdulhamit Gül'ün, 2026 yılı bütçesine, Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ve dün Genel Kurulda yaşananlara, Sarıkamış Harekâtı'nın yıl dönümüne ilişkin açıklaması

37.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Gaziantep Milletvekili Abdulhamit Gül'ün yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

38.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Ankara Milletvekili Fuat Oktay'ın (3/1252) esas numaralı Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

39.- Gaziantep Milletvekili Abdulhamit Gül'ün, Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadeleri ile İstanbul Milletvekili Namık Tan'ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

40.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Ankara Milletvekili Fuat Oktay'ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

#### V.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

1.- Uşak Milletvekili İsmail Güneş'in, Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın yaptığı açıklaması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

2.- İstanbul Milletvekili Namık Tan'ın, Ankara Milletvekili Fuat Oktay'ın (3/1252) esas numaralı Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

3.- Ankara Milletvekili Fuat Oktay'ın, İstanbul Milletvekili Namık Tan'ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

#### VI.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

##### A) Çeşitli İşler

1.- Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Ankara ilinin Ayaş ilçesinden gelen mahalle muhtarlarına "Hoş geldiniz." denilmesi

##### B) Tezkereler

1.- Cumhurbaşkanlığının, Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonunda bulunan, Gaziantep Milletvekili Mehmet Mustafa Gürban hakkında yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına ilişkin tezkeresinin (3/1220) Cumhurbaşkanlığına iade edildiğine ilişkin tezkeresi (3/1254)

2.- Çocukların Suça Sürüklenmesine Yol Açan Nedenlerin Tüm Boyutlarıyla İncelenerek Koruyucu ve Önleyici Mekanizmalar Geliştirilmesi ile Çocukların Toplumsal Yaşama Etkin Katılımlarının Sağlanması İçin Yapılması Gerekenlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonunun Geçici Başkanlığının, Başkan, Başkan Vekili, Sözcü ve Kâtip Üye seçimini yaptığına ilişkin tezkeresi (3/1255)

3.- Cumhurbaşkanlığının, Türkiye'nin millî çıkarlarına yönelik her türlü tehdit ve güvenlik riskine karşı uluslararası hukuk çerçevesinde gerekli her türlü tedbiri almak, Libya'daki gayrimeşru silahlı gruplar ile terör örgütleri tarafından Türkiye'nin Libya'daki menfaatlerine yönelebilecek saldırıları bertaraf etmek, kitlesel göç gibi diğer muhtemel risklere karşı millî güvenliğimizin idame ettirilmesini sağlamak, Libya halkının ihtiyacı olan insani yardımları ulaştırmak, Libya'nın bütünlüğü ve istikrarını tehdit eden DEAŞ, El Kaide ve diğer terör örgütlerinin faaliyetlerini ve yasa dışı silahlı gruplar ile yasa dışı göç ve insan ticareti için uygun ortam oluşturan

eylemleri bertaraf etmek, gerektiği takdirde BM Güvenlik Konseyinin 2292 (2016) sayılı Kararı'yla Libya'ya yönelik silah ambargosunun açık denizlerde denetlenmesi yönünde üye devletlere verilen yetkiyi kullanmak, dönemin Libya Ulusal Mutabakat Hükûmeti tarafından talep edilmiş olan ve bilahare kurulan Millî Birlik Hükûmetinin de gerek duyduğunu bildirdiği desteği sürdürmek, bu süreç sonrasında meydana gelebilecek gelişmeler karşısında Türkiye'nin yüksek menfaatlerini etkili bir şekilde korumak ve kollamak, gelişmelerin seyrine göre ileride telafisi güç bir durumla karşılaşmamak için süratli ve dinamik bir politika izlenmesine yardımcı olmak üzere hudut, şûmul, miktar ve zamanı Cumhurbaşkanınca takdir ve tayin olunacak şekilde, Türk Silahlı Kuvvetlerinin gerektiği takdirde Türkiye sınırları dışında harekât ve müdahalede bulunmak üzere yabancı ülkelere gönderilmesi, bu kuvvetlerin Cumhurbaşkanının belirleyeceği esaslara göre kullanılması ile risk ve tehditlerin giderilmesi için her türlü tedbir alınması ve bunlara imkân sağlayacak düzenlemelerin Cumhurbaşkanı tarafından belirlenecek esaslara göre yapılması için Anayasa'nın 92'nci maddesi uyarınca 2 Ocak 2020 tarihli ve 1238 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Kararı'yla verilen ve son olarak 30 Kasım 2023 tarihli ve 1398 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Kararı'yla uzatılan iznin süresinin 2 Ocak 2026 tarihinden itibaren yirmi dört ay uzatılmasına dair tezkeresi (3/1252)

4.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Numan Kurtulmuş ve beraberindeki heyetin, Tacikistan Cumhuriyeti Tacikistan Millî Meclisi Ali Meclis Başkanı Rüstami Emomali'nin davetine icabetle Tacikistan'a resmî bir ziyaret gerçekleştirmeleri ile Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve heyetinin Sağlık Bilimleri Üniversitesi tarafından Buhara'da düzenlenen uluslararası konferansa katılmaları hususuna ilişkin tezkeresi (3/1256)

#### C) Önergeler

1.- Başkanlıkça, İstanbul Milletvekili Elif Esen'in Engelli Bireylerin Toplumsal Hayata Katılımlarının Güçlendirilmesi, Karşılaştıkları Sorunların Tespit Edilmesi ve Bu Sorunlara Kalıcı Çözümler Üretilmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu üyeliğinden istifasına ilişkin yazısının 11/12/2025 tarihinde Başkanlığa ulaştığına ilişkin önerge yazısı (4/120)

#### VII.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALAR

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın, 2026 yılı bütçesine, dün bütçe görüşmelerinin nihayetinde yaşananlara ve 2026 yılı Genel Kurul müzakerelerine ilişkin konuşması

#### VIII.- ÖNERİLER

##### A) Danışma Kurulu Önerileri

1.- Danışma Kurulunun, gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmında bulunan 243, 170 ve 247 sıra sayılı Kanun Tekliflerinin aynı kısmın sırasıyla 1'inci, 2'nci ve 3'üncü sıralarına alınmasına ve bu kısımda bulunan diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesine; Genel Kurulun çalışma gün ve saatlerine ilişkin önerisi

#### IX.- SEÇİMLER

##### A) Komisyonlarda Açık Bulunan Üyeliklere Seçim

1.- (10/434, 2104, 2716, 2717, 2718, 2719) esas numaralı Engelli Bireylerin Toplumsal Hayata Katılımlarının Güçlendirilmesi, Karşılaştıkları Sorunların Tespit Edilmesi ve Bu Sorunlara Kalıcı Çözümler Üretilmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonunda boş bulunan üyeliğe seçim

2.- Tarım, Orman ve Köyşleri Komisyonunda boş bulunan üyeliğe seçim

#### X.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

##### A) Kanun Teklifleri

1.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdare Bölgesi Hükûmeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığı ile Vergiden Kaçınmaya Engel Olma Anlaşması ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3295) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 243)

2.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Hükûmeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2639) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 170)

#### XI.- OYLAMALAR

1.- (S. Sayısı: 243) Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdare Bölgesi Hükûmeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığı ile Vergiden Kaçınmaya Engel Olma Anlaşması ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi'nin oylaması

2.- (S. Sayısı: 170) Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Hükûmeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi'nin oylaması

22 Aralık 2025 Pazartesi

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.02

BAŞKAN: Başkan Vekili Bekir BOZDAĞ

KÂTİP ÜYELER: Müzeyyen ŞEVKİN (Adana), İbrahim YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar)

----- 0 -----

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 40'ıncı Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce 3 sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim.

Gündem dışı ilk söz, Yozgat ili hakkında söz talebi olan Yozgat Milletvekili İbrahim Ethem Sedef'e aittir.

Sayın Sedef, buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

### III.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

#### A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları

##### 1.- Yozgat Milletvekili İbrahim Ethem Sedef'in, Yozgat iline ilişkin gündem dışı konuşması

İBRAHİM ETHEM SEDEF (Yozgat) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; seçim bölgem Yozgat hakkında gündem dışı söz almış bulunmaktayım. Saygıdeğer heyetinizi ve aziz Türk milletini saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, Orta Anadolu'nun kadim şehirlerinden biri olan Yozgat'ımızın bazı talep ve çözüm bekleyen beklentilerini yüce Meclisin dikkatine sunmak istiyorum.

Yozgat, tarihi, turizmi, kültürü, jeotermal zenginlikleriyle büyük bir potansiyele sahiptir. Tarihî Sarıkaya Roma Hamamı başta olmak üzere Yerköy, Sorgun, Saraykent ve Boğazlıyan ilçelerimizde bulunan termal kaynaklarımız sağlık turizmi, jeotermal seracılık ve bölgesel kalkınma açısından ciddi bir fırsattır ancak bu potansiyelin ekonomiye kazandırılabilmesi için, özel sektörün ötesinde, planlı ve güçlü devlet yatırımlarına ihtiyaç vardır; bu potansiyel hayata geçirildiğinde Yozgat'ımıza büyük katkı sağlayacaktır. Aynı zamanda turizmle desteklendiği takdirde Yozgat'ta istihdam artacak, göçün önü kesilecektir.

Değerli milletvekilleri, Yozgat'ın en temel meselelerinden biri tarım ve sulamadır. Toprak var, üretme iradesi var ancak su yetersizdir. İlimizde birçok gölet ve sulama projesi yarım kalmış ya da yıllardır yatırım programına alınmayı beklemektedir. Kapalı sulama sistemine geçilmediği için hem su israfı yaşanmakta hem de çiftçimizin maliyetleri artmaktadır. Sulama olmadan tarımın, tarım olmadan kırsalın ayakta kalması mümkün değildir. Tarımın ayrılmaz parçası olan hayvancılık ise artan yem fiyatları, enerji maliyetleri ve desteklerin geç ödenmesi nedeniyle ciddi bir çıkmazdadır. Meraların ıslah edilmesi, hayvancılık desteklerinin zamanında ve yeterli düzeyde verilmesi küçük ve orta ölçekli üreticinin ayakta kalması için zorunludur. Yozgat, hayvancılıkta yeniden üretim üssü olabilecek potansiyele sahiptir. Üretim zayıfladıkça işsizlik artmakta, özellikle gençlerimiz iş bulamadığı için Yozgat'tan göç etmek durumunda kalmaktadır. Göç yalnızca bir nüfus meselesi değil aynı zamanda üretimin, tarımın ve kırsal hayatın kaybıdır. Bu döngüyü kırmamanın yolu yerinde üretim ve yerinde istihdamdır. Çiftçilerimiz desteklenmeli, desteklendikçe üretmeli, üretimle şehirlerimiz ve ülkemiz büyümelidir.

Değerli milletvekilleri, Yozgat, geniş mera alanları ve güçlü hayvancılık kültürüyle besicilikte önemli bir potansiyele sahiptir ancak artan maliyetler, dağınık üretim yapısı ve pazarlama sorunları nedeniyle bu potansiyel yeterince değerlendirilmemektedir. Bu nedenle, Yozgat'a besicilik ihtisas organize sanayi bölgesi kurulması gerekmektedir. Besicilik ihtisas organize sanayi bölgesi üreticilerimizin modern altyapıya kavuşmasını, yemden veterinerliğe, kesimden paketlemeye kadar tüm süreçlerin tek merkezde yürütülmesini sağlayacak, maliyetleri düşürüp verimliliği artıracaktır. Besicilik organize sanayi bölgesi istihdam demektir, göçün önlenmesi demektir, katma değerli üretim demektir. Yozgat'a kurulacak böyle bir merkez Orta Anadolu ve ülke hayvancılığına da güç katacaktır. Yozgatlılar olarak bu haklı talebimiz dikkate alınmalı, gerekli çalışmalar başlatılarak besicilik ihtisas organize sanayi bölgesi yatırım programına alınmalıdır.

Değerli milletvekilleri, bir diğer konu olan nakliyeciler ve taşımacı esnafımızın yaşadığı sıkıntıları ifade etmek istiyorum. Artan akaryakıt fiyatları, sigorta ve bakım giderleri ile otoyol ücretleri nakliyecilerimizi ciddi şekilde zorlamaktadır. Nakliyeciler ayakta duramazsa çiftçinin ürünü pazara ulaşamaz, hayvancılığın ve ticaretin maliyeti daha da artar, artan maliyet soframıza yansır. Taşımacı esnafımıza yönelik desteklerin bir an önce güçlendirilmesi artık bir zorunluluktur. Yozgatlı çiftçi, hayvancı, nakliyeciler ve gençlerimiz devletten ayrıcalık değil üretmek, çalışmak ve memleketinde yaşamak için adil şartlar istemektedir diyorum, Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Sedef, teşekkür ediyorum.

Gündem dışı ikinci söz, adli süreçlerde mağduriyet yaşayan vatandaşların karşılaştıkları sorunlar ve bu süreçte yaşanan aksaklıklar hakkında söz isteyen Hatay Milletvekili Nermin Yıldırım Kara'ya aittir.

Sayın Yıldırım Kara, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

##### 2.- Hatay Milletvekili Nermin Yıldırım Kara'nın, adli süreçlerde mağduriyet yaşayan vatandaşların karşılaştıkları sorunlara ve bu süreçte yaşanan aksaklıklara ilişkin gündem dışı konuşması

NERMİN YILDIRIM KARA (Hatay) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hukukun esas olduğu yönetim anlayışlarında devlet, her şeyden evvel, şeffaflığı ve tarafsızlığı ilke edinmelidir. Ancak bugün geldiğimiz noktada, adaletin terazisinin şaştığını, âdeta bir dekor görevi gördüğünü ve bu şekilde bir sürecin yaşandığını hepimiz görüyoruz ve yetersiz kaldığını biliyoruz.

Bugün neden buradayız? Dün, Dikmen Kapısı'nda, özellikle acılı ailelerle -kim bunlar- depremde ailelerini kaybetmiş, yakınlarını kaybetmiş ve üç yıldır, yaşayan bir ölü gibi hayata tutunmaya çalışan akrabalarımızın, yurttaşlarımızın sesine ses olmak için onlarla dayanışma içindeydik. Eğer sizler de dayanışma içerisinde olmak isterseniz şu an Cemal Süreya Parkı'ndalar ve bu soğukta adalet nöbeti tutuyorlar. Neden? Çünkü biz iki buçuk-üç yıldır deprem davalarını takip ediyoruz.

Biz, toptancı bir anlayışı asla kabul etmedik ancak bugün itibarıyla Meclise gelecek olan on birinci yargı reformu paketinde bir madde üzerinde bir muafiyet tanınması noktasında bu ailelerin bir serzeniş var, bir haykırışı var çünkü biz, Hatay'da daha "Sesimizi duyan var mı, sorumlular nerede?" diye haykırırken bugün davalarda, özellikle bilirkişi raporlarından, dava süreçlerinin, yargılama usullerinin çok fazla uzamasından dolayı, adaletin tesis edilmemesinden dolayı çok fazla zarar gören yurttaşımız var. Biz istiyoruz ki aynı sizin Komisyonda verdiğiniz önergede olduğu gibi, cinsel saldırı, çocuğun cinsel istismarı, reşit olmayanla cinsel ilişki, kadına ve çocuğa yapılan muamelelerde olduğu gibi, 27'nci maddeden deprem suçlularının, deprem suçunun infaz düzenlemesi kapsamı dışında tutulmasını talep ediyoruz, istiyoruz. (CHP sıralarından alkışlar) Bakın, bu davalarda kimseyi... Ben yargıç veya hâkim değilim. Belki de genel afet yasası, bunun... Deprem gerçeğini göz önünde bulundurarak ülkenin en fazla doğal afetlerden dolayı can kaybının yaşandığı bir coğrafyada yaşıyor olmamızdan dolayı önümüzdeki süreçlerde de belki müstakil, genel afetlerden kaynaklı bir yasanın Mecliste adil, şeffaf, hesap verilebilir bir şekilde buraya getirilmesinde ve burada konuşulmasında yarar olacaktır diyoruz.

53 bin yurttaşımız öldü. Bakın, sevgili, kıymetli milletvekili arkadaşlarımız; depremde hayatını kaybedenlerin dışında öyle acılı aileler var ki... Suna abla, Fadime abla, Antakya'da Selahattin Kılıç, İskenderun'dan Batuhan Güleç; belki hâlâ saçının teli veya vücudunun bir parçası dahi yok. Bunların ne DNA'ları eşleştirdi ne fethikabirlerle bir mezar taşı yok bu ailelerin. Dolayısıyla biz bunlara nasıl hayatta kalıyorlar, nasıl yaşıyorlar, nasıl her gün yeni bir sabaha uyanıyorlar diye... Gerçekten çok zor zamanlar yaşıyorlar. Şu gün, şu saatte, dediğim gibi, parkta adalet nöbeti içerisinde. Buradan AK PARTİ'li vekil arkadaşlarımıza da söylüyorum: Bakın, dün polis kardeşlerimiz, polis arkadaşlarımız dahi gözlemlerinden gelen yaşlara engel olamadılar. Bu vicdan muhasebesi bu Meclisin üstünde kalır; bu vicdanın altında, bu lekenin altında kalmayın. (CHP sıralarından alkışlar) Biz, haksız hukuksuz yere içeride tutulan yurttaşlarımızı da korumaya çalışıyoruz ancak adaletin de tecelli etmesinden yanayız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Yıldırım Kara, lütfen tamamlayın.

NERMİN YILDIRIM KARA (Devamla) - Bu yaraları daha fazla kanatmayın diyorum. Bırakın kabuk tutsun, belki onların gönlünde bir şekilde kalır. Onların acılarına daha fazla acı eklemeyin diyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Ayrıca, TCK 86/3 ve 87'inci maddeleri de istisna kapsamında tutulmalı.

BAŞKAN - Sayın Yıldırım Kara, teşekkür ediyorum.

Gündem dışı üçüncü söz, Erciyes Dağı'nda kayak sezonunun açılması münasebetiyle söz isteyen Kayseri Milletvekili Sayın Bayar Özsoy'a aittir.

Sayın Özsoy, buyurun.

3.- Kayseri Milletvekili Sayın Bayar Özsoy'un, Erciyes Dağı'nda kayak sezonunun açılmasına ilişkin gündem dışı konuşması

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle üç ayların tüm İslam âlemine hayırlar getirmesini temenni ediyor, 22 Aralık 1914 Sarıkamış şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyor, aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün, Gazi Meclisimizde, Kayseri'mizin ve ülkemizin göz bebeği olan Erciyes Kayak Merkezi'nde açılan yeni kış sezonuna ilişkin değerlendirmelerde bulunmak üzere söz almış bulunuyorum.

Erciyes Dağı, 3.917 metreye ulaşan zirvesiyle Anadolu'nun en önemli doğal değerlerinden biridir. Bu yüksekliği ve coğrafi avantajı sayesinde Erciyes, uzun sezon süresi ve kar kalitesiyle Türkiye'de kış sporlarının merkezlerinden biri hâline gelmiştir. Nitekim, 18 Aralık 2025 tarihi itibarıyla Erciyes Kayak Merkezi yeni sezonunu açmış ve yerli, yabancı misafirlerini ağırlamaya başlamıştır. Bugün, Erciyes, 19 mekanik tesisi, 4 farklı giriş noktası ve 112 kilometreyi aşan pist uzunluğuyla Türkiye'nin en gelişmiş kayak merkezidir. Sahip olduğu altyapı sayesinde profesyonel sporculardan amatör kayakçılara, ailelerden çocuklara kadar her kesime hitap eden bütüncül bir kış turizmi imkânı sunmaktadır. Erciyes'i farklı ve örnek kılan en önemli unsurlardan biri de yönetim modelidir. Türkiye'nin ilk destinasyon yönetim şirketi olarak kurulan Kayseri Erciyes AŞ, Kayseri Büyükşehir Belediyemizin iştiraki şirketi olarak Erciyes Kayak Merkezi'ni on iki ay boyunca profesyonel bir anlayışla yönetmektedir. Bu model, Erciyes'i sadece kış aylarında değil yılın tamamında yaşayan bir merkez hâline getirmiştir. Bu başarının uluslararası alanda da güçlü karşılıkları bulunmaktadır. Erciyes dünyaca ünlü Snow Magazine dergisi tarafından dünyanın en iyi 25 kayak merkezi arasında gösterilmiş ve bu listeye Türkiye'den giren tek kayak merkezi olmuştur.

HULUSİ AKAR (Kayseri) - Bravo!

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Devamla) - Ayrıca, Uluslararası Alp Kurtarma Komisyonuna Türkiye'den üye olan tek kayak merkezi yine Erciyes'tir. Bununla birlikte, Türk Devletleri Teşkilatı çatısı altında kurulan ve Azerbaycan, Kazakistan, Özbekistan ve Kırgızistan'dan üyeleri bulunan birlik içerisinde yer alan sayılı kayak merkezlerinden biridir.

Turizmde erişilebilirlik de son derece önemlidir. Bu hafta sonu itibarıyla Erciyes için önemli bir adım daha atılmış oldu. Varşova ve Prag'dan direkt charter uçuşlar başlamış, Polonya ve Çek Cumhuriyeti'nden gelen turistler Kayseri'ye doğrudan ulaşarak Erciyes kış turizminin keyfini yaşamaya başlamıştır. Bu gelişme, Kayseri'nin ve Erciyes'in uluslararası turizmdeki iddiasını daha da güçlendirmiştir. Havaalanından kayak merkezine ulaşmak sadece yirmi dakikadır. Erciyes yalnızca kayak turizmiyle değil spor turizmiyle de öne çıkmaktadır. Kayseri Büyükşehir Belediyemizin yatırımlarıyla hayata geçirilen Erciyes Yüksek İrtifa Kamp Merkezi

yıl boyunca yerli ve yabancı sporculara ev sahipliği yapmakta, takımlar burada kamp ve antrenman imkânı bulmaktadır. Bu sayede Erciyes on iki ay boyunca aktif hizmet veren bir merkez hâline gelmiş, Kayseri ve ülke ekonomisine önemli katkılar sağlamıştır.

Bugün Erciyes Kayak Merkezi yaklaşık 3.200 yatak kapasitesiyle önemli bir konaklama altyapısına sahiptir. Bu yıl için hedeflenen 3 milyon ziyaretçi, Erciyes'in ulaştığı seviyeyi ve taşıdığı potansiyeli açıkça ortaya koymaktadır. Bu büyük başarının arkasında güçlü bir irade ve uyumlu bir çalışma anlayışı bulunmaktadır.

Bu vesileyle, Erciyes'imizin bugünlere gelmesinde büyük emeği olan önceki dönem Çevre ve Şehircilik Bakanımız Sayın Mehmet Özhasseki'ye, Kayseri'mizin her alanda gelişmesi için büyük bir gayretle çalışan Kayseri Valimiz Gökmen Çiçek'e teşekkür ediyorum. Sayın Valimizin koordinasyonu ve kamu kurumları arasındaki uyum Erciyes'in ve Kayseri'nin güvenli ve düzenli bir şekilde hizmet vermesinde önemli rol oynamaktadır. Yine, Erciyes'i bir hayalden dünya çapında bir markaya dönüştüren Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanımız Doktor Memduh Büyükkılıç'a şükranlarımı sunuyorum. Planlı yatırımlar, sürdürülebilir turizm anlayışı ve kararlı yönetim sayesinde Erciyes bugün Türkiye'nin gurur duyduğu bir merkez hâline gelmiştir. Şunu söylemeden geçemeyeceğim: Erciyes Master Planı hazırlanmaya başladığı ilk günden itibaren Genel Müdür olarak şimdi de milletvekili olarak Erciyes'e büyük katkılar sağlayan sevgili kardeşim, Milletvekilimiz Murat Cahid Cıngı'ya da teşekkür ediyorum. Ayrıca, Erciyes'in sahadaki tüm operasyonlarını başarıyla yöneten Erciyes AŞ yönetimine ve emek veren tüm çalışanlara da teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Özsoy, lütfen tamamlayın.

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Devamla) - Bu duygu ve düşüncelerle yeni sezonun hayırlı olmasını diliyor; beyazın bereketiyle buluşan sporun, doğanın ve misafirperverliğin zirvesi olan Erciyes'imize tüm vatandaşlarımızı davet ediyor, kışın en güzel hâlini Erciyes'te yaşamaya çağırıyor; Genel Kurulu ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Özsoy, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi sisteme giren ilk 30 milletvekilinin söz taleplerini karşılayacağım.

İlk söz Kocaeli Milletvekili Sami Çakır'a ait.

Sayın Çakır, buyurun.

#### IV.- AÇIKLAMALAR

##### 1.- Kocaeli Milletvekili Sami Çakır'ın, tamamlanan bütçe görüşmelerine ilişkin açıklaması

SAMI ÇAKIR (Kocaeli) - Sayın Başkan, Meclis iki hafta yoğun bir çalışmayla 2026 yılı bütçesi ile 2024 yılı kesin hesabının görüşmelerini tamamlamış oldu. Görüşmelerde tüm grupların düşüncelerini, tekliflerini ve değerlendirmelerini takip etmiş olduk. Usul, esas, teknik ve rakamlarla ilgili tüm detay ve açıklamalara katılmasak bile değerlendirme ve eleştirileri faydadan hâli görmüyoruz ancak üslup itibarıyla haddi aşan söylemlere katılmadığım "Üslubu beyan aynıyla insan." ölçeğinde, "Kap, içinde ne varsa onu sızdırır." ön kabulüyle tarihin ve Meclisin kayıtlarında yerini almış oldu. Tüm değerlendirmelerin, konuşmaların zihnimizde ya güzel bir izi ya da hiçbir kıymetiharbiyesi olmayan tortular olarak kalacağı aşikârdır.

Bütçenin ülkemize hayırlı olması temennisiyle emeği geçen herkese teşekkür ediyor, Genel Kurulu ve 24'üncü bütçeyi yapma yetkisini veren milletimizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Uşak Milletvekili İsmail Güneş...

##### 2.- Uşak Milletvekili İsmail Güneş'in, Uşak merkez Dikilitaş Mahallesi sakinlerinin mesajına ilişkin açıklaması

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; geçtiğimiz günlerde Uşak merkez Dikilitaş Mahallesi'ndeki esnaflarımızı ziyaret ettim. Mahalle sakinlerimiz diyor ki: "Altı aydan beri günde sadece beş saat su alabiliyoruz; Kıbrıs Caddesi'nin üstüne su gelse altına gelmiyor, 1'inci kata çıksa, 5'inci kata çıkmıyor, borular patlıyor. Uşak Belediyesine haber veriyoruz, günlerce, bazen haftalarca gelip yapmıyorlar. Susuzluk canımıza tak etti, ne doğru dürüst banyo yapabiliyoruz ne çamaşırlarımızı yıkayabiliyoruz."

Cumhuriyet Halk Partisi Uşak Milletvekili Sayın Ali Karaoba stadyumdan, havaalanından bahsediyor; bizim derdimiz susuzluk. Ne belediye başkanları ne de milletvekilleri "Hâliniz nedir?" diye sormuyorlar, sanki belediye yönetimi bunlarda değilmiş gibi davranıyorlar. Bu beceriksiz yönetimden bıktık, usandık diyor ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Konya Milletvekili Barış Bektaş...

##### 3.- Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın, Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'in açıklamalarına ilişkin açıklaması

BARIŞ BEKTAŞ (Konya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Mehmet Şimşek diyor ki: "2026 pahalılığın daha az hissedileceği, enflasyonun yüzde 20'nin altına düşeceği yıl olacak." Ben de soruyorum: Hangi maaşla, hangi mutfakta düşecek bu enflasyon? Sayın Şimşek'in TÜİK'le birlikte hazırladığı grafiklerde çizgi aşağı inerken sokakta fiyatlar yukarı fırlıyor. Bu nasıl bir ekonomi mucizesi? Yurttaşlarımıza her yıl aynı masalı anlatıyorsunuz, "Ekonomi önümüzdeki yıl düzeliyor." diyorsunuz. Sizin bu masallarınızdan yurttaşlarımızın payına hep yokluk, yoksulluk ve açlık düşüyor. Siz kâğıt üstünde yüzde 20 anlatıyorsunuz, halkımız sokakta yüzde 80 olarak yaşıyor. Siz tablolarla konuşuyorsunuz, yurttaşlarımız mutfakta boş tencereleri görüyor. Sizin masalarınız

büyürken yurttaşlarımızın bölüştüğü ekmek küçülüyor. Sayın Mehmet Şimşek'e sesleniyorum: İstifa etmek de bir hizmet, bu hizmetinizi en kısa sürede göstermenizi bekliyoruz.

Saygılarımla.

BAŞKAN - Gaziantep Milletvekili Derya Bakbak...

4.- Gaziantep Milletvekili Derya Bakbak'ın, Gaziantep'in düşman işgalinden kurtuluşunun yıl dönümüne ilişkin açıklaması

DERYA BAKBAK (Gaziantep) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Gaziantep'in düşman işgalinden kurtuluşunun yıl dönümünde, "Ölürsem şehit, kalırsam gazi." diyerek destan yazan ecdadımızı rahmetle anıyorum. Antep savunması Şahin Bey'in, Karayılan'ın ve Şehit Kamil'in öncülüğünde bir şehrin küllerinden doğuşunun adıdır. Ecdadımız yokluk içinde imanla direnmiş, Gazi Mustafa Kemal'in "Gözlerinden öperim." iltifatına mazhar olmuştur. Bu ruh 6 Şubat depreminin yıkımını onarırken de en büyük gücümüz olmuştur. Aynı ruhla bugün Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde şehrimizi üretim ve sanayiyle kalkındırıyoruz.

6.317 şehidimizin ve depremde yitirdiklerimizin aziz hatıraları önünde saygıyla eğiliyor, Gaziantep'li hemşehrilerimin kurtuluşunu kutluyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur...

5.- Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur'un, Hatay'daki okulların ısınma sorununa ilişkin açıklaması

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Hatay'da işler plan ve koordinasyonla yürütülmediği için Hataylıların sıkıntıları bitmiyor. Hatay'da şimdi öğrenciler soğuktan hasta oluyor. Hatay'da çocuklarımız depremin 1.051'inci gününde buz gibi sınıflarda eğitim görüyor. Defne ve Antakya'da onlarca okulda doğal gaz yok, sınıflar ısıtılamıyor, çocuklar montla ders dinliyor, öksürerek sınava giriyor. Binalar yapılmış, sınıflar hazır ama ısınma çalışmıyor çünkü ihaleyi alan firma ile doğal gazı verecek firma sorumluluğu birbirine atıyor, sonuçta olan yine çocuklara oluyor. Eğitim bir lütuf değil anayasal bir haktır. Isınma bir konfor değil temel bir ihtiyaçtır. Hatay'ın çocukları sıcak sınıflarda eğitim görmeyi hak ediyor. Bu sorun derhâl ve kalıcı biçimde giderilmeli.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Amasya Milletvekili Reşat Karagöz...

6.- Amasya Milletvekili Reşat Karagöz'ün, Türkiye'de yapılan yatırımların milletin vergileriyle finanse edildiğine ilişkin açıklaması

REŞAT KARAGÖZ (Amasya) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Türkiye'de yıllardır milletimizin vergileriyle yapılan yatırımlar iktidarın il başkanlıkları tarafından yurttaşlarımıza bir lütfmuş gibi sunuluyor. Sanki o hizmetler 85 milyonun alın terinden değil de AKP'nin kendi kasasından çıkmış gibi lanse ediliyor. Bu ülkede yapılan her yatırım çiftçinin, işçinin, esnafın, memurun yani alın teriyle bu devleti ayakta tutan milyonların ödediği vergilerle finanse ediliyor. Kimse milletin parası üzerinden siyasi propaganda malzemesi üretmeye kalkmamalıdır. Siyaset, şov yapmak için değil gerçek ihtiyaçları zamanında karşılayan, yatırımları adil, planlı ve şeffaf biçimde hayata geçiren bir yönetim anlayışı kurmak içindir. Devlet yatırımlarını parti vitrini hâline getiren bu anlayış artık son bulmalıdır. Türkiye milletin alın terini istismar eden bu düzeni ilk sandıkta bitirecek ve gerçek hizmetin dönemini başlatacaktır.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Iğdır Milletvekili Yılmaz Hun...

7.- Iğdır Milletvekili Yılmaz Hun'un, üniversite öğrencilerinin sorunlarına ilişkin açıklaması

YILMAZ HUN (Iğdır) - Sayın Başkan, üniversite öğrencileri geçinmiyor. Gençliği olmayan bir toplumun geleceği de olmaz. Yurt parası, yurt bulamayıp eve yerleşenlerin kira parası, kırtasiye, yol masrafı derken öğrenciler okullarını bırakıyor ya da okulu dondurup hayallerinin erteliyor. 2024-2025 eğitim öğretim yılında 157 bin öğrenci üniversiteyi bırakmak zorunda kaldı. Üniversite öğrencilerinin bu sorunlarına acil çözüm üretilmelidir. Öğrenciler okullarında dersleriyle ilgilenmeleri gerekirken yoksullukla uğraşmak zorunda bırakılıyor. Part-time iş bulanlar, ucuz iş gücü, sigortasız, güvencesiz bir şekilde sömürüyorlar.

Sayın Başkan, Ardahan'da okuyan üniversite öğrencileri bize ulaşarak şehir içi ulaşımda uygulanan fahiş dolmuş ücretleri nedeniyle nasıl zorlandıklarını bize anlattılar. Öğrenciler için ciddi bir ekonomik yük hâline gelen ulaşım masraflarına bir an önce çözüm üretilmelidir diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Diyarbakır Milletvekili Mehmet Sait Yaz...

8.- Diyarbakır Milletvekili Mehmet Sait Yaz'ın, tamamlanan bütçe görüşmelerine ilişkin açıklaması

MEHMET SAİT YAZ (Diyarbakır) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bütçe maratonunda bir yılın hesabını kapatmak için bakan ve bürokratlarıyla, milletvekilleriyle, Cumhurbaşkan Yardımcısı, Meclis Başkanı ve Divanıyla beraber iki ay boyunca Komisyon ve Genel Kurulda gece gündüz çalıştık, tartıştık, mücadele ettik, sıkıntılar yaşadık sadece bir yılın hesabını kapatmak için. Yarın ilahi mahkemede dil ve dudakların sustuğu, el ve ayakların göz ve kulakların aleyhinde şahitlik yapacağı yerde bir yılın değil bir ömrün hesabını, makam ve mevkilerin etki ve yetkilerin, tüyü bitmemiş yetim malının hesabını, helal ve haramın hesabını da vereceğimizi unutmamalıyız. Üstelik o mahkemede hâkim de savcı da şahit de Allah'tır.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - İnşallah çıkarız, âmin.

MEHMET SAİT YAZ (Diyarbakır) - O gün herkesin kendi derdine düştüğü; kardeşinden, annesinden, babasından, eşinden ve çocuklarından kaçtığı gündür. Kulakları sağır edencesine şiddetli ses geldiği vakit işte o gün ne dehşetli bir gündür.

Teşekkür ediyorum.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Âmin... Biraz fazla odunla git ama, yetmez oradaki odun.

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Hepimiz buna tabiyiz, aramızda istisna yok.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Bütçeden önce söyleseydin ayeti, bütçe görüşmelerinden önce; bütçe bitti, şimdi söylüyorsun.

BAŞKAN - Kars Milletvekili İnan Akgün Alp...

#### 9.- Kars Milletvekili İnan Akgün Alp'in, Kars'ta tarımsal desteklerin kesildiğine ilişkin açıklaması

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum efendim.

Sayın milletvekilleri, dün burada bütçeyi onayladık, Tarım Bakanına trilyonluk bütçe verildi. Tarım Bakanı bugün Kars'ta ne onaylamış, bak, sizin dikkatinize sunuyorum. Bu, Kars'ın merkez Alaca köyünde tarımsal desteklerin listesi. Köylü ekmiş biçmiş, hasat etmiş; Başkanım, üstüne de kar yağmış, kar yağdıktan sonra, bu tarlalar ekilmedi diye milletin tarımsal desteğini kesiyorlar. Dün, trilyonluk bütçeyi "Tarımsal desteklere ayıracağız." diye buradan onay aldınız. Bugün hemen Kars'ta tarımsal destekleri kesmişler. Sadece Kars'ın merkez Alaca köyünde değil bütün köylerinde bu destekler kesilmiştir. Bu desteklerin kesilmeksizin ödenmesini talep ediyorum efendim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Mersin Milletvekili Ali Bozan...

#### 10.- Mersin Milletvekili Ali Bozan'ın, parti değiştiren bir milletvekilinin ifadelerine ilişkin açıklaması

ALİ BOZAN (Mersin) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Barışı ve çözümü hazmetmeyenlerin maalesef partisi ve dünya görüşü fark etmiyor. Daha dün solumuzdaki sıralardan, partisinden ihraç edilip yine, daha dün sağımızdaki sıralara transfer olan faşistin biri iki gündür Kürtlere ve partimize hakaret ediyor. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Bir televizyon programına çıkıp "Meclisteki DEM PARTİ'liler teröristtir." demiş. Ulan "...<sup>1</sup> Sen kendin terörist ve faşist olmasaydın Kürtlere, Kürt halkına bu kadar düşman olmazdın. Kürtlerin, DEM PARTİ'nin adını ağzına almadan önce bundan sonra ağzını çalkala, edepli ol, efendi ol! Bu Mecliste bir terörist varsa o da kendinden başkasını kabul etmeyen senin gibilerdir, sensin! (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Burdur Milletvekili İzzet Akbulut...

#### 11.- Burdur Milletvekili İzzet Akbulut'un, Tarım ve Orman Bakanının Burdur'da yaptığı açıklamalara ilişkin açıklaması

İZZET AKBULUT (Burdur) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Tarım Bakanı bugün şehrim Burdur'daydı. Plan ve Bütçe Komisyonunda dedik ki: "Burdur Gölü yıllardan beri kuruyor ve en ufak bir çare bulunmuyor." Dedi ki: "Sayın Vekilim, Burdur'a gideceğim, Burdurlulara o müjdeyi vereceğim, Burdur Gölü'nü kurtaracağız." Sabah basın toplantısı düzenliyor Tarım Bakanı, izliyoruz yani yıllardan beri duyduğumuz aynı cümleler. Yani bir Burdurlu hemşehrimin de "Burdur Gölü kurtuluyor." diye sevindiğini duymadım. İşte "Bir eylem planı yapacağız." diyorlar, "Şu kadar para ayıracağız." ama nasıl yapacağız, nereden ne gelecek; herhangi bir aktarma mı yapılacak, ağaçlandırma mı yapılacak, yeşillendirme mi yapılacak; hiçbir şey açıkça söylenmiyor. Biz bu lafları çok duyduk artık icraat bekliyoruz.

Burdur, tarım ve hayvancılık kenti ama -işte, bütçede de gördük- desteklemeler ne yazık ki çok yetersiz. Bunlarla alakalı da tarım ve hayvancılıkla uğraşan hiçbir hemşehrimize herhangi bir müjde verilmemiştir efendim. Biz boş laf değil icraat bekliyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tunceli Milletvekili Ayten Kordu...

#### 12.- Tunceli Milletvekili Ayten Kordu'nun, Roboski'ye ilişkin açıklaması

AYTEN KORDU (Tunceli) - Sayın Başkan, Roboski'de 28 Aralık 2011'de savaş uçaklarıyla bombalanarak katledilen 34 canı bir kez daha saygı ve minnetle, özlemle anıyorum. Aralarında ağırlıklı çocukların da hedef alındığı bu katliamda aradan on dört yıl geçmesine rağmen işlenen insanlık suçlarına karşı adalet sağlanmadı, sorumlular yargı önüne çıkarılmadı.

Alevi örgütlerinin bir araya gelerek Roboski ailelerini ziyaret etmesi ve dayanışmayı büyütmesi Alevi katliamları ile Roboski arasında kurulan ortak hafızanın, ortak acının ve ortak adalet talebinin ifadesidir. Maraş'ta, Roboski'de yitirilen canları anmak yalnızca bir yas değil inkâra, cezasızlığa ve ayrımcılığa karşı birlikte mücadele etme çağrısıdır. Acımız birdir, adalet talebimiz birdir. Roboski'de katledilen canlarımızı unutmadık. "...<sup>2</sup> Unutmayacağız.

BAŞKAN - Hatay Milletvekili Servet Mullaoglu...

13.- Hatay Milletvekili Servet Mullaoglu'nun, Adana Büyükşehir Belediye Başkanı Zeydan Karalar'la ilgili iddianameye ilişkin açıklaması

SERVET MULLAOĞLU (Hatay) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Adana Büyükşehir Belediye Başkanımız Sayın Zeydan Karalar'ın tutuklanma gerekçesinde -bilirkişi raporundan, MASAK raporundan, HTS kayıtlarından ve- ödenmeyen hak edişlerden para aldığı iddiası yer almaktadır. Ancak iddianamede bakıldığı zaman Zeydan Karalar'la ilgili ne bir HTS raporu ne MASAK raporu ne bilirkişi raporu, hiçbir şey yoktur. Ayrıca, iddianamenin 495'inci sayfasının son paragrafında müşteki iddiacı kişinin bütün hak edişleri düzenli olarak ele aldığı ifade edilmiştir. Yani düzenli olarak alınan hak edişlerden bir para alınması söz konusu olmadığından -aynen- iddianamede ifadeye itibar edilmediği yazılmıştır. Dolayısıyla itibar edilmeyen ifadeye göre nasıl Büyükşehir Belediye Başkanımız tutuklanmıştır? Bu şekilde, bu yapılan iddianamenin, soruşturmanın ne kadar hukuk skandalları içerdiğini göstermektedir. (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Mardin Milletvekili Kamuran Tanhan...

14.- Mardin Milletvekili Kamuran Tanhan'ın, Mardin için taleplerine ilişkin açıklaması

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Mardin Kalesi'nin sivilere açılması artık bir zorunluluktur. Yine, Dargeçit Ilısu Mahallesi'nde bulunan ve on üç bin yıllık geçmişi, tarihi olan, Göbeklitepe'den sekiz yüz yıl daha eski tarihe sahip olan Boncuklu Tarla'daki kazıların bir an önce yapılması ve tamamlanması gerekir. Yine, Dünya Mirası Geçici Listesi'nde bulunan ve dünyanın ilk üniversitesi olan Nusaybin'de bulunan Mor Yakup Kilisesi'ndeki kazı ve kamulaştırma işlemlerinin yeniden başlatılması ve devam ettirilmesi gerekmektedir. Bu konuda yetkilileri sorumluluğa davet ediyoruz.

BAŞKAN - Rize Milletvekili Tahsin Ocaklı...

15.- Rize Milletvekili Tahsin Ocaklı'nın, 2026 yılı bütçesine ilişkin açıklaması

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Bu iktidar yirmi üç buçuk yılda tam 3 trilyon 185 milyon vergi toplamış, 2026'da da 178 milyon lira yeni vergi alacak ama buna karşılık dün geçen bu bütçede ne yürüyen DİSK işçilerine ne asgari ücretliye ne emekliye ne tarımda çalışanlara veya toplumun bütün katmanlarına hiçbir faydası olmayan bir bütçe geçirilmiştir. Bütün bunların nedeni de şudur: 19 Martta yapılan Ekrem İmamoğlu'nun Cumhurbaşkanlığı adaylığına engel olmak, onun sosyal medyadan da dâhil sözlerinin duyulmasını engellemek, aynı zamanda mahkemede verdiği ifadeleri sosyal medyada yayan gençlerimizi hapse atmak gibi hukuksuz ve antidemokratik uygulamalar devam ediyor. Bu durumda hiçbir zaman barış görüşmeleri sürmez.

BAŞKAN - Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu...

16.- Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun, insanların birbirine güven oranına ilişkin açıklaması

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Muhterem milletvekilleri, bakın, elimde dünya genelinde çarpıcı bir veri var insanların birbirine güven oranlarıyla ilgili. Bu oran İsveç'te yüzde 83 yani 100 kişiden 83'ü "İnsanlara güvenirim." diyor; Hollanda'da 79, Almanya'da 72, Türkiye'de ise bu oran 14; 100 kişiden 86'sı "Güvenmiyorum." diyor. Bu ülkede insanlar artık neredeyse komşusuna, akrabasına, vatandaşa, sokaktakine kuşkuyla bakar oldu. Siz ne yaptınız da bu toplumu bu hâle getirdiniz? Sahi, siz bu feraset sahibi millete ne yaşattınız? Bu tablo yirmi üç yıllık iktidarınızın eseridir. Adaletin zedelendiği, liyakatin yok edildiği, hukukun talimatla işlediği bir ülkede tabii ki toplumda kimse kimseye güvenmez. Eserinizle övünebilirsiniz.

BAŞKAN - Uşak Milletvekili Ali Karaoba...

17.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın, Uşak Milletvekili İsmail Güneş'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ALİ KARAOBA (Uşak) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Allah hiç kimseye Uşak Milletvekili İsmail Güneş gibi pişkinlik vermesin. 3 dönemdir milletvekili, yapamadıklarını burada söyleyemiyor, "Ben bunları yapamadım." demiyor, "Yirmi aydır belediye su getiremiyor." diyor. İnsanda biraz utanma olur. On beş yıldır Uşaklı sizden bıktığı için 31 Martta sizi sandığa gömdü, Cumhuriyet Halk Partisini takdir etti. 96'dan bu yana yapılan tek baraj var, onu da siz yapmadınız. Önce verdiğiniz sözleri tut, Gökçaya Barajı'nı, Zep Barajı'nı yap. Yıktağın iki hastaneden hizmet hastanesi olmayan Türkiye'de tek hastane Uşak'ta. (CHP sıralarından alkışlar) İnsan bir utanır, benim sayemde artık ufak ufak konuşuyorsun, Uşaklının yüzüne nasıl bakacaksın? Dikilitaş'a gitmiş, Allah'a şükür bir yeri gezmeye başladı. Bu pişkinliğe "Dur!" diyoruz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Başkanım...

ALİ KARAOBA (Uşak) - On beş yıl yönettiniz, 1,5 milyar borçla bıraktınız. Cumhuriyet Halk Partisi bir sonraki seçimde Uşak'tan 2 milletvekili çıkaracak İsmail Güneş.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Başkanım... Başkanım... Başkanım...

BAŞKAN - Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel...

ALİ KARAOBA (Uşak) - Otur, otur! İsmail Güneş, sen önce sataştın, benim bir dakikamı yedin! Ben engellilerle ilgili konuşacaktım.

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Otur!

ALİ KARAOBA (Uşak) - Pişkin pişkin konuşacağına... Bir dakikamı yedin önce!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Çok zoruna gitti herhâlde! Zoruna mı gitti? Zoruna mı gitti?

ALİ KARAOBA (Uşak) - Sen sataştın önce! Sataşan sensin!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Böyle bir şey var mı?

BAŞKAN - Sayın Karaoba...

ALİ KARAOBA (Uşak) - Sayın Başkan, bana sataştığı için... Bir dakikamda engellilerle ilgili konuşacaktım...

BAŞKAN - Sayın Karaoba, söz hakkınız bitti.

Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel...

#### 18.- Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel'in, çorba dağıtımının soruşturma konusu edilmesine ilişkin açıklaması

MUSTAFA ADIGÜZEL (Ordu) - Ankara Büyükşehir Belediyemiz hastane önlerinde, üniversitelerde ve ihtiyaç sahiplerine çorba dağıttığı için soruşturmaya konu edildi. Çorba davasını da gördü bu ülke. Bakın, size şimdi ne göstereceğim? Biraz önce Ordu Büyükşehir Belediyesinin, AKP'li Belediyenin internet sitesinde "Üniversitede sıcak çorba ikramı başladı..." ve yine bir hafta önce AKP'li Perşembe Belediyesi Hamsi Festivali yaptı, 4-5 ton hamsi ikram edildi. Her ikisine de karşı değiliz. Yani buradaki kötü niyeti ortaya koymak için söylüyorum. O yüzden, bu ekonomik koşullarda çorba dağıtmaya ve süt dağıtmaya soruşturma açmak vicdansızlıktır, kötü niyettir. Milletin sofrasına, çorbasına göz dikenlerle hesap günü yakındır. Eninde sonunda o sandık gelecek ve o hesap görülecek.

BAŞKAN - Erzincan Milletvekili Mustafa Sarıgül...

#### 19.- Erzincan Milletvekili Mustafa Sarıgül'ün, on birinci yargı paketine ve birleşimi yöneten Başkan Vekili Bekir Bozdağ'a ilişkin açıklaması

MUSTAFA SARIGÜL (Erzincan) - Sayın Başkan, daha önce Covid düzenlemesinde eşitsizlikler oldu. Yargı paketi bu hâliyle Meclisten geçerse yeni mağduriyetler olacak. O nedenle, yargı paketinde mutlaka infaz düzenlemesini yapalım, disiplin affını koyalım, tüm mahkûmlar için beş yıl şartlı indirim düzenlemesini yapalım, denetim ihlallerini lütfen yeni baştan gözden geçirelim. On birinci yargı paketinde ehliyet affını, çekte yeni bir düzenleme yapılmasını mutlaka değerlendirelim. On birinci yargı paketini haksızlık, eşitsizlik ve adaletsizliğe neden olan yeni mağduriyetler yaratmadan Meclisten geçirelim. Anneler için, babalar için, çocuklar için can Erzincan'dan affet Türkiye'm, affet Türkiye'm, affet Türkiye'm.

Bekir Bozdağ Başkanım, geçmiş olsun; sağlık, sıhhat ve huzur diliyoruz efendim.

BAŞKAN - Gaziantep Milletvekili Hasan Öztürkmen...

#### 20.- Gaziantep Milletvekili Hasan Öztürkmen'in, artan ekmek tüketimine ilişkin açıklaması

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Türkiye kişi başına düşen yıllık ekmek tüketiminde dünya genelinde ilk sırada yer aldı, AKP'nin gözü aydın. Dünya Bankası verilerine göre Türkiye kişi başına düşen yıllık ekmek tüketiminde 199,6 kilogramla dünya genelinde ilk sırada yer alıyor. Ekmekte rekor kırarken kırmızı et ve balık tüketimimiz dünyanın çok gerisinde. Kişi başına düşen yıllık su ürünleri tüketimi Türkiye'de 7 kilogram iken Avrupa Birliğinde yaklaşık 25 kilogram, dünya genelinde ortalama ise 22 kilogramdır. Türkiye'de kişi başına düşen kırmızı et tüketimi yıllık 16 kilogram iken dünya ortalaması 34,5 kilodur. Son on altı yıldır sürdürdüğünüz canlı hayvan ve et ithalatına rağmen vatandaşın sofrasına et girmiyor. Bir hane 5-6 kişiye bir kalıp peynir kaç gün yetecek? Bu nedenle doğal olarak ekmek tüketimi artıyor. Ekmek tüketiminin artmasıyla diyabet, obezite, kanser ve birçok kronik hastalıklara zemin hazırlanıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sakarya Milletvekili Ali İnci...

21.- Sakarya Milletvekili Ali İnci'nin, 2026 yılı bütçesine, on birinci yargı paketine ve Sakarya'ya yapılan yatırımlara ilişkin açıklaması

ALİ İNCİ (Sakarya) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

İstikrar ve refah bütçesi olan 2026 yılı merkezî yönetim bütçesinin milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

Şimdi de Meclisimizin gündemine gelen on birinci yargı paketinin ülkemiz ve milletimiz için hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

13.335 metrekare kapalı alana sahip olan ve bugün ihalesi gerçekleşecek Hendek Adalet Binası yatırımı dolayısıyla Adalet Bakanımız Sayın Yılmaz Tunç'a, Sakarya'mıza spor yatırımları nedeniyle Gençlik ve Spor Bakanımız Sayın Osman Aşkın Bak'a ve Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a Sakaryalı hemşerilerim adına şükranlarımı sunuyor, Hendek'imize ve Sakarya'mıza hayırlı olmasını diliyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Zonguldak Milletvekili Eylem Ertuğ Ertuğrul...

22.- Zonguldak Milletvekili Eylem Ertuğ Ertuğrul'un, Zonguldak'taki hava kirliliğine ilişkin açıklaması

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının kendi verilerine göre, Zonguldak'ın Karadeniz Ereğli ilçesinde 2025 yılının Kasım ayında hava kalitesi âdeta bir kez daha alarm vermiştir. Kasım ayının yedi yüz yirmi saatinin dört yüz otuz altı saatinde yani yüzde 63'ünde halkımız hava kirliliğine maruz kalmıştır, yirmi dokuz saat boyunca ise ölçüm dahi yapılamamıştır. Bu ay, yılın en sağlıklı ayı olmuştur. Yönetmeliğe göre yılda en fazla otuz beş gün aşılmasına izin verilen günlük sınır değer, son on iki ayda tam yüz on altı gün aşılmıştır yani mevzuatın 3 katı kirliliğe maruz kalmıştır. Daha vahimi, ısrarlı takiplerimiz sonucunda PM2.5 ölçümleri ancak 25 Kasım 2025'te başlatılabilmektedir. Soruyorum ve sormaya devam edeceğim: Zonguldak halkı neden göz göre göre zehir solumaktadır?

BAŞKAN - Mersin Milletvekili Perihan Koca...

23.- Mersin Milletvekili Perihan Koca'nın, asgari ücret tespiti çalışmalarına ilişkin açıklaması

PERİHAN KOCA (Mersin) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Asgari Ücret Tespit Komisyonu olduğu iddia edilen ama sadece patron temsilcilerinin yer aldığı Komisyon 2 kez toplandı. Bu masa öyle bir masa ki işçilerin aylık yaşam maliyeti bile hesaplanmıyor, emekçinin asgari geçim ihtiyaçları bile göz ardı ediliyor. Patron temsilcilerinin asgari ücret tespiti yapma çalışması gayrimeşrudur. Asgari ücret tespitinde işçilerin bağımsız temsili olmak zorundadır ama bu da yetmez, işçilere üretimden gelen güçlerini kullanma hakkı olan grev hakkı tanınmalıdır, bu koşulların olmadığı bir masa bir pazarlık masası değildir. Asgari değil insanca yaşam istiyoruz.

BAŞKAN - Mersin Milletvekili Gülcan Kış...

24.- Mersin Milletvekili Gülcan Kış'ın, Mersin'in Anamur ilçesinde bu sabah yaşanan olaya ilişkin açıklaması

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Bu sabah Mersin'in Anamur ilçesinde yaşanan olay, kelimelerin tükendiği noktadır. Bir okul bahçesinde 12 yaşında bir çocuk elinde tüfekte okul müdürünü vuruyor; bu, bir adli vaka değil bireysel silahlanmanın ulaştığı toplumsal çöküşün resmidir. Vatandaş yoksullukla, çaresizlikle baş başa; devlet sosyal politikayla, rehberlikle orada olmayınca işte silah orada oluyor. Bireysel silahlanma konusunda defalarca gündeme getirdik, kontrolden çıkıyor dedik, ruhsatsız silahlar çocukların eline düşüyor dedik, önlem alınmadı. Bugün, sadece kadınlar değil öğretmenler, çocuklar, sağlıkçılar, komşular; herkes hedef hâline gelmiş durumda. Bir ülkede çocuk kalem yerine tüfek taşıyorsa sorun güvenlik değil yönetimdir. Bireysel silahlanma özgürlük değil tehdittir. Bu ihmallerin bedelini çocuklar, öğretmenler, masum insanlar ödüyor, biz buna seyirci kalmayacağız.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN - Giresun Milletvekili Elvan Işık Gezmiş...

25.- Giresun Milletvekili Elvan Işık Gezmiş'in, Tirebolu-Torul yoluna ilişkin açıklaması

ELVAN IŞIK GEZMİŞ (Giresun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tirebolu-Torul yolu yıllardır süren ihmaller nedeniyle can alan bir facia yoluna dönüşmüştür. Aylardır hatta yıllardır söylüyoruz. Bu yol Giresun'u İç Anadolu'ya bağlayan, hayati öneme sahip ve yoğun olarak kullanılan bir güzergâhtır. Bu yolun mevcut hâliyle taşıdığı riskler bilinmekteyken, raporlanmışken bölge halkının feryadı duyulmamış, uyarılar görmezden gelinmiştir. Maalesef dün bu yolda 3 vatandaşımız hayatını kaybetti. Yaşananların adı "kaza" değil "ihmal"dir. Yetkilileri bir kez daha göreve çağırıyorum. Bu yol artık bir can pazarına dönüşmüştür. Hayatını kaybeden kıymetli hemşehrilerime Allah'tan rahmet, kederli ailelerine ve Giresun'uma başsağlığı diliyorum.

BAŞKAN - Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygün...

26.- Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un, çiğ süt fiyatlarına ilişkin açıklaması

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Ulusal Süt Konseyinde yeni yönetim göreve başladı ancak çiğ süt fiyatlarında bu hafta da herhangi bir artış beklentisine cevap çıkmadı. Kısacası, Ulusal Süt Konseyinin yeni yönetimi de sessiz kaldı. İnşallah, bu hafta yapılacak toplantıda çiftçinin feryadını duyarlılar, iyi bir referans fiyatı belirlerler. 1 Ekimden beri çiğ süt referans fiyatı litre başına 19 lira 80 kuruştur ancak yem başta olmak üzere girdi maliyetlerindeki artış bu fiyatı kadük bıraktı. TÜSEAD 1 litre çiğ sütün kasım ayı maliyetinin 23,77'ye geldiğini açıklıyor. Bu bağlamda, 1 litre çiğ sütün fiyatının en az -net olarak çiftçinin eline geçecek rakam- 25 lira olması gerekiyor. Bu bağlamda, süt üreticilerinin sesine kulak verin, çiftçimizi yolda bırakmayın. Üretimde kalan başta süt ve et üreticisi Tekirdağlı çiftçimizi alından öpüyorum, tüm ülkemizde üretim yapan çiftçilerimize de buradan selam ve saygılarımı iletiyorum.

BAŞKAN - Hatay Milletvekili Necmettin Çalışkan...

27.- Hatay Milletvekili Necmettin Çalışkan'ın, Hatay'da çözüm bekleyen sorunlara ilişkin açıklaması

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Sayın Başkan, deprem sonrası Hatay'da çözüm bekleyen pek çok sorun var. Özellikle rezerv alan içerisinde kura sonucu verilen evlerde metrekaresi, kat, cephe, uzaklık ve ödeme sorunları bulunmaktadır. Benzer şekilde, iş yerlerinde de durum aynıdır. Elbette, bu kapsamda yürütülen inşaat sürecini kıymetli buluyoruz. Bununla beraber, pek çok sorunun olduğu haksız uygulamaların olduğu aşikârdır. Demografik yapı, kültürel değerler göz önüne alınarak halkımız bilgilendirilmeli, gerekirse yeniden kura çekilmelidir; aksi hâlde Hatay halkı mağdur olacaktır. Bunun dışında, kurada ev çıkan vatandaşlarımıza henüz evler teslim edilmeden kira yardımları kesiliyor, süre uzadıkça konteynerleri boşaltmaları isteniyor. Köy evlerinde ve TOKİ'lerde hâlâ doğal gaz, su, elektrik sorunu bulunmaktadır; bunun acilen...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Adana Milletvekili Orhan Sümer...

28.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, 2026 yılı bütçesine ilişkin açıklaması

ORHAN SÜMER (Adana) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

İktidar dün 2026 bütçesini onayladı fakat Türkiye'de asgari ücretli, emekli, memur her geçen gün ağır bir ekonomik baskı altında yaşamaya devam ediyor çünkü memura, işçiye, emekliye düşen bir bütçe yapılmadı. Kira, gıda, ulaşım ve enerji giderleri kontrolsüz biçimde yükselirken asgari ücret ve memur maaşları yoksulluk sınırının çok altında kalıyor. Bugün milyonlarca emekli, çalışan ay sonunu getirmek için borçlanmak zorunda kalıyor, memurlar mesai sonrası ek iş arıyor; asgari ücretliyse sağlıklı beslenemeden, çocuklarının eğitim masraflarını karşılayamadan yaşamaya devam ediyor. Emekçinin, memurun ve emeklinin yükünü hafifletmeyen bir ekonomik politika sürdürülebilir değildir. İnsanca yaşamı esas alan, emekliyi koruyan adil bir ücret politikası yeni yılda artık ertelenemez. Hükümet, 2026 bütçesinde rantçılara değil emekliye, işçiye, memura zam yapmalıdır.

BAŞKAN - Karaman Milletvekili İsmail Atakan Ünver...

İSMAIL ATAĞAN ÜNVER (Karaman) - Konuşmayacağım.

BAŞKAN - Denizli Milletvekili Şeref Arpacı...

29.- Denizli Milletvekili Şeref Arpacı'nın, 2026 yılı bütçesine ilişkin açıklaması

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Türkiye derin bir ekonomik kriz yaşıyor. Başta emekliler olmak üzere esnaf, öğrenciler, sanayici ve ihracatçılar, işçiler, çiftçiler çok zor günler geçiriyor. Halkın bu durumuna rağmen dün bütçe görüşmelerini tamamladık. Bakın, bu bütçe faiz bütçesidir diyoruz; devletin faiz giderlerine ayırdığı rakam tam 9 bakanlık bütçesinden daha fazladır, faize tam 2,7 trilyon lira para ödeyeceğiz. Mehmet Şimşek, bütçe açığı ve faiz ödemelerine karşılık halkın sırtına daha çok vergi yükleme peşinde. Bu bütçe sayesinde nefes aldıkça, harcadıkça, yaşadıkça iktidarın borçlarına çalışıyoruz. Bu politikalar sosyal patlamalara sebep oluyor, Denizli'de geçen hafta 3 kişi intihar etti Sayın Başkanım. Halkımız bu zulmü hak etmiyor.

BAŞKAN - Malatya Milletvekili Mehmet Celal Fendoğlu...

30.- Malatya Milletvekili Mehmet Celal Fendoğlu'nun, AnadoluJet'in Malatya uçuş politikasına ilişkin açıklaması

MEHMET CELAL FENDOĞLU (Malatya) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

AnadoluJet'in Malatya uçuş politikası kamu hizmeti anlayışıyla bağdaşmamaktadır. Deprem bölgesi statüsünde olan Malatya'da sefer sayıları yetersiz, uçuş saatleri plansız, bilet fiyatları ise emsal illerin çok üzerindedir. Malatya Havalimanı, sadece bir ilin değil bölgesel bir ulaşım merkezinin altyapısına sahiptir. Buna rağmen, AnadoluJet, yolcu talebini, nüfus yoğunluğunu, deprem sonrası artan mobilite ihtiyacını bilinçli biçimde görmezden gelmektedir. Soruyorum: AnadoluJet'in Malatya uçuşlarında sefer sayılarının artırılmamasının teknik gerekçesi var mıdır? Slot, uçak, personel veya operasyonel kapasite açısından hangi somut engel vardır? Bilet fiyatlarının muadil şehirlerin yüzde 30, yüzde 40 üzerinde olmasının kamu adına açıklaması nedir? Eğer ortada bir plan yoksa bu durum ihmal değil açık bir yönetim zaafıdır. Malatya bu tabloyu kabul etmeyecektir.

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN - Sayın Güneş, buyurun.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - 69'a göre sataşma yaptı, hakaret etti Başkanım, iki dakika söz istiyorum.

BAŞKAN - Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

#### V.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

1.- Uşak Milletvekili İsmail Güneş'in, Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın yaptığı açıklaması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tabii ki kem söz kişinin kendisine aittir. Dolayısıyla da ben sadece Dikilitaş Mahallesi'ndeki vatandaşlarımızın sorunlarını dile getirdim, demek ki sayın milletvekillerimiz bunları dahi duymak istemiyor. Bize soruyor "Siz ne yaptınız?" diye. Arkadaşlar, biz tabii ki yaptıklarımızı anlatmaktan asla geri kalmayız ve dolayısıyla da biz bir taraftan vatandaşımıza hizmet ediyoruz. Biz, AK PARTİ iktidarlarında, sadece DSI'de Uşak'ımıza tam 10,4 milyar yatırım yapmışız; 18 baraj yapmışız, 15 gölet yapmışız, 49 tane sulama tesisi yapmışız, 113 bin dekar yine arazi sulanmıştır.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - İçinde su yok ama.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Ama su yok, nasıl oluyor? Ben mi içtim suyu? Ali Karaoba mı içti suyu?

İSMAİL GÜNEŞ (Devamla) - Yine, Küçükler Barajı içme suyunda kullanılır. Bunun su aktarımı için Baybuyan Deresi'nden, Darı Deresi'nden yine su getirmeye başladık, getiriyoruz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Memleketi kuruttunuz, memleketi kuruttunuz.

İSMAİL GÜNEŞ (Devamla) - Yine, Baltalı Göleti'nden su verdik. Biz üzerimize düşeni yapıyoruz ama arkadaşımız üzerine düşeni yapmadıkları gibi sanki vatandaş ve bizi suçluyorlar.

Bak, diğer taraftan "Başka ne yaptınız?" diyorsun. Uşak Devlet Hastanesi, Banaz Devlet Hastanesi, Eşme Devlet Hastanesi, Karahallı Devlet Hastanesi, Ulubey Devlet Hastanesi, pek çok aile sağlığı merkezi...

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - İçinde doktor yok, doktor.

İSMAİL GÜNEŞ (Devamla) - ...ve 50 tane okul yapmışız arkadaşlar. Uşak'ımıza 9 bin kapasiteli yurt yapmışız.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Kaç köy okulu kapandı?

İSMAİL GÜNEŞ (Devamla) - Yine, Uşak Arkeoloji Müzesi'ni yapmışız, Uşak Adliye Sarayını yapmışız, Uşak Hükûmet Konağını yapmışız, emniyet binaları yapmışız, tapu kadastro binaları yapmışız.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - İhtiyaç var, yapmışsınız arkadaş.

İSMAİL GÜNEŞ (Devamla) - Manisa yolu, Uşak-Afyon yolu, Uşak-Sivas yolu ve devam eden yollarımız, çevre yolları var; biz onların hepsini bitireceğiz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Keyif için yapmadınız ki, talep var yapıyorsunuz.

İSMAİL GÜNEŞ (Devamla) - Biz şimdiye kadar Uşak'a ne söz verdiğimiz hepsini yaptık, bunları da yapacağız.

ALİ KARAoba (Uşak) - Yaptınız, valla helal olsun(!)

İSMAİL GÜNEŞ (Devamla) - Kimse bize bizim sorumluluğumuzu hatırlatmasın, herkes üzerine düşen sorumluluğu yerine getirsin diyorum, saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ALİ KARAoba (Uşak) - Başkanım...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sayın Başkanım...

BAŞKAN - Evet, Sayın Başarır...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sayın Başkanım, bir dakika yerinden söz aldı, seçim bölgesiyle ilgili sorunları anlatırken benim milletvekilimin adını verdi.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Sataşmadım, sataşmadım.

RESUL KURT (Adıyaman) - Ali Mahir, sataşmadı adam ya.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Benim milletvekilim belediye başkanı falan değil, ona verdiğiniz aynı sözü benim milletvekilime de vermenizi rica ediyorum.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Sataşmadım, ben sataşmadım.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - İlk sataşan kendisi.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ben sataşmadım.

BAŞKAN - Sayın Başarır, izin verir misiniz? Şimdi, Sayın Ali Karaoba "pişkin" dedi ve direktman bir sataşmada bulundu. Başka kavramlar...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Bakın ama ilk kendisi sataştı.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Hayır, tutanaklardan bakın, ben hiç sataşmadım.

BAŞKAN - Bir şey demiyorum bakın.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - "Pişkin" demedi.

BAŞKAN - Sayın Başarır, bir izin verin. Ben duyduğumu, gördüğümü paylaşmak istiyorum. Onun üzerine Sayın Güneş de yerinden söz istedi. Ben bir dakikalar bitsin, ondan sonra vereceğim dedim.

ALİ KARAoba (Uşak) - Sayın Başkanım, önce benim adım geçti ama.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Adın geçti de ben sataşmadım kardeşim sana, ben sataşmadım, sana herhangi bir şey söyledim.

ALİ KARAoba (Uşak) - Sen sataştın, "Ali Karaoba" demedin mi?

BAŞKAN - Burada bir defa bir sataşma olduğu açık ama şimdi Sayın Güneş'in konuşmasında Karaoba'ya dönük bir sataşma yok. Hepimiz duyduk, hepimiz dinledik.

RESUL KURT (Adıyaman) - Sataşma yok Sayın Başkanım, sataşma yok.

ALİ KARAÖBA (Uşak) - Sayın Başkanım, bir şey söyleyeyim mi? İlk konuşmasında "Ali Karaoba ve Uşak Belediyesinden bıkmıştır." dendi.

BAŞKAN - Ama "Siz ne yaptınız?" diye açıklama da istediniz, o yaptıklarını paylaştı.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - O, bir dakikalık hakkı.

ALİ KARAÖBA (Uşak) - Sayın Başkanım, ben hak ettiğim bir dakikamı aldım, sataşmadan almadım. Ona söz veriyorsanız bana da söz vermeniz lazım.

BAŞKAN - Sayın Karaoba, o ayrı bir konu, sizin şahsınızı itham eden hangi cümleyi söyledi Allah aşkına?

ALİ KARAÖBA (Uşak) - Sayın Başkanım, ilk başta söyledi, ben bir dakikamda dile getirdim; haksızlık yapıyorsunuz, adil davranmıyorsunuz.

BAŞKAN - Efendim, burada sataşma yok. Sayın Başkan, sataşma yok.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sayın Başkanım ama bir dakika...

BAŞKAN - Evet.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Uşak'ın bir su sorunu varsa bunun sorumlusu Ali Karaoba değil, kendi dönemleri; bundan dolayı suçluyor. Ben bundan dolayı cevap verme hakkı var diyorum.

BAŞKAN - Sayın Başkan, sataşma değil bu.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sayın Mahmut Tanal Urfa'nın elektrik sorunlarını söylediği zaman "Ben sorumlu değilim." diyorsunuz, açıklama yapıyorsunuz. Bizim milletvekilinin de açıklama yapması lazım, ilk sataşan kendisi, onu söylemek istiyorum. Durduk yerde "Su sorunu var..." Benim milletvekilimi suçluyor.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ben sataşmadım.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) - Yaptı zaten, açıklama yaptı.

BAŞKAN - "Urfa'nın elektrik sorunlarından sorumlu değilim." diye bir açıklamam benim yok; biz sorumluyuz yani bir defa bunu ifade etmek isterim.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Tamam, o zaman sorumluluğu gereği benim milletvekilim de cevap versin Sayın Başkan.

BAŞKAN - Ama burada bir sataşma yok Değerli Başkanım.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Bakın, ilk sataşan kendisi.

BAŞKAN - İstirham ediyorum; meramınız kayda geçti, lütfen bu tartışmayı uzatmayalım.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Bakın, ben bir şey söylüyorum: Eğer kendisine söz hakkı vermeseydiniz istemeyecektim.

BAŞKAN - Efendim, ona "pişkin" dedi Sayın Başkan.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Yerinden bir dakika cevap versin.

BAŞKAN - Ama Sayın Karaoba'ya en ufak, ima yollu dahi olsa bir cümle söylemedi ya.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - İlk konuşmasında var.

BAŞKAN - Ama ilk konuşmaya cevap verdi zaten.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Bakın, anlatamıyorum.

ALİ KARAÖBA (Uşak) - Sayın Başkan, hakkımı çiğnemiş oluyorsunuz, olur mu öyle şey?

BAŞKAN - Efendim, o ayrı, o ayrı, o bitti efendim.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - İlk konuşması, yerinden sisteme girerek aldığı bir dakikalık konuşma.

BAŞKAN - Sayın Başkan, istirham ediyorum.

ALİ KARAÖBA (Uşak) - Benim bir dakikamı yedi.

BAŞKAN - İstirham ediyorum.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Yerinden...

BAŞKAN - Efendim, istirham ediyorum İç Tüzük açık, ben burada noktayı koyuyorum.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - İç Tüzük açıksa o zaman niye söz veriyorsunuz?

BAŞKAN - Efendim, İç Tüzük açık, ben İç Tüzük'e rağmen iş yapamam.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Peki, ben bütün gün İç Tüzük'ü kullandırırım.

BAŞKAN - İstirham ediyorum.

Şimdi Sayın Grup Başkan Vekillerinin söz taleplerini karşılayacağım.

İlk söz talebi YENİ YOL Partisi Grup Başkan Vekili ve Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'e ait.

Sayın Ekmen, buyurun.

#### IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

31.- Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in, on dört günlük bütçe maratonuna, bugünkü gündeme, dün Genel Kurul kapanışında yaşananlara, 21 Aralık 1963 Kıbrıs "Kanlı Noel" olaylarına, Sarıkamış Şehitlerini Anma Günü'ne, Kanun-ı Esasi'nin 150'nci yıl dönümüne, Anamur'da bu sabah yaşanan olaya ve Kızılaya ilişkin açıklaması

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Bütün arkadaşları saygıyla selamlıyorum.

Dün on dört günlük bir maratonun son noktasını koyduk. Meclisin kısa da olsa bir tatile gitmesi beklenirken bir kez daha bir aradayız. Ben öncelikle bütçe çalışmalarındaki yoğun emekleri ve fedakârlıkları nedeniyle başta YENİ YOL Partisi Grubu danışmanları ve uzmanları olmak üzere Meclisimizin bütün bürokratlarına ve emekçilerine teşekkür etmek istiyorum.

Bugün niye buradayız? Çünkü ağustos böceği gibi ekim ve kasım aylarının hakkını vermediğimiz için buradayız ve bugün, yarın acaba 40 maddelik bir kanunu hızlıca çıkartabilir miyiz diye ha bire müzakereler yapıyoruz. İktidar partisinden hep şunu rica ettik: Şöyle üç aylık, dört aylık programlarla gelerseniz bu tip uzatmalara ve sıkışmalara gerek kalmadan yol alırız.

Sayın Başkanım, dün Meclisimizin kapanışında hepimizi utandıran görüntüler de yaşandı. Ben başta Adıyaman Milletvekili Sayın İshak Şan olmak üzere bu olay nedeniyle bir şekilde incinen, bir şekilde nahoş bir muameleye maruz kalan bütün arkadaşlarımıza geçmiş olsun diyorum ama bir muhasebeye ihtiyacımız var. Bir eski bakanın bir genel başkana kol mesafesinde yaklaşarak laf atması ne milletvekilliğine ne de eski bakanlığına yakışır. Ondan sonra da çıkan olaylara âdetâ herkesin koşarak dâhil olması bütün Meclis adına nahoş bir görüntü yarattı. Toplam karışan kişi sayısına bakıyoruz 20-30 ama imajı zedelenen ve mehabeti eksilen Türkiye Büyük Millet Meclisi ve siyaset kurumu. Parti genel merkezlerinin dünkü olaya karışan bütün arkadaşlarla ilgili tek tek bir nasihatle, bir tavsiyede bulunması ve bu olayların bir kez daha yaşanmaması icap eder.

Sayın Başkanım, birtakım önemli olayların da yıl dönümünün içerisinde olduğu bir haftadayız. Bunlardan ilki 21 Aralık 1963 Kıbrıs Kanlı Noel olayları. Binbaşı Nihat İlhan'ın eşi ve çocuklarının katledilmesiyle başlayan olaylar çok büyük bir etnik temizlik hareketine dönüşmüştü âdetâ. Biz bugün bu acı olayı anıyoruz, orada hayatını kaybedenlere rahmet diliyoruz ama bu bir anma günü olarak kalmamalı. Biz Kıbrıs davasının nerede bulunduğunu bugün iyi muhasebe etmek zorundayız. 1 Ocak itibarıyla Kıbrıs, Avrupa Birliğinin Dönem Başkanlığını da devralacak. Biz yaz boyu Türki Cumhuriyetlerin Kıbrıs'ta büyükelçilik açma girişimleriyle karşılaştık ve ne Sayın Dışişleri Bakanı ne iktidar partisi milletvekilleri ne de Sayın Cumhurbaşkanından âdetâ böyle bir olay yaşanmamış gibi hiçbir değerlendirme görmedik. Gerçeklerle yüzleşelim; eğer bu Türki Cumhuriyetler bize rağmen İsrail'in de etkisiyle böyle bir yola giriyorlarsa ona göre bir değerlendirme yapalım; yok, bu bizim eksiklerimizden kaynaklanıyorsa yine ona göre bir değerlendirme yapalım.

Bugün, keza Sarıkamış şehitlerini anma yıl dönümü ve haftası. Binlerce Mehmetçik dondurucu soğukta açlık ve imkânsızlıklarla düşmana teslim olmak yerine ölümü tercih ettiler. Elbette onları rahmetle anıyoruz ama gerçekten gençlerimizin en küçük bir zorlukta süngüsünün düştüğü, mücadele etmekten vazgeçtiği; vatan, millet, ahlak, ülke gibi değerlere karşı diğerkâmlığın azaldığı bir dönemde Sarıkamış şehitlerini bugünkü gençlerimize verdiği mesajlar üzerinden bir kez daha konuşmak, bir kez daha anmak icap ediyor zannederim.

Bir başka anma vesilesi de Kanun-ı Esasi'nin 150'nci yıl dönümü. Yani, aslında kendi dönemi ve çağdaşlarına göre çok erken bir dönemde, 1876'da bir Kanun-ı Esasi düzenlenmiş. Aradan yüz elli yıl geçmiş, biz hâlâ, bugün, bırakınız Anayasa'ya, mevcut kanunlara dahi uyulup uyulmadığının tartışıldığı bir düzlemdeyiz. Hukuk devleti, anayasal düzen olmaktan vazgeçtik, kanunlara uyulmayan ve Sayın Cumhurbaşkanının ifadesiyle yargı devletine dönüşmüş bir ülkeyiz maalesef. Bu ülkenin elbette gerçek anlamda sivil, çoğulcu, özgürlükçü, katılımcı ve cumhuriyetin temel değerlerini ve müktesebatını koruyan yeni bir anayasaya ihtiyacı var ama ondan daha önce de mevcut Anayasa ve kanunlara uyan bir yargı anlayışına, bir iktidar anlayışına ihtiyaç var.

Sayın Başkan, Gülcan Hanım da değindi, Anamurda bugün bu sabah saatlerinde yaşanan dehşet verici olay, hem eğitim sistemimizi hem değerler yargımızı hem çocuklarımızın nasıl bir hayatın içerisinde yetiştiği hem de silaha nasıl bu kadar kolay erişimin sağlanıp sağlanmadığı mevzularında sağlam bir muhasebeye ihtiyaç olduğunu gösteriyor. Biz, okul müdürü hocamıza -ağır yaralı- sağlık diliyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Ekmen, lütfen tamamlayın.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Şimdi, deprem zamanı hep birkaç konu üzerinden tartışmalar yaşandı. Biz, iktidarı ilk kırk sekiz saat, yetmiş iki saat hatta iki hafta boyunca arama kurtarma faaliyetlerini olması gerektiği gibi yürütmediği konusunda eleştirdik. O dönemde, Kızılayın çadır satışı noktasında birtakım iddialar gündeme geldi. Bu iddialar gündeme gelir gelmez iktidar partisi milletvekilllerimiz hemen büyük bir refleksle, böyle bir şeyin söz konusu olmadığını, bunun o dönem yürütülen çalışmalara bir bühtan, bir iftira olduğunu ifade ettiler ama Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı bu hafta bu konuyu resmî olarak tespit etti. Evet, insanlarımız soğukta donarken ve yağmur altında beklerken Kızılay çadır satmış.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Ekmen, lütfen tamamlayın.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Şimdi, Kızılayın çadır satışından önce Kızılayın nasıl holdingleştiğini, Kızılay yöneticilerinin nasıl onlarca şirketten huzur hakkı aldığını, o şirketlerin hiçbir denetime tabi olmadan hangi ticari imtiyazları, kimlere ve nasıl transfer ettiğini konuşmamız gerekiyor. Ama Kızılayın depolarında her ne varsa -çadır mı, kıyafet mi, termal mi, alet edevat mı- deprem bölgesine yığılması gerekiyorken bunu Ahbaba satmış olması en basit bir ifadeyle insanlık dışı bir durumdur ya, böyle bir şey olabilir mi? Ne varsa yola çıkıp oraya yığmanız gerekiyor ama siz bundan üç kuruş para kazanmanın derdindesiniz; bu, normal bir durum değil ki Kızılayın ticarileşmiş ve holdingleşmiş faaliyetlerin bir parçası gibi değerlendirelim. Ben inanıyorum ki Cumhuriyet Başsavcılığı görevi kötüye kullanma iddiasıyla yürütülen bu soruşturmada sorumluları yargılayacaktır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Ekmen, teşekkür ediyorum.

## VI.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

### A) Çeşitli İşler

1.- Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Ankara ilinin Ayaş ilçesinden gelen mahalle muhtarlarına "Hoş geldiniz." denilmesi

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, Ankara ilimizin Ayaş ilçesinden bazı mahalle muhtarlarımız şu anda misafir locasında Genel Kurulumuzu izliyorlar; kendilerine hoş geldiniz diyorum. (Alkışlar)

Diğer söz talebi, İYİ Parti Grubu adına İstanbul Milletvekili ve Grup Başkan Vekili Buğra Kavuncu'ya ait.

Sayın Kavuncu, buyurun.

#### IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

32.- İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu'nun, yüz on bir yıl önce Allahuekber Dağları'nda şehit olanlara, bugünlerde çok konuşulan soruşturmaya, KHK'lilere ve on birinci yargı paketine ilişkin açıklaması

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bundan yüz on bir yıl önce Allahuekber Dağları'nda maalesef büyük bir trajedi yaşandı. Vatan uğruna gözünü budaktan sakınmayan binlerce askerimizi zorlu doğa şartları karşısında maalesef şehit verdik. Büyük fedakârlıklarıyla vatan uğruna mücadelenin en büyük örneklerinden birini sergileyerek nesiller boyunca taşıyacağımız ve koruyacağımız bir mirası da bizlere bıraktılar. Bütün kahramanlarımızı bir kez daha saygı ve minnetle anıyorum.

Bugünlerde çok konuşulan bir soruşturma konusu var. Bir soruşturma gerçekleştiriliyor Türkiye'de, gerçekleştirilebilir. Dün de bu kürsüden ifade etmiştim; herkes yargılanabilir, herkes tutuklanabilir, adli süreçler herkes için işletilebilir. Ortada büyük bir bilinmezlik var; adli makamlar sonuna kadar üstüne gidip suç ve suç unsuru taşıyan ne varsa ortaya elbette ki çıkarmalı ancak arkadaşlar, bunu yapmanın da bir usulü olmalı. AK PARTİ Grup Başkan Vekili Sayın Abdulhamit Gül, sizler eski Bakan olarak benim söylediklerimi çok daha iyi anlayacaksınız, hukukçu arkadaşlar çok daha iyi bilecekler; daha henüz ifadeler alınıyor -yani ben hayretle takip ediyorum bütün süreci- deliller toplanıyor ama biz ifadeleri, delilleri, her şeyi aynı gün hatta birkaç saat sonra sosyal medyadan görüyoruz. Bu nasıl bir iş? Bu mümkün mü, böyle bir şey olabilir mi? Bunu biz normal mi karşılayacağız yoksa bunu yapacak olan adli makamlar... Ama bakıyoruz; ifadeler, resmî belgeler, deliller çarşaf çarşaf ortalığa dökülmüş durumda. Bu işin -ben hukukçu değilim ama- baktığım zaman bana göre bir sakıncası da şu: Yarın öbür gün incelemeler genişledi diyelim, farklı yerlere uzandı, e siz bütün dosyayı baştan zaten ifşa ettiniz yani birilerinin delil yok etmesine imkân sağlamış oldunuz. Bu nasıl bir adalet mekanizmasıdır? Yani hasta, ölme riski olan belediye başkanları kaçma şüphesiyle tutuklu içeride kalırken, bunlar çarşaf çarşaf ifşa ediliyor, zaten bu işlere ucundan kıyısından bulaşmış birileri varsa da oo, çoktan bana gelir diye zaten delil karartma veya her türlü tedbiri alma yoluna gidecektir. Bütün bunların sebebi başka mı ya da yani bir yerlerden birilerine aba altından sopa göstermek maksadıyla mı bütün bu süreç işletiliyor, inanın anlamakta güçlük çekiyoruz. Şu anda gördüğümüz şudur: Resmen bir hukuki süreç katliamı yaşıyor bu ülke bütün bu olan bitenle. Son üç dört ay içerisinde zaten bu millete bir adli şok yaşattınız. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları kadar adli süreçlere hâkim olan dünya üzerinde başka bir toplum da yoktur. Yani hepimizi, sağ olun, hukukçu yaptınız ve her detayı öğrenmek, anlamak zorunda bıraktınız sizler bu milleti. Bunlar daha önce de yaşandı yani bu adli şokları ilk defa yaşamıyor bu ülke, sizin döneminizde Ergenekon, Balyoz kumpasları ortada; "Fatih Camisi bombalanacaktı." dendi, ortalık -hatırlayın- ayağa kaldırıldı; neler yaşadık o dönem. Sonra bir baktık, bunların tamamının aleni kumpas olduğunu gördük.

Başka bir süreç KHK'liler. Dün de ifade ettim, bir sürü hata olduğu ortaya çıkarıldı ve daha da çıkarılmayanları var, bunları da görüyoruz. Bugün yargı paketini konuşacağız hep beraber, on birinci yargı paketini ama konuştuğumuz bu durum da ayrıca ortada. AK PARTİ'ye yakın medya kuruluşlarına açın bakın, bir operasyon gerçekleştirilmeden önce zaten biz oradan ilk sinyali alıyoruz, diyoruz ki: "Geliyor." İlk haberler oraya servis ediliyor, ilk bilgiler oralara gidiyor yani bu mümkün müdür, nasıl mümkün olabilir; niyet nedir, anlamak mümkün değil. Öyle bir yapı kurulmuş ki bazı avukatların, savcılarının, hâkimlerin ve dosyası bulunan iş adamlarının olduğu, savcılarının hâkimlerin yurt dışına tatile götürüldüğü iddia ediliyor; bunu söyleyen de gene AK PARTİ çevresi ha, bizler değiliz yani AK PARTİ'nin kendi çevresinden bu iddialar. Yargı paketi çıkarsak ne olur, çıkarmasak ne olur; bunların hepsi âdetâ bir yara bandı gibi çünkü bünyenin acil ameliyata ihtiyacı olduğu ortada.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Kavuncu, lütfen tamamlayın.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Bünyedeki bu kanseri söküp atmaya ihtiyaç var ve gün geçtikçe maalesef bu sorunlar da sürekli daha da büyüyor.

Bugün Gayrettepe davası görüşülüyor. Geçtiğimiz yıl -hatırlayın- nisan ayında Gayrettepe'de 29 kişi yaşamını yitirdi ve bilinçli bir taksir değil olası bir kast davası. Bakın, 15 kişi kapının önünde ölmüş, giriş çıkışları kapalı. Ya, bunu konuşuyorduk, üstüne Kartalkaya geldi, şimdi bir yargı paketini konuşacağız. Türkiye bir deprem ülkesi, 52 bin vatandaşımızı kaybettik biz 6 Şubat'ta. Yani bu depremleri bizim gene yaşayacağımız net; 17 Ağustos 1999 depremi, Erzincan depremi, Van depremi, İzmir depremi; İstanbul depremi kapıda. Ne yapıyoruz biz bütün bunları beklerken, bütün bu riskler yanı başımızdayken?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Kavuncu, lütfen tamamlayın.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Bir yargı paketi çıkarıyoruz ve bu yargı paketiyle 6 Şubat depreminde sorumluluğu olan, imar mevzuatına uymayan; malzemede, malzeme güvenliğinde, inşaat yapımında gerekli tedbirleri almayan bütün müteahhitler; bunların hepsi bu yargı paketindeki bu infaz yasasından, infaz uygulamasından faydalanacak. Arkadaşlar, bu konuda bizim alttan alma veya göz yumma lüksümüz yok. Türkiye bir deprem ülkesi. Biz hiçbir zaman ders alamıyoruz. Bu cezaların caydırıcılık ilkesi olması lazım. Bununla ilgili İYİ Parti olarak da bir önerge verdik, umarım işleme alınır. Zira, Türkiye bir deprem ülkesidir ve buna müsaade etmemiz gerektiğini düşünüyorum.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Evet, Sayın Kavuncu, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkan Vekili ve Manisa Milletvekili Erkan Akçay'a ait.

Sayın Akçay, buyurun.

33.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, 2026 yılı bütçesine ve bütçe maratonunun son günü oylamadan önce yaşananlara, İsrail, Yunanistan ve Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin bir araya geldiği toplantıya, Kudüs paketi kurulması önerilerine ve Sarıkamış Harekâtı'nın yıl dönümüne ilişkin açıklaması

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

İki haftalık yoğun mesainin ve titiz çalışmaların sonucunda 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu dün kabul edildi. Öncelikle bütçenin ülkemize, milletimize hayırlı uğurlu olmasını, bereket getirmesini niyaz ediyorum.

Bütçe maratonunun büyük bir kısmı demokratik olgunluk içerisinde, sükûnetle ve verimli tartışmalarla yürütülmüştür. Farklı görüşlerin medenice çarpıştığı, konuşulduğu, hakikat şimşeginin fikirlerin karşılaşmasından doğduğu bir süreci büyük ölçüde başarıyla yönettiğimizi söyleyebiliriz. Ancak son gün oylama öncesinde şahit olduğumuz ve bu çatının altına yakışmayan o görüntüler Gazi Meclisin mehabetine gölge düşürmüştür. Burası kaba kuvvetin değil fikrin ve sözün ve millî iradenin hüküm sürdüğü yerdir. Milletimiz bizden kavga değil seviyeli tartışmalar, çözüm, hizmet ve vakar beklemektedir. Yumrukların sıkıldığı değil ellerin millet için kalktığı bir Meclis tablosu hepimizin ortak sorumluluğudur. Milletvekillerinin üsluplarında nezaketi, tavırlarında sorumluluğu elden bırakmaması gerekir. Meclisimiz siyasi rekabeti husumete dönüştürmeden, milletin emanetine gölge düşürmeden çalışmalıyız diyoruz. Unutmayalım ki kötü üslup ve kaba davranış doğru sözü yok eder. Dil ve üslup olgunluğu üzerine bina edilen hazırlıklı ve donanımlı konuşmalar millet vicdanında mutlaka yankı bulur. Bu vesileyle, 2026 bütçesinin tekrar hayırlı olmasını diliyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; son günlerde Doğu Akdeniz'de sahnelenen yeni bir orta oyununa da değinmek istiyorum. İsrail, Yunanistan ve Güney Kıbrıs Rum Yönetimi bir araya gelmiş, Türkiye'yi denizlerden kuşatacaklarını zannettikleri o malum toplantıya bir de utanmadan Kudüs zirvesi adını vermişlerdir. Öncelikle şunun altını kalın çizgilerle belirtelim: 3 tane çeyrek porsiyon devletin bir araya gelip Barbaros'un torunlarına Akdeniz'de sınır çizebileceğini sanması trajikomik bir hayalden ibarettir. Bunların kurduğu şer ittifakı kumdan kale hükmündedir. Türkiye'nin iradesine çarptığında o kale tuzla buz olmaya mahkûmdur. Ancak asıl vahim olan, bu kirli ittifaklarına, inancımızın ilk kıblesi olan Kudüs'ü alet etmeleridir. Kudüs kanlı planların değil barışın şehridir. Sizin o masanızdan Kudüs'e barış değil ancak zulüm ve gözyaşı çıkar. Kudüs merkezli gerçek çözümün ne olduğunu liderimiz Sayın Devlet Bahçeli 5 Ağustos 2024 tarihinde tüm dünyaya ilan etmiştir. O gün Sayın Genel Başkanımız bölgeyi kaosa sürükleyenlere inat Kudüs paktı kurulmasını önermiştir. Türkiye'nin öncülüğünde Suriye, Irak, Mısır ve bölge ülkelerinin katılımıyla emperyalistlerin değil bölgenin öz evlatlarının söz sahibi olduğu bir güvenlik ve barış mimarisidir Kudüs paktı. Onların "zirve" dediği şey Gazze'deki soykırımı örtbas etme çabasıdır. Bizim önerdiğimiz Kudüs paktı ise 1967 sınırlarında, başkenti Doğu Kudüs olan Filistin devletini yaşatmak, bölgeyi bir huzur kuşağına dönüştürmek ve İsrail terörünü bölgesel dayanışmayla durdurmak demektir. Bizim vizyonumuzda Kudüs bir çatışma manivelası değil Türkiye Yüzyılı'nın barış anahtarıdır. Buradan, o kumdan kale mimarlarına sesleniyoruz: Siz "Kudüs" ismini kullanarak Akdeniz'i kana bulamaya çalışabilirsiniz ama unutmayın ki Türkiye'nin kuracağı Kudüs paktı ve bölgesel iş birliği sizin o kirli planlarınızı yırtıp atacak, barışı temin edecek yegâne güçtür. Biz buradayız, Akdeniz'deyiz, Adalar denizindeyiz ve Kudüs'ün manevi muhafızlarıyız. Unutmasınlar ki Türkiye rüzgâr ekenin fırtına biçeceğini her daim göstermiştir. Türkiye'yi yok sayan hiçbir planın o suların üzerinde yüzme şansı yoktur.

Bugün yüreklerimizin buz tuttuğu, sözün bittiği, beyaz hüznün tarihe kazındığı Sarıkamış Harekâtı'nın yıl dönümündeyiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Akçay, lütfen tamamlayın.

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Allahuekber Dağları'nda karın kurşun olup yağdığı, soğuğun nefesleri kestiği ayazda on binlerce vatan evladı şehadete yürüdü. Sarıkamış bir dram değil emsalsiz bir sadakat ve feragat destanıdır. Onlar "Geri dön!" emrini beklemediler; bedenlerini bu vatana siper, karları ise kendilerine kefen yaptılar. O yiğitler donarak şehit oldular ama sancağı yere düşürmediler. Bu vesileyle, Enver Paşa ve komuta kademesi ile Sarıkamış destanının aziz şehitlerini rahmet, minnet ve duayla anıyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sayın Akçay, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grup Başkan Vekili ve Muş Milletvekili Sezai Temelli'ye ait.

Sayın Temelli, buyurun.

34.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, çevre ödülü verilen maden şirketine, DİSK'in başlattığı yürüyüşe ve asgari ücret görüşmelerine, bütçe görüşmelerinde dile getirilen hususlara ve dün Genel Kurulda yaşanan hadiseye, Leyla Zana'ya ilişkin açıklaması

SEZAI TEMELLİ (Muş) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Kaz Dağları'nı biliyorsunuz, Kaz Dağları'nda inanılmaz bir ağaç kıyımı yaşandı ve gerçekten orada hem ormana hem ormanda yaşayan canlılara ve su varlıklarına inanılmaz bir kıyım gerçekleşti fakat bunu gerçekleştiren TUMAD Madencilige çevre ödülü verilmiş; düşünebiliyor musunuz? Yani bu denli ekolojiye karşı, çevreye karşı zihniyetin açığa çıktığı başka bir şeyi görmek mümkün değil; kara mizah gibi! Hep dile getiriyoruz, gerçekten Türkiye'de ekolojik kriz ciddi boyutlardadır. Bu anlamıyla bu yıkımın önüne geçmek gerekiyor. Tabii, bu yıkımın önüne geçmenin yolu da her şeyden önce bu madencilik anlayışından, bu enerji anlayışından bir an önce çıkmak. Adil bir geçiş programına ihtiyaç olduğunu dile getiriyoruz, bu konuda düşünmemiz gerekirken biz bu yıkım politikalarına, madencilik ve enerji politikalarına devam ediyoruz. Bu ödül hemen geri alınmalıdır; bu, kabul edilebilir bir şey değil.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; DİSK yollarda ve gelirden, vergide adalet, insanca ücret için İstanbul'dan Ankara'ya yürüyor. DİSK bu yürüyüşle "Bu ücret adaletsizliğine, vergi adaletsizliğine artık yeter!" diyor. Gerçekten Türkiye'de çok ciddi bir ücret adaletsizliği var, bu ücret adaletsizliğinin belki de en önemli göstergesi asgari ücret. Asgari ücret konusunda görüşmeler sürüyor; üçüncü, dördüncü turlara kadar uzayacağı söyleniyor.

Biliyorsunuz, TÜRK-İŞ ve HAK-İŞ bu görüşmelerden çekildi fakat bu görüşmelerden çekilmesinin iktidar üzerinde herhangi bir hassasiyet yaratmadığını görüyoruz. Oysa bu kurulda işçilerin temsilcilerinin olmamasını oturup düşünmek gerekiyor çünkü Türkiye'de asgari ücret artık açlık sınırının altında kalıyor ve görüşmelerde de sınır bu; oysa yoksulluk sınırı 100 bin liraya dayanmış durumda. Dün bütçe görüşmelerinde Sayın Cevdet Yılmaz âdeta bu yoksulluk sınırı hesaplarıyla alay etti; bence alay etmemeli,

ciddiye almalı. Türkiye'de görece yoksulluk meselesindeki, medyan nüfus meselesindeki istatistiklere gerçekten dönüp bakarsa şunu anlayacak ki Türkiye'de çok ciddi bir yoksulluk var ve bu 100 bin lira sınırı da sahici bir hesaptır, doğru bir hesaptır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yine, bütçe görüşmeleri, evet, yoğun. Maalesef, bütçenin muhtevası, bütçenin içeriği, kapsadığı alan itibarıyla değil de teknik rakamlara boğulmuş bir sunum izledik. Biz belli gerçekleri, belli hakikatleri dile getirdik ama karşılığında yeterince yanıt alamadık. Herkes neyle gelmişse onunla gidiyor; böyle olmaz, birbirimizi dinlememiz lazım, eleştirileri doğru yerden anlayıp yanıtlar üretmemiz gerekiyor.

Bakın, özellikle, yine, dün çok dile getirildi -bugün de deprem mağdurları Meclisteydi, bütün partilerle görüştüler- depremle ilgili karışımıza hep şu mesele çıkıyor, deniyor ki: "90 milyar dolar harcadık." Yahu, harcadınız da babanızın parasını harcamadınız ki; o 90 milyar doları hepimiz, Türkiye halkları finanse etti yani o, bizim vergilerimizle oluştu. Hatırlayın, biz burada ek bütçe yaptık. Büyümeyle çok övünüyorsunuz, doğru; nasıl büyüdünüz? İnşaat sektörüyle. Yani, dolayısıyla bir şey bağışlamıyorsunuz, yapmanız gerekeni yapıyorsunuz; bu yapmanız gerekenin sonunda övünülecek şeyi görüyorsunuz da eleştirilecek şeyleri neden görmüyorsunuz? Evet, ekonomi inşaat sektörüyle büyüdü. Bu inşaat sektörünü nasıl büyüttünüz? İşte, deprem konutlarıyla. Peki, bu deprem konutları gerçekten problemi çözen bir yerden mi... Hatay'a gittiğimizde, Samandağ'a gittiğimizde bunu göremiyoruz. Tam tersine, deprem mağdurlarını mağdur etmeye devam edecek bir zihniyetin yargı paketlerine yansıdığını görüyoruz ki bunu kabul etmek mümkün değil.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sağlık meselesini de dile getirdik. Sayın Yılmaz bize yanıt verdi fakat biz ona yanıtımızı veremedik çünkü dün yaşanan hadiseleri biliyorsunuz, arkasından konuşmak gibi olacak ama eminim o da bu konuşmayı anlayacaktır çünkü bu yanıtı iletmek istiyorum özellikle. Bakın, dedi ki kendisi konuşmalarında: "Hem hastane yapıyorsunuz hem de hastalar artıyor." diyorsunuz." Bakın, buradaki çelişkiyi dile getirdik. Yapılarla bazen yapısal sorunları çözmek mümkün değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Temelli, lütfen tamamlayın.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Yapı stoklarıyla, yapı artışlarıyla bazen yapısal sorunları çözemezsiniz. Türkiye'de düzenli olarak hasta sayısında bir artış var, bunun nedenlerine inmek gerekiyor; bunun nedenlerine çözüm getirecek bir sağlık politikasına ihtiyaç var. Piyasacı bir anlayışla bunu çözemediğimizi geçmiş yıllarda gayet iyi öğrendik, biz buna işaret yaptık ve sonrasında dedi ki: "Hem bunu söylüyorsunuz hem hastane istiyorsunuz." Efendim, tabii, hastane istiyoruz. Hastane olmayan yerde hastane istemekten daha doğal bir şey olabilir mi? Muş, hastaneye muhtaç ve hastane hakkını istiyor, sağlık hakkını istiyor. Dolayısıyla sağlık hizmetleri hastanelerde üretilir, olmayan bir yerde zaten sağlık hizmeti olmaz. Dolayısıyla böyle bir mantık çarpıtması üzerinden yanıt vermesi bizleri üzmüştür. Meseleyi doğru anlayıp doğru bir çözüm, kaynak adaletini sağlayacak bir çözümün üretilmesi beklentimizdir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; son olarak, dün Mecliste yaşanan hadiseye dikkat çekmek istiyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Temelli, lütfen tamamlayın.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Kabul etmek mümkün değildir. Burası Meclistir, buranın bir tarihi vardır, buranın bir saygınlığı vardır. Biz burada nefret söyleminden, hakareten, bu kirli dilden kurtulmaya çalışıyoruz. Biz bundan kurtulmaya çalışırken bir de bakıyoruz ki burası kavga meydanına dönmüş; bunu kabul etmiyoruz. Kim, nasıl bu meselede rol almışsa alsın, hepsine aynı eleştirimizi getiriyoruz. Bu kürsünün saygınlığına yakışır konuşmaların olmasını istiyoruz. Eleştiri tabii olacaktır ama hakaret, küfür, saldırganlık asla kabul edeceğimiz bir şey değildir. Sadece kürsünün saygınlığı değil topluma karşı olan sorumluluğumuz da çok çok önemlidir. Bunun farkında olarak lütfen bu kürsüye çıkalım çünkü burada söylediğimiz söz toplumda muhakkak karşılığını bulacak. Biz toplumdaki nefret söylemlerinden kurtulmaya çalışırken, ayrımcılıktan kurtulmaya çalışırken burada sürekli bir tribün amigosu aklıyla konuşmaları kabul etmiyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Temelli, son kez uzatıyorum.

Buyurun.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Tribünlere yansıyan, Leyla Zana şahsında sürdürülen bu nefret söyleminin önüne dikilmemiz gerekirken âdeta onu teşvik eden şeylere karşı olduğumuzu bir kez daha dile getiriyorum ve ısrarla da altını çiziyorum: Leyla Zana onurumuzdur. Leyla Zana'ya yönelik her nefret söylemini Kürt halkına yapılmış bir nefret söylemi olarak gördüğümüzü de belirtmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Temelli, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkan Vekili ve Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'a ait.

Sayın Başarır, buyurun.

35.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, 2026 yılı bütçe görüşmelerine ve dün Genel Kurulda yaşananlara ilişkin açıklaması

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2026 bütçe görüşmeleri dün gece sona erdi. Öncelikle Grubuma ve muhalefet partisinin milletvekillerine çok teşekkür ediyorum, burada gerçek gündemi konuştular. Muhalefet partisinin milletvekillerinin kimi ekmele geldi, kimi işçi baretiyle geldi, kimi çiftçinin şapkasıyla geldi; kimi çiftçinin ürettiği portakal, limon, sebzeyle geldi; kimi Gebze'de çocuk işçileri kaybettik, onların resimleriyle geldi; ölen işçilerin fotoğraflarıyla geldi yani bu ülkenin gerçek gündemini konuştular; yoksulluğu konuştular, asgari ücreti konuştular, emekliyi konuştular, faizi konuştular; ülke neden bu hâlde, bunları konuştuk. Muhalefet bir bütçe görüşmesinin gereğini yaptı ama iktidar partisinin milletvekilleri; uçakla gelen, tankla gelen, bantla gelen, silindirle gelen, uzaya giden oldu, Ay'a giden oldu, Jön Türklere gitti. Ya, bugüne gelmediler; biri fileyle çıkmadı, biri ekmele çıkmadı, biri yoksulluktan bahsetmedi, biri bugünden bahsetmedi. Aynı şeyi bakanlar da yaptı, bakanlara sorulan hiçbir

soruya cevap alamadık. Yahu, Çevre, Şehircilik ve İklim Bakanı çıktı "360 bin konut yaptık." dedi. Güzel; kendi cebinden yapmadın, kendi bütçenden de yapmadın, 99'dan bugüne kadar toplanan deprem vergileriyle yaptın çünkü deprem vergilerini yerinde kullansaydın bugün 1 milyon tane bu ülkede konut vardı, deprem sorunu yoktu. Yani meselenin özüne kimse değinmedi. Buraya gelen milletvekili eline bir silindir almış, uzaya gidiyoruz... Yapma ya, senin uçtuğun bir gerçek, sen uçmuşsun. 2023'te Ay'a gidiyorduk, daha sonra o kadar sert indik ki S-400'leri de alamadık, F-35'leri de alamadık, hava savunma sistemimiz yok; bunlar konuşulmadı. Ya, beyler, gerçekleri konuşalım, lütfen gerçekleri konuşalım.

Bakın, çıktı Mehmet Şimşek, 2026 yılı pahalılığın daha hissedileceği bir yıl olacaktı, enflasyon düşecekti, özellikle dar ve sabit gelirli insanların güçleneceği bir yıl olacaktı; güzel, bakın, o zaman bir zahmet, birkaç gün içerisinde asgari ücret açıklanacak, gereğini yap Bakan, gereğini yapın arkadaşlar. Ay'a gitmeyin, Ay'a gittiğiniz falan yok. Yılbaşında emekli maaşları, memur maaşları açıklanacak; gereğini yapın ama konuşalım, konuşalım, konuşalım, iftira atalım...

Bakın, üzülüyorum; iktidar partisinin milletvekilleri 2 tane boya kutusu, fırçayla geldiler buraya, birinde yağlı boya vardı, birinde kara bir boya vardı; yağlı boyayla sarayı yağladılar, fırçaladılar, kara boyayla muhalefete iftira atıldı; olmaz, bütçenin konusu bu değil. Adaleti, yargıyı, iddianameyi konuşuyorlar. Bakın, ne geliyor? Covid yasası geliyor, en azından hukuk konuşulacak, konuşursunuz, çıkıp konuşun ama bütçede bütçeyi konuşmayacağız, yoksulluğu konuşmayacağız, sefaleti konuşmayacağız; sonra, burada olmayacak şeyler çıktı. Ben bütün milletvekillerine söylüyorum: Şiddete karşıyız. Dün burada bir milletvekili arkadaşımız, İshak Şan, Adıyaman Milletvekili, çok da severim kendisini, fiilî bir müdahale oldu. Üzüntülerimizi gerek odasına gittik bildirdik, 3 kez de telefonla aradım. Bazı basın, gazeteciler bunu sızdırıyor; sanki bu çekilecek bir şey. Hayır, kardeşim, ben üzüntü duydum çünkü durumdan çünkü olayı ayırmaya gelen bir arkadaşımız maalesef ki darbe aldı. Bundan mutlu olabilir miyiz? Değilim ya, değilim ama olayı çıkartan, provoke eden eski bakan kavgayı çıkardı ve kaçtı. Ne hakla buraya kadar geliyor, benim Genel Başkanım laf söylüyor?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Başarır, lütfen tamamlayın.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Ne hakla... Burada Sayın Devlet Bahçeli vardı, burada İYİ Partinin Genel Başkanı Müsavat Dervişoğlu vardı, DEM PARTİ'nin Eş Başkanları vardı, bizim Genel Başkanımız vardı. Genel Başkanımın burada olup olmadığını sorguluyor. Beyefendi, bu bütçe Cumhurbaşkanlığı bütçesi, sen önce Cumhurbaşkanın gelip bütçeyi niye savunmuyor, onu sor. Kürsüden sordu, sustuk; bir de gelip şurada sormaya kalkıyor, sonra bu grup üzerine yürüyünce elindeki silindiri tekerlek yapıp kaçıyor, fırlıyor.

Lütfen, birçok eski bakan var; bir tanesi burada, Sayın Bakan burada; saygıyla, doğru düzgün örnek görev yapıyor ama bazı eski bakanlar, aman Allah'ım, aman Allah'ım...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Başarır, lütfen tamamlayın.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) - Selami Bey de düzgün iş yapar, onu da söyleyin.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Kesinlikle, kesinlikle Sayın Bakan ama bazılarını niye kabineden yolladığını anlayabiliyorum da bizim ne günahımız vardı ya; bizim ne günahımız vardı da bu durumla karşılaşıyoruz? Bakın, ismini vermiyorum gelip konuşmasın diye, onu hepiniz biliyorsunuz. Bir elinde bant, bir elinde silindir; o bandı aldın, bari ağzını bantlayıp öyle gelseydin. (CHP sıralarından alkışlar) Öyle gelseydin ama bir daha söylüyorum: Birbirimize saygısızlık yapamayız, vuramayız, o yüzden ben Adıyaman Milletvekilinin hem odasına gittim hem de üçe kadar kendisini aradım, iyi de yaptım. Bunu doğru bulmam mümkün değil; burada en ağır eleştirileri yapalım, birbirimize tahammül edelim ama...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Son cümlelerim Başkanım.

BAŞKAN - Evet, son kez uzatıyorum.

Buyurun.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - ...birbirimize küfür, yumruk; hayır, olmaz, bunu kabul etmiyoruz. Umarım yeni yılda daha sağlıklı, daha gerçek, daha güncel konuları konuşuruz, daha doğru konuları konuşuruz. Sadece İshak kardeşim değil, Samsun Milletvekilimiz Murat Bey de saldırıya uğradı ama bunun hiç önemi yok; saldırıya uğrayanın AK PARTİ'den, Cumhuriyet Halk Partisinden, DEM, MHP, İYİ Partiden olmasının, YENİ YOL Partisinden olmasının hiçbir önemi yok; burada görevliler dâhil, hangi milletvekili fiilî bir saldırıya uğruyorsa, televizyonlar konuşmaları değil kavgayı veriyorsa bu bizi üzer. Umarım bu son olur, lütfen eski bakanlarınızın bazılarını dikkat edin, bu Meclisi provoke etmesinler.

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Evet, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkan Vekili ve Gaziantep Milletvekili Abdulhamit Gül'e ait.

Sayın Gül, buyurun.

36.- Gaziantep Milletvekili Abdulhamit Gül'ün, 2026 yılı bütçesine, Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ve dün Genel Kurulda yaşananlara, Sarıkamış Harekâtı'nın yıl dönümüne ilişkin açıklaması

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Çok değerli milletvekili arkadaşlarım, aziz milletimiz; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Dün itibarıyla 2026 yılı bütçemizi kabul ederek milletimizin hizmetine sunduk. Bu bütçe sürecinde yoğun tempoda katkılarıyla, görüşleriyle, önerileriyle her türlü söz alan, eleştirileriyle de destekleriyle de bu Hükûmetin bu anlamdaki icraatlarına katkıda bulunan herkese, tüm milletvekillerine teşekkür ediyorum. 2026 yılı bütçemizde Allah'ın izniyle geleceğimizin, Türkiye Yüzyılı'nın inşası anlamında çok önemli hedeflerimiz var, umudumuz var, icraatlarımız var. Daha güçlü bir demokrasi, daha güçlü

bireylerin daha güçlü bir hukuk toplumuyla gelişeceği, ekmeğin daha büyüyeceği ve demokrasinin daha büyüyeceği; üretimin, istihdamın daha artacağı inşallah çok önemli bir yıl olacak; 2026 yılı reformlar yılı olacak. Türkiye Yüzyılı'nın inşasında önemli kilometre taşını önümüzdeki yıl, 2026'da milletimizle beraber yaşayacağız. Bu konuda Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde kabinemiz canla başla milletimize hizmet için çalışmaktadır, çalışmaya devam etmektedir. Ben tekrar, bu bütçenin yapılması için destek veren; bu bütçeye, Cumhurbaşkanımıza, Hükûmete destek veren aziz milletimize çok teşekkür ediyorum. Bu bütçenin asıl mimarları vermiş olduğu desteğiyle 86 milyondur, aziz milletimizdir; bizler de milletimize layık olmak için çalışmaya devam edeceğiz.

Şimdi, bütçede konuşmalar, her türlü değerlendirmeler oldu ve burada özellikle, az önce de ifade edildi, bakanlık yapmış çok değerli arkadaşlarımızın, milletimize hizmet etmiş arkadaşlarımızın söylediği sözlerle, yapmış olduğu açıklamalara yönelik bu tutumu kabul etmiyoruz yani burada...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Hepsi demedim.

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - İşte "Şunu getirdiler, bunu getirdiler; burada domates geldi, üretilen şeyleri burada gösterdik." diye ifade edildi. Eskiden Yerli Malı Haftası vardı.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Öyle demedim.

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - Yerli Malı Haftası'nda herkes o tarlada ne üretilmişse onu hep okula götürürdük.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Keşke o konuya girmeseydiniz, yerli malı da kalmadı.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) - Şimdi yerli malı kalmadığı için...

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - Şimdi, yerli malında -hamdolsun- hem o üretimler devam ediyor, onun da üzerine koyarak Türkiye kendi yerli otomobilini yaptı, kendi savaş uçağını yaptı, kendi savaş gemisini yaptı, kendi tankını yaptı, topunu yaptı. "Bunu getirdiniz." diyorsunuz. Elbette bunu getireceğiz, siz buna "kalorifer peteği" diyordunuz. Sayın Bakanımız da bu anlamda ülkemizin yapmış olduğu savunma sanayisindeki yapılan hizmetleri, atılımları milletimizle paylaşmak üzere, o gururu paylaşmak üzere getiriyor. Yani burada söylenen sözlerle sözle cevap verilir. Bir fiilî müdahalenin Meclisimize yakışmayan bir tavır olduğunu herkes kabul ediyor. Gazi Meclis, kuruluşun ve kurtuluşun merkezi olan bu Gazi Meclis; millî iradenin merkezi olan, tecelligâhı olan Gazi Meclisimizde sözle her şey yapılır. İktidar kendini savunur, icraatlarını anlatır; muhalefet eleştirir ama bunun bir fiilî kaba kuvveti dönüşmesi asla kabul edilemez.

Şimdi, Bakanımız orada konuştu, bakanlığı zamanında da milletimiz için, bugün TOGG olsun, diğer savunma sanayisi olsun, Sayın Bakanımız bu anlamda ülkemiz için, gençlerimiz için çok büyük hizmetler yaptı yani katılırsınız, katılmazsınız; siz katılmıyordunuz, "kalorifer peteği" diyordunuz; işte, eseri gösteriyor ama kalkıp da bunun bir fiilî saldırıya dönüşmesi... Sözle yine eleştirilir, katılmadığınız kısımlar söylenir; millet hakemdir, en iyi sonucu milletimiz verir. Yani bu anlamda bizim daha özenli bir dil kullanmamız lazım. Bizler milletin seçtiği temsilcileriz, herkes buraya bakıyor; milletvekillerine, Meclise yakışan tavır hepimizin sürdürmesi, özenle koruması hepimizin ortak sorumluluğu. Dolayısıyla her şeyi söyleyelim, bu kürsünün masuniyeti çok kıymetlidir ama milletimize, Meclisimize yakışmayacak tavırlardan da uzak duralım. Dolayısıyla burada gerek eski bakanlığımızı yapmış gerek Parlamentoda hizmet etmiş her arkadaşımızın saygınlığını korumak elbette hepimize yakışan bir tavır olur diye düşünüyorum ve ona inanıyorum.

Diğer bir husus, Sarıkamış Harekâtı'nın yıl dönümü. Yüz on bir yıl önce o soğuk, karlı topraklarda hayatını kaybeden şehitlerimizi rahmetle minnetle yâd ediyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Gül, lütfen tamamlayın.

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - Vatanımızın, istiklalimizin, istikbalimizin, bağımsızlığımızın, ay yıldızlı bayrağımızın ebediyen bu topraklarda bağımsızca, özgürce dalgalanması için hayatını veren, şehit olan; Sarıkamış'tan Dumlupınar'a, Çanakkale'ye tüm şehitlerimizi, istiklal mücadelesi veren kahramanlarımızı rahmetle minnetle anıyoruz ve gazilerimize de buradan hürmetlerimizi sunuyoruz.

Teşekkür ediyorum.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sayın Başkan...

Sataşma değil ama bir sözümü maalesef çarpıttı.

BAŞKAN - Sayın Başarır, buyurun.

37.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Gaziantep Milletvekili Abdulhamit Gül'ün yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Bakın, dünyada ilk kez Ay'a, ilk kez uzaya giden ülkeler bunu büyük bir törenle ve milyonlarca yurttaşın önünde yapıyor; hiç kimse gelip buradan, Meclisten "Hadi aya gidiyoruz." deyip 2023'te, ondan sonra sesin soluğun çıkmadığı bir durumu görmüyor. Uzaya mı gideceğiz? Uzaya gideceğimiz zaman o gün büyük bir tören yaparsınız, astronotlarımız falan hepsi biner, alkışlar ama bir silindir getirip "Aa, uzaya gidiyoruz." dersen bu millet seninle dalga geçer; ben bunu söylemeye çalışıyorum ve burada konuşulması gereken şu: Uzaya gidiyorsak hiç sıkıntı yok, destekleriz ama bayramlarda, özel günlerde millet bir otobüs bileti alıp memleketine gidemiyor; bütçede bu konuşulması lazım. Ben bu durumu anlatmaya çalışıyorum, ben bu durumu anlatmaya çalışıyorum. (CHP sıralarından alkışlar) Algı, algı, sürekli bir algı; olacak şey değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Bitiriyorum.

BAŞKAN - Sayın Başarır, lütfen tamamlayın.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sonra, ben "Buraya insanlar limonla, portakalla, kasketle..." derken çiftçinin, işçinin, emeklinin, insanların sorunlarını taşıyor diyorum. Bırakın onları konuşmayı, grup başkan vekili bir de onlarla dalga geçiyor. Bütçenin

gündemi tam da bu; ekmek, ekmeğin nasıl paylaşılacağı? 1 dilimini 86 milyona verip geri kalanını üç beş şirkete mi vereceksin yoksa adil mi böleceksin? Biz bunu konuşmak istiyoruz, biz bunun tartışılmasını istiyoruz. Söyleyeceklerim bu.

MUSTAFA VARANK (Bursa) - Sataşmadan söz alabilir miyim?

BAŞKAN - Sayın Varank, sizin isminizi anmadılar.

MUSTAFA VARANK (Bursa) - "Eski bakan" dedi, "Teknik şeyler gösterdi." dedi.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Kimse ismini anmadı efendim, kimse ismini anmadı.

MUSTAFA VARANK (Bursa) - Kastın ne olduğu belli Başkanım, kastın ne olduğu belli.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Kimse ismini anmadı. Eğer kendini silindir yerine koyup söz istiyorsa verin, kimse ismini söylemedi.

MUSTAFA VARANK (Bursa) - Kastın ne olduğu belli.

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) - Otur yerine ya, grup başkan vekilin yok mu senin?

BAŞKAN - Bir dakika... Bir dakika...

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Adını ağızımıza almadık.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Bu nedir ya? Bakın, aynı provokasyon yapılıyor.

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) - Yine aynısını yapıyor.

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Senin adını ağızımıza almadık.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Hayır!

BAŞKAN - Sayın Başarır...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Hayır!

BAŞKAN - Sayın Başarır...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Hayır!

BAŞKAN - Sayın Başarır, bir dakika...

MUSTAFA VARANK (Bursa) - Ya, korkuyorsunuz deyince de bağıriyorsunuz.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Bu Meclisin ve bizlerin tahammülü yok ona.

BAŞKAN - Sayın Başarır...

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) - Huzur bırakmadın Mecliste, otur yerine ya! Otur yerinel!

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Gözlerin mi görmüyor, oturdu ya yerine.

MUSTAFA VARANK (Bursa) - Yerimdeyim ben.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Bakın, olmaz, Sayın Başkan!

MUSTAFA VARANK (Bursa) - Sözden bu kadar korkulur mu ya!

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri...

MUSTAFA VARANK (Bursa) - Sözden bu kadar korkulur mu ya!

Başkanım...

## VII.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın, 2026 yılı bütçesine, dün bütçe görüşmelerinin nihayetinde yaşananlara ve 2026 yılı Genel Kurul müzakerelerine ilişkin konuşması

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, izniniz olursa ben de bu konuda birkaç hususu yani görüşlerimi sizlerle paylaşmak istiyorum.

Dün bütçe görüşmelerini tamamladık. 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi kabul edildi ve kanunlaştı. Bütçe, aziz milletimiz ve ülkemiz için hayırlı olsun, bereketli olsun inşallah.

Tabii, büyük bir emek var bütçenin arkasında, hem Plan ve Bütçe Komisyonumuzun hem Genel Kurulumuzun hem de Hükûmetin büyük emekleriyle geldi ve buradan geçti. O yüzden, emeği geçen herkese de teşekkür ediyorum.

Tabii, Meclis çalışmalarının Anayasa ve İç Tüzük'e göre olması, buradaki hatiplerin, konuşanların, eleştirilerin, her türlü düşüncenin daha iyi anlaşılması, muhataplarına ulaşması, zihinlerdeki tereddütleri gidermesi, kalpleri tatmin etmesi için son derece kıymetlidir. İç Tüzük'ün 67'nci maddesi -zannediyorsam- konuşma üslubunu anlatıyor, kaba ve yaralayıcı bir dil kullanmayı yasaklıyor ve orada temiz bir dille konuşmayı da öğütlüyor.

Dün bütçe görüşmelerinin nihayetinde meydana gelen kavga görüntüleri hem Meclisimizin saygınlığına hem de mehabetine gölge düşürmüştür. Bundan akliselim sahibi hiçbir milletvekilinin memnun kaldığını ben işin doğrusu düşünmüyorum. O yüzden, böyle görüntülere fırsat vermemek öncelikle Grup Başkan Vekillerimizin... Çünkü siz bir grubu da ne yapıyorsunuz, temsil ediyorsunuz, yönetiyorsunuz. Ayrıca, sayın milletvekillerimizin herhangi bir tavzihe mahal bırakmadan, kendi öz sorumlulukları gereği bizzatı düşünmesi ve tatbik etmesi gereken bir olay.

Ben şimdi bir ayet okuyacağım izninizle. Ali İmran suresinin 159'uncu ayetini Peygamber Efendimiz'e hitaben Cenab-ı Allah vahyedi: "Sen onlara sırf Allah'ın lütfettiği merhamet sayesinde yumuşak davrandın. Eğer kaba, katı kalpli olsaydın hiç şüphesiz etrafından dağılır giderlerdi. Onları affet, onların bağışlanmasını dile, iş hakkında onlara danış, karar verince de Allah'a güven, doğrusu Allah kendisine güvenenleri sever." Şimdi, Peygamber Efendimiz'in şahsında aslında bütün Müslümanlara Cenab-ı Allah'ın tavsiyesi kaba olmamak, katı kalpli olmamak, yumuşak davranmak ve başka ayetlerde de var. Tesirli söz söylemek, güzel konuşmak, insanların hayrına ifadelere bulunmak bizim sözümüzün gücüne de güç katar, Meclisin başarısına da hizmet eder. Ben hep söylerim, burada tekrar etmekte fayda görüyorum: Konuşmaların sadece bir partiyi tatmin etmesinden ziyade, bütün partilerin tabanlarının da "Bak, doğru söylüyor, hakikaten ya, buradan ben hiç bakmadım." demesi lazım. Çünkü başka partilerden oy almadan partilerin kendilerini büyütme imkânları da yok. O yüzden, konuşurken sadece kendi tabanlarımıza dönük değil diğer tabanları da

hesap ederek, onları da incitmeden, onlara da tesir etme imkânı ve gücünü hesap ederek konuşmak bütün partilerin de menfaatinedir. Ben bu hususları dile getirdim. İnşallah, 2026 yılı Genel Kurul müzakereleri hayırlı olur, temiz bir dilli olur, kaba ve yaralayıcı dilden uzak olur diyorum ve birleşime on beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 15.45

## İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 16.12

BAŞKAN: Başkan Vekili Bekir BOZDAĞ

KÂTİP ÜYELER: Müzeyyen ŞEVKİN (Adana), İbrahim YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar)

----- 0 -----

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 40'ıncı Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum. Şimdi gündeme geçiyoruz.

### VI.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

#### B) Tezkereler

1.- Cumhurbaşkanlığının, Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonunda bulunan, Gaziantep Milletvekili Mehmet Mustafa Gürban hakkında yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına ilişkin tezkeresinin (3/1220) Cumhurbaşkanlığına iade edildiğine ilişkin tezkeresi (3/1254)

BAŞKAN - Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonunda bulunan Gaziantep Milletvekili Mehmet Mustafa Gürban'a ait (3/1220) esas numaralı Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi Cumhurbaşkanlığının 9/12/2025 tarihli yazısı doğrultusunda Cumhurbaşkanlığına iade edilmiştir.

Bilgilerinize sunulur.

Çocukların Suça Sürüklenmesine Yol Açan Nedenlerin Tüm Boyutlarıyla İncelenerek Koruyucu ve Önleyici Mekanizmalar Geliştirilmesi ile Çocukların Toplumsal Yaşama Etkin Katılımlarının Sağlanması İçin Yapılması Gerekenlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonunun başkan, başkan vekili, sözcü ve kâtip seçimine dair bir tezkeresi vardır, okutuyorum:

2.- Çocukların Suça Sürüklenmesine Yol Açan Nedenlerin Tüm Boyutlarıyla İncelenerek Koruyucu ve Önleyici Mekanizmalar Geliştirilmesi ile Çocukların Toplumsal Yaşama Etkin Katılımlarının Sağlanması İçin Yapılması Gerekenlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonunun Geçici Başkanlığının, Başkan, Başkan Vekili, Sözcü ve Kâtip Üye seçimini yaptığına ilişkin tezkeresi (3/1255)

10/12/2025

### Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Komisyonumuz başkan, başkan vekili, sözcü ve kâtip seçimi için 10/12/2025 Çarşamba günü saat 17.00'de toplanmış ve kullanılan 18 adet oy pusulasının tasnifi sonucu aşağıda adları ve soyadları yazılı üyeler karşılarında gösterilen oyu alarak İç Tüzük'ün 24'üncü maddesi uyarınca Başkan, Başkan Vekili, Sözcü ve Kâtip seçilmişlerdir.

Bilgilerinize arz ederim.

Saygılarımla.

Ali İnci  
Sakarya  
Komisyon Geçici Başkanı

|                |                             |          |       |
|----------------|-----------------------------|----------|-------|
| Başkan:        | Müşerref Pervin Tuba Durgut | İstanbul | 14 Oy |
| Başkan Vekili: | Mustafa Köse                | Antalya  | 14 Oy |
| Sözcü:         | Ümmügülşen Öztürk           | İstanbul | 13 Oy |
| Kâtip:         | Naci Şanlıtürk              | Ordu     | 13 Oy |

BAŞKAN - Evet, bilgilerinize sunulmuştur.

#### C) Önergeler

1.- Başkanlıkça, İstanbul Milletvekili Elif Esen'in Engelli Bireylerin Toplumsal Hayata Katılımlarının Güçlendirilmesi, Karşılaştıkları Sorunların Tespit Edilmesi ve Bu Sorunlara Kalıcı Çözümler Üretilmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu üyeliğinden istifasına ilişkin yazısının 11/12/2025 tarihinde Başkanlığa ulaştığına ilişkin önerge yazısı (4/120)

BAŞKAN - YENİ YOL Partisi Grup Başkanlığının İç Tüzük'ün 21'inci maddesi uyarınca İstanbul Milletvekili Elif Esen'in Engelli Bireylerin Toplumsal Hayata Katılımlarının Güçlendirilmesi, Karşılaştıkları Sorunların Tespit Edilmesi ve Bu Sorunlara Kalıcı Çözümler Üretilmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu üyeliğinden geri çekildiğine ilişkin yazısı 11 Aralık 2025 tarihinde Başkanlığımıza ulaşmıştır. Bilgilerinize sunulur.

B) Tezkereler (Devam)

3.- Cumhurbaşkanlığının, Türkiye'nin millî çıkarlarına yönelik her türlü tehdit ve güvenlik riskine karşı uluslararası hukuk çerçevesinde gerekli her türlü tedbiri almak, Libya'daki gayrimeşru silahlı gruplar ile terör örgütleri tarafından Türkiye'nin Libya'daki menfaatlerine yönelebilecek saldırıları bertaraf etmek, kitlesel göç gibi diğer muhtemel risklere karşı millî güvenliğimizin idame ettirilmesini sağlamak, Libya halkının ihtiyacı olan insani yardımları ulaştırmak, Libya'nın bütünlüğü ve istikrarını tehdit eden DEAŞ, El Kaide ve diğer terör örgütlerinin faaliyetlerini ve yasa dışı silahlı gruplar ile yasa dışı göç ve insan ticareti için uygun ortam oluşturan eylemleri bertaraf etmek, gerektiği takdirde BM Güvenlik Konseyinin 2292 (2016) sayılı Kararı'yla Libya'ya yönelik silah ambargosunun açık denizlerde denetlenmesi yönünde üye devletlere verilen yetkiyi kullanmak, dönemin Libya Ulusal Mutabakat Hükûmeti tarafından talep edilmiş olan ve bilahare kurulan Millî Birlik Hükûmetinin de gerek duyduğunu bildirdiği desteği sürdürmek, bu süreç sonrasında meydana gelebilecek gelişmeler karşısında Türkiye'nin yüksek menfaatlerini etkili bir şekilde korumak ve kollamak, gelişmelerin seyrine göre ileride telafisi güç bir durumla karşılaşmamak için süratli ve dinamik bir politika izlenmesine yardımcı olmak üzere hudut, şümül, miktar ve zamanı Cumhurbaşkanınca takdir ve tayin olunacak şekilde, Türk Silahlı Kuvvetlerinin gerektiği takdirde Türkiye sınırları dışında harekât ve müdahalede bulunmak üzere yabancı ülkelere gönderilmesi, bu kuvvetlerin Cumhurbaşkanının belirleyeceği esaslara göre kullanılması ile risk ve tehditlerin giderilmesi için her türlü tedbirin alınması ve bunlara imkân sağlayacak düzenlemelerin Cumhurbaşkanı tarafından belirlenecek esaslara göre yapılması için Anayasa'nın 92'nci maddesi uyarınca 2 Ocak 2020 tarihli ve 1238 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Kararı'yla verilen ve son olarak 30 Kasım 2023 tarihli ve 1398 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Kararı'yla uzatılan iznin süresinin 2 Ocak 2026 tarihinden itibaren yirmi dört ay uzatılmasına dair tezkeresi (3/1252)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Anayasa'nın 92'nci maddesine göre verilen (3/1252) esas numaralı Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi'nin görüşmelerine başlıyoruz.

Tezkereyi okutuyorum:

10/12/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Libya'da 2011 Şubat ayında meydana gelen olayları takip eden süreçte demokratik kurumların inşa edilmesine yönelik çabalar artan silahlı çatışmalar sebebiyle akamete uğramış, ülkede parçalanmış bir yapı ortaya çıkmıştır.

Libya'da ateşkesin tesis edilmesi, siyasi bütünlüğün sağlanması ve işleyen bir devlet mekanizmasının kurulmasının mümkün olmaması üzerine, Libya'da barış ve istikrarın tesisini teminen Birleşmiş Milletler (BM) kolaylaştırıcılığında Libya'daki tüm tarafların katılımıyla yürütülen ve yaklaşık bir yıl süren Libya Siyasi Diyalogu sonucunda Libya Siyasi Anlaşması 17 Aralık 2015 tarihinde Fas'ın Suheyraat şehrinde imzalanmıştır. Libya Siyasi Anlaşması kapsamında oluşturulan Ulusal Mutabakat Hükûmeti, BM Güvenlik Konseyinin 2259 (2015) sayılı Kararı uyarınca uluslararası toplum tarafından Libya'yı temsil eden tek ve meşru Hükûmet olarak tanınmıştır. BM Güvenlik Konseyinin 2259 (2015) sayılı Kararı, Libya Siyasi Anlaşması'nın uygulanması ile Ulusal Mutabakat Hükûmeti dâhil söz konusu anlaşmada atıfta bulunulan Libya kuruluşlarının desteklenmesi için çağrıda bulunmuştur.

2019 Nisan ayında Ulusal Mutabakat Hükûmetini devirmek hedefiyle başlatılan saldırılar üzerine Ulusal Mutabakat Hükûmeti 2019 Aralık ayında Türkiye'den destek talebinde bulunmuştur.

Müteakip süreçte bahse konu saldırılar ve yaşanan iç karışıklık durdurulmuş, böylece Libya'nın Türkiye ve tüm bölge için güvenlik riski teşkil edecek bir kaosa ve istikrarsızlığa sürüklenmesi önlenmiş, sahada sükûnet sağlanmış, ülkede BM'nin kolaylaştırıcılığında, Libyanların öncülüğünde ve sahipliğinde ateşkes ve siyasi diyalog sürecinin önü açılabilmiştir.

Türkiye, BM'nin kolaylaştırıcılığında ilgili BM Güvenlik Konseyi kararları çerçevesinde uluslararası meşruiyet kapsamında yürütülen, Libya'nın egemenliğinin, toprak bütünlüğünün ve siyasi birliğinin korunmasına, ülkede kalıcı bir ateşkesin tesisine, ulusal uzlaşmayı sağlayacak siyasi diyalog çabaları ile ülke genelinde adil, hür ve muteber seçimler düzenlenebilmesine matuf çabalara güçlü desteğini sürdürmektedir.

Libya'da hâlen seçimlerin yapılamaması nedeniyle mevcut siyasi belirsizlik ve yönetim sorunu büyük fedakârlıklarla sahada tesis edilen sükûneti riske atmakta ve kalıcı istikrara ulaşılması önünde ciddi engel oluşturmaktadır. Bu durum Libya'nın ve tüm bölgenin güvenliği bakımından endişeye yol açmaktadır.

Türkiye ile Libya arasında imzalanan ve yürürlüğe giren Akdeniz'de Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasına İlişkin Mutabakat Muhtırası'yla daha da gelişen iki ülke arasındaki tarihî, siyasi ve ekonomik köklü ilişkiler dikkate alındığında, Libya'da ateşkes ve siyasi diyalog sürecinin devamı ile bu sürecin sonucunda barışın tesisi ve istikrarın sağlanması Türkiye açısından büyük önemi haizdir.

Türkiye, bu çerçevede, Libya ile imzalanan ve yürürlüğe giren Güvenlik ve Askerî İş Birliği Mutabakat Muhtırası kapsamında Libya'nın güvenliğine katkı sağlayan eğitim ve danışmanlık desteğine devam etmekte, sahada istikrar ve sükûnetin korunmasına aktif katkı sunmaktadır.

Gelinen aşamada, Libya'da kalıcı ateşkesin ve siyasi diyalog sürecinin sonuçlandırılması, başta askerî ve güvenlik kurumları olmak üzere tüm kurumların birleştirilmesi henüz mümkün olamamıştır. BM himayesinde yürütülen askerî ve siyasi görüşmelerin sonuçlanmasını teminen çatışmaların yeniden başlamasının önlenmesi önem taşımaktadır. Bu çerçevede, ülkeden

Türkiye dâhil tüm bölge için neşet eden risk ve tehditler devam etmektedir. Ülkede çatışmaların yeniden başlaması hâlinde Türkiye'nin gerek Akdeniz havzasındaki gerek Kuzey Afrika'daki çıkarları olumsuz etkilenecektir.

Bu mülahazalarla, Türkiye'nin millî çıkarlarına yönelik her türlü tehdit ve güvenlik riskine karşı uluslararası hukuk çerçevesinde gerekli her türlü tedbiri almak, Libya'daki gayrimeşru silahlı gruplar ile terör örgütleri tarafından Türkiye'nin Libya'daki menfaatlerine yönelebilecek saldırıları bertaraf etmek, kitlesel göç gibi diğer muhtemel risklere karşı milli güvenliğimizin idame ettirilmesini sağlamak, Libya halkının ihtiyacı olan insani yardımları ulaştırmak, Libya'nın bütünlüğü ve istikrarını tehdit eden DEAŞ, El-Kaide ve diğer terör örgütlerinin faaliyetlerini ve yasa dışı silahlı gruplar ile yasa dışı göç ve insan ticareti için uygun ortam oluşturan eylemleri bertaraf etmek, gerektiği takdirde BM Güvenlik Konseyinin 2292 (2016) sayılı Kararı'yla Libya'ya yönelik silah ambargosunun açık denizlerde denetlenmesi yönünde üye devletlere verilen yetkiyi kullanmak, dönemin Libya Ulusal Mutabakat Hükûmeti tarafından talep edilmiş olan ve bilahare kurulan Millî Birlik Hükûmetinin de gerek duyduğunu bildirdiği desteği sürdürmek, bu süreç sonrasında meydana gelebilecek gelişmeler karşısında Türkiye'nin yüksek menfaatlerini etkili bir şekilde korumak ve kollamak, gelişmelerin seyrine göre, ileride telafisi güç bir durumla karşılaşmamak için süratli ve dinamik bir politika izlenmesine yardımcı olmak üzere hudut, şümül, miktar ve zamanı Cumhurbaşkanınca takdir ve tayin olunacak şekilde, Türk Silahlı Kuvvetlerinin gerektiği takdirde Türkiye sınırları dışında harekât ve müdahalede bulunmak üzere yabancı ülkelere gönderilmesi, bu kuvvetlerin Cumhurbaşkanının belirleyeceği esaslara göre kullanılması ile risk ve tehditlerin giderilmesi için her türlü tedbirin alınması ve bunlara imkân sağlayacak düzenlemelerin Cumhurbaşkanı tarafından belirlenecek esaslara göre yapılması için Anayasa'nın 92'nci maddesi uyarınca 2 Ocak 2020 tarihli ve 1238 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Kararı'yla verilen ve son olarak 30 Kasım 2023 tarihli ve 1398 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Kararı'yla uzatılan iznin süresinin 2 Ocak 2026 tarihinden itibaren yirmi dört ay uzatılması hususunda gereğini bilgilerinize sunarım.

Recep Tayyip Erdoğan  
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, Cumhurbaşkanlığı tezkeresi üzerinde İç Tüzük'ün 72'nci maddesine göre görüşme açacağım.

Gruplara ve şahsı adına 2 üyeye söz vereceğim.

Konuşma süreleri gruplar için yirmişer dakika ve şahıslar için onar dakikadır. Alınan karar gereğince gruplar adına yapılacak konuşmalar en fazla 2 konuşmacı tarafından kullanılabilir.

Şimdi tezkere üzerinde ilk söz, YENİ YOL Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Hasan Karal'a aittir.

Sayın Karal, buyurun. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA HASAN KARAL (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Cumhurbaşkanlığı tarafından yüce Meclisimize sunulan Türk Silahlı Kuvvetleri deniz ve hava unsurlarının Libya'daki görev süresinin yirmi dört ay uzatılmasını öngören tezkere şeklen bir görev süresi uzatımı gibi görünse de esasında Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki egemenlik haklarına, Kuzey Afrika'daki stratejik derinliğine ve kardeş Libya halkının geleceğine dair bütüncül bir vizyonu yansıtmaktadır. Biz YENİ YOL Grubu olarak, dış politika ve millî güvenlik meselelerini günlük polemiklerin ötesinde devlet ciddiyetiyle ele almaktayız. Mesele memleket meselesi hâline geldiğinde parti rozetleri geri planda kalmalı, devlet aklı ve millî menfaatler esas alınmalıdır kanaatindeyiz. Bu tezkereyi, sahadaki jeopolitik gerçekler, uluslararası hukuk ve ülkemizin uzun vadeli çıkarları çerçevesinde sorumluluk bilinciyle değerlendirdik. Bu kürsüden yapacağım tespitler devletin bekasını ve milletimizin geleceğini önceleyen yapıcı bir yaklaşımı yansıtmaktadır.

Değerli milletvekilleri, öncelikle hafızamızı şöyle bir tazeleyelim: Türkiye'nin Libya'daki varlığı bir tercih değil sahadaki gelişmelerin dayattığı stratejik bir mecburiyettir. 2019 yılını ve 2020'nin başlarını hatırlayınız: Hafter güçleri Trablus'un kapılarına dayanmış, Birleşmiş Milletler tarafından tanınan meşru hükûmet düşme noktasına gelmişti. Türkiye'nin o gün tarihî bir inisiyatif olarak sahaya inmemesi hâlinde Trablus düşecek, Libya bütünüyle Türkiye karşıtı bir eksenin kontrolüne girecek ve Doğu Akdeniz'de ülkemiz dar bir bölgeye sıkıştırılacaktı. Türk Silahlı Kuvvetlerinin müdahalesi yalnızca Trablus kuşatmasını kırmakla kalmamış, aynı zamanda mavi vatandaki haklarımızın hukuki temeli olan Deniz Yetki Alanları Anlaşması'nı fiilen güvence altına almıştır. Bugün oyladığımız tezkere bu kritik müdahalenin devamını sağlayan, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin 2259 sayılı Kararı'yla tanınan, meşru hükûmetin davetine dayanan uluslararası hukuk bakımından tartışmasız bir metindir. Açıkça ifade ediyorum: Bizim askerimiz Libya'da işgalci değildir. Askerimiz orada eğitim ve danışmanlık yapmakta, varlığıyla caydırıcılık sağlamakta ve bu caydırıcılık sayesinde Libya'da tek taraflı askerî dayatmaların önü kesilerek siyasi çözüm zemini yeniden mümkün hâle gelmektedir.

Değerli milletvekilleri, önümüze gelen tezkereyle Türk Silahlı Kuvvetlerinin Libya'daki görev süresinin 2 Ocak 2026'dan itibaren yirmi dört ay daha uzatılması istenmektedir. Bu azımsanacak bir süre değildir ve bizlere yalnızca bir onay değil iktidarın Libya vizyonunu hatırlatma sorumluluğu da yüklemektedir. Bu nedenle bazı hususların altını açıkça çizmek zorundayız.

Sahadaki askerî varlığımız elzemdir, buna itirazımız yoktur ancak askerî varlık bir amaç değil siyasi çözüme giden yolda bir araçtır. Türkiye'nin hedefi Libya'da süresiz asker bulundurmamak değil kendi ordusunu kurabilen, sınırlarını koruyabilen ve kalıcı istikrarını sağlayabilen bağımsız bir Libya'dır. Bu hedefe ulaşmanın yolu uluslararası mekanizmalarla uyumdan geçmektedir.

Türkiye, Birleşmiş Milletler 5+5 Ortak Askerî Komitesinin çalışmalarına ve ateşkesin kalıcı hâle getirilmesine güçlü destek vermeli, Berlin Süreci ve Birleşmiş Milletler Özel Temsilcisiyle yürütülen temaslarda sorun üreten değil çözüm üreten bir aktör konumunu pekiştirmelidir. Libya halkının beklentisi de budur.

Libya halkı topraklarında yabancı postalların dolaşmasını değil okulların açılmasını, elektriğin kesintisiz gelmesini, refahın artmasını beklemektedir. Türkiye'nin Libya'daki varlığı yalnızca askerî güçle tanımlanamamalı; hastane yapan, yol yapan, kalkınmaya katkı sunan güvenilir bir dost olarak görülmelidir. Bu nedenle yumuşak gücümüzü askerî varlığımız kadar etkili biçimde sahaya sürmek zorundayız. Bu çerçevede, Libya'nın doğusundaki aktörlerle, özellikle Bingazi ve Tobruk'la kurulan temasları olumlu buluyor ve destekliyoruz.

Türkiye Libya'nın batısını da doğusunu da kucaklayan birleştirici bir rol üstlenmelidir çünkü bizim menfaatimiz Libya'nın bölünmesinde değil tek parça, egemen ve istikrarlı bir Libya'nın inşasında.

Değerli milletvekilleri, biz devletin bekası söz konusu olduğunda elimizi taşın altına koymaktan hiçbir zaman kaçınmayız. Ancak önümüzdeki yirmi dört aylık sürecin iktidar açısından rehavete kapılacak değil dikkatle ve akılla yönetilmesi gereken bir dönem olduğunu özellikle vurgulamak isteriz. Bu süreçte yönetilmesi gereken 4 temel risk alanı bulunmaktadır.

Birincisi, meşruiyetin zemini ve kurumsal birleşmedir. Libya'da mesele bir an önce sandık kurmak değildir. Seçim bir sonuçtur, asıl olan o seçime giden yolun güvenli ve sağlam biçimde inşa edilmesidir. Kurumlar birleşmeden, güvenlik yapıları tek çatı altında toplanmadan ve anayasal geçiş zemini hazırlanmadan yapılacak bir seçim Libya'yı istikrara değil yeniden kaosa sürükleyebilir. Türkiye kişilere değil kurumlara ve hukuka dayalı bir geçiş sürecini teşvik etmelidir.

İkincisi, bölgesel diplomasi ve Mısır faktörüdür. Mısır'la başlayan normalleşme sürecini önemsiyoruz. Ankara ile Kahire arasındaki diyalogun güçlenmesi Libya'daki vekâlet savaşlarını sona erdirmenin en etkili yollarından biridir. Libya sahası Türkiye ile Mısır'ın rekabet ettiği bir alan değil istikrar için iş birliği yapabildiği bir zemin hâline getirilmelidir. Bölgesel çıkarlarımızı korumanın yolu çatışmacı dilden değil diplomatik iş birliğinden geçmektedir.

Üçüncüsü, ekonomik beklentiler ve Türk firmalarının güvencesidir. Libya Türk iş dünyası için büyük bir potansiyel taşımaktadır. Ancak sermaye güven ister, yarım kalan projelerin tamamlanması ve yeni yatırımların hayata geçmesi doğrudan siyasi istikrara bağlıdır. Askerî varlığımız güvenliği sağlarken diplomatik temaslarda Türk şirketlerinin hukuki güvenceleri ve alacakları mutlaka öncelikli gündem yapılmalıdır.

Dördüncüsü ise "Yabancı güçler" söylemi ve algı yönetimidir. Uluslararası alanda Libya'daki tüm yabancı güçler çekilsin yönündeki baskılar artmaktadır. Türkiye meşru ve davetli varlığını paralı askerlerden ve gayrimeşru silahlı unsurlardan açık ve net biçimde ayırmak zorundadır. Dünya kamuoyuna şu mesaj güçlü biçimde verilmelidir: Biz orada işgalci değil istikrar sağlayıcıyız. Türkiye Cumhuriyeti'nin ordusu ile paralı milis yapılar aynı kefeye konulamaz ve bu ayırım diplomatik dille, kararlılıkla anlatılmalıdır.

Değerli milletvekilleri, Türkiye Cumhuriyeti büyük bir devlettir. Büyük devletler sınırlarının ötesindeki gelişmeleri tribünden izleyemez; inisiyatif alır, risk yönetir ve millî çıkarlarını kararlılıkla korur. Libya tezkeresi bu proaktif dış politikanın bir aracıdır ancak altını çiziyoruz, tezkere bir amaç değil doğru kullanıldığında aynı zamanda da sonuç üretecek bir imkândır. Esas olan bu askerî imkânı güçlü bir diplomasiyle birleştirerek kalıcı barışa dönüştürebilmektir.

Biz, YENİ YOL Grubu olarak eleştirilerimizi ve uyarılarımızı açıkça ortaya koyduk. Günün sonunda yaptığımız değerlendirmede Doğu Akdeniz'deki hak ve menfaatlerimizin korunmasının, göç ve terör risklerinin kaynağında yönetilmesinin, Trablus'ta yok oluşun eşliğinden dönen dost Libya halkının barışına katkı sunmanın daha ağır bastığını görüyoruz. Bu stratejik gerekçelerle, Türk Silahlı Kuvvetleri unsurlarının görev süresinin yirmi dört ay uzatılmasına parti olarak "kabul" oyu vereceğiz.

İktidara son çağrımız şudur: Bu yetkiyi partizan bir anlayışla değil devlet ciddiyetine ve kurumsal hafızaya yakışır biçimde kullanınız; diplomasi kanallarını açık tutunuz, şeffaflıktan ayrılmayınız ve her şeyden önce Mehmetçiğimizin can güvenliği için azami hassasiyeti mutlaka gösteriniz.

Libya'da, mavi vatan ve sınır ötesinde görev yapan kahraman askerlerimize muvaffakiyetler diliyor; bu kararın ülkemiz, bölgemiz ve kardeş Libya halkı için hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Karal, teşekkür ediyorum.

İkinci söz İstanbul Milletvekili Mustafa Kaya'ya ait.

Sayın Kaya, buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA MUSTAFA KAYA (İstanbul) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; Libya tezkeresi üzerine grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle sizleri saygıyla selamlıyorum.

Grubumuzun genel yaklaşımını biraz önce Milletvekilimiz Hasan Karal Bey ana hatları itibarıyla sizlerle paylaştı. Ben burada önce Akdeniz'in önemini bir kez daha hatırlatmak istiyorum.

2021 yılının Ekim ayından bu tarafa değerli arkadaşlar, maalesef Akdeniz'de henüz bir NAVTEX ilan edilemedi. Yani Akdeniz'de hidrokarbon yataklarının varlığı ortada, Akdeniz'in önemi ortada ve Akdeniz'de biz bayrak göstermez isek 2026 yılının 1 Ocak'tan itibaren "Kıbrıs Cumhuriyeti" adı altında Avrupa Birliğine üye yapılan Güney Kıbrıs Rum Cumhuriyeti'nin bir anlamda Akdeniz'deki etkinliğinin artmasına sebep olabiliriz. Dolayısıyla bu dönemi doğru bir şekilde geçirmek zorundayız, bunu ifade etmek istiyorum.

Şimdi, Terörsüz Türkiye olarak bilinen daha sonra Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonu olarak adını değiştiren ve şu anda da hâlihazırda çalışmalarına devam eden süreçle ilgili kanaatlerimi sizlerle paylaşmak istiyorum.

Öncelikle istihdamım şudur: Herkes bir rahatlasın, bir geri adım atsın ve herkes şunun farkına varsın ki dünyada bu tür meselelerle uğraşan tek ülke biz değiliz; gelişmiş ülkeler, geri kalmış ülkeler, Afrika ülkeleri, her birinin bir şekilde bu tür meselelerle karşı karşıya kaldığı gerçeğini bilmek zorundayız; İspanya, İngiltere, Kolombiya, Sri Lanka, Nepal, Filipinler, birçok ülkeyi sayabiliriz. Dolayısıyla bu sürecin sadece bizim karşı karşıya kaldığımız bir süreç olmadığı gerçeğine uyanalım.

İkincisi: Bu meseleyi tartışırken herkes ama herkes önce özgüven sahibi olmalı, sonra empati yapabilmeyi başarmalı ve herkes bir karşısındakinin yerine kendisini koyarak hareket etmeli, ona göre süreci takip etmeye çalışmalı.

Değerli arkadaşlar, Türk'üyle, Kürt'üyle, bütün renkleriyle yani kendimizi aslında bütün renkler olarak şöyle 784 bin kilometrekarenin yukarısına bir çekelim, etrafımıza bir bakalım -hep beraber bakalım, aynı vatanın evlatlarıyız- ve baktığımızda, Karadeniz'deki Rusya-Ukrayna savaşının oluşturduğu gerilimi görüyoruz, Akdeniz'de biraz önce saymaya çalıştığım gerilimlerin ne tür sonuçlar doğurma potansiyeli olduğunu görüyoruz, aynı zamanda Arktik'te, buzullarda erime neticesinde ticaret yollarının yeni şekil alacağı durumu da biliyoruz. Kalkınma Yolu Projesi gibi, Zengezur Projesi gibi, binbir türlü ticaret yollarının, IMEC Projesi gibi, işte, Bir Kuşak Bir Yol projesi gibi, artık dönemin ticaret yollarına evrildiğini görüyoruz ve bu çerçeve içerisinde dünyanın yeniden şekillendiği, "Çok taraflı mı olsun, çok kutuplu mu olsun?" tartışmalarının yapıldığı bir ortamda biz ülke olarak önümüze bakabilmek ve sorunlarımızı kendi irademizle çözebilecek formülleri geliştirmek zorundayız. Çok açık, herkes bunu kabul eder; akli başındaki herkes devletlerin terörle mücadelede asla bir zafiyet gösteremeyeceğini ama üzerinden bir elli yıla yakın, yarım asra yakın bir dönem geçtiyse de bunun sadece güvenlik teorileriyle çözülemeyeceğini bilmesi gerekir. Dolayısıyla olaya daha geniş perspektiften

bakılabilmelidir diye burada ifade etmek istiyorum. Bugün konuştuğumuz mesele, şu an dile getirdiğim konu sadece salt bir siyasi gündem olmanın ötesinde hem tarihimizi hem bugünümüzü hem de geleceğimizi şekillendiren bir meseledir yani Türkiye'nin uzun yıllardır taşıdığı, ötelenmiş, ağır bedeller üretilmiş, toplumsal hafızada derin izler bırakmış bir meselenin şiddeti dışlayarak ve siyaseti merkeze alarak çözüme kavuşturulup kavuşturulamayacağını aslında konuşuyoruz. Bizler Saadet Partisi olarak şiddetin tüm biçimiyle reddedildiği, çözüm arayışlarının siyasal zeminde yürütüldüğü bir yaklaşımı her zaman destekledik, bugün de aynı şekilde destekliyoruz.

Değerli arkadaşlar, bu tür tarihsel sorunlar ancak seçim döngülerinin ötesine geçen -altını çizerek söylüyorum- ikincisi, geniş toplumsal rızaya dayanan ve süreklilik arz eden bir siyasal akılla ele alındığında bir sonuç doğurabilir. Aksi takdirde, süreç, güven ilişkisini zedeleyen ve ayrışmayı derinleştiren bir işlev görür ve biz, cumhuriyetimizin 2'nci yüzyılında Meclis olarak önemli bir sorumluluğumuz var, bu sorumluluğumuzu mutlaka ortaya koymalı ve üzerimize düşeni yapmalıyız.

Değerli arkadaşlar, izninizle şunu da ifade etmek istiyorum: Tabii, bizim yöntemlere dair tercih farklılığımız irade eksikliğinden kaynaklanmıyor. Bizim çözümün kalıcı ve toplum tarafından sahiplenilen bir zeminde ilerlemesi yönünde farklı bir bakış açısı ortaya koyduğumuzu buradan ifade etmek istiyorum. Şunları ifade ederek toparlayacağım. Her vatandaşımız gibi Kürtlerin kendisini her açıdan güvende hissettiği bir Türkiye, yalnızca Türkiye'de yaşayanlar için değil bölgedeki tüm Kürt insanlarımız, vatandaşlarımız, kardeşlerimiz için istikrar üreten bir merkez hâline dönüşebilir. Büyük Türkiye ideali, büyük olmak biraz önce saydığım o geniş perspektiften baktığınızda fikrî, ahlaki, siyasal ve toplumsal derinlik iddiasını beraberinde getirir ve hak ve hukukun işlediği bir Türkiye, kapsayıcı ve güven veren bir ortak gelecek inşasını ancak başarabilir de ifade etmek istiyorum.

Şimdi, tabii, farklı notlarım var ama süremin geri kalan kısmını şöyle ifade etmek istiyorum değerli arkadaşlar: Bendeniz 2020 yılının Aralık ayında Millî Gazete'de yayımladığım köşe yazısında "PKK tasfiye mi ediliyor?" diye bir manşetle bir köşe yazısı paylaşmıştım ve bu yazıda şunu ifade etmiştim; "Şurası artık çok açık: Bölge ülkeleri ve halklar artık terörden yoruldu, sürekli gerginlik ve çatışma ortamından bıktı. İnsanlar on yıllardır devam eden öngörülemezlik girdabından bir an önce çıkmak istiyor. Son olarak şunu ifade edebiliriz: PKK'nın tasfiyesi aslında halkların zihinlerinde çoktan başladı. Bu süreç fiilî tasfiyeyi de beraberinde getirecektir çünkü silah bir iletişim aracı değildir, olamaz. Bölgesel barışın inşası için bu bölgedeki bütün terör örgütlerinin tasfiyesi veya silah bırakmaları mutlaka temin edilmelidir. Bunu yapacak olan da başta bölge ülkelerinin ortaya koyacakları iradedir. Bu süreç işletilirken araya küresel güçler alınmamalıdır." demiştim, 2020 Aralık ayında.

Şimdi farklı bir şey ifade etmek istiyorum bu mesajlardan sonra. Değerli arkadaşlar, şu anda hâlihazırda açık kaynaklardan ulaşabileceğiniz bir belge göstermek istiyorum size. Tel Aviv Üniversitesi Moshe Dayan Kürt Enstitüsü diye bir enstitü var, Tel Aviv Üniversitesinde şu anda ve bu Tel Aviv Üniversitesinde Profesör Ofra Bengio tarafından yürütülen bir program var ve bu programı aslında bölgedeki yeni dizaynların yapılabilmesi adına İsrail'in mutfak çalışması olarak değerlendirebiliriz. Oradaki ifadeyi okuyorum -burada siz de çok rahatlıkla altındaki gelişmeleri, açıklamaları okuyabilirsiniz- diyor ki: "Birçok ulus devlet arasında bölünmüş ve karmaşık bir jeopolitik manzaranın kalbinde yer alan Kürtler dünyanın en büyük devletsiz etnik grubunu oluşturmaktadır. Son yıllarda Orta Doğu'da dikkate alınması gereken bir siyasi güç olarak önemleri giderek artmış ve Kürt meselelerinin tüm yönleri siyasi, kültürel ve tarihî dikkat çekici bir akademik ilgi konusu hâline gelmiştir." Diyen kim? Tel Aviv Üniversitesi Moshe Dayan Kürt Enstitüsü bu şekilde tanımlıyor.

Şimdi, ben buradan sözlerimi toparlarken şunu ifade etmek istiyorum: Bizim etnik kimliklerimizin, mezheplerimizin birbirimize karşı üstünlük sebebi olmadığını, 86 milyon vatan evladının bir ve beraber olduğunu ve bu sürecin, şu anda içinde bulunduğumuz sürecin mutlaka başarıyla sonuçlanması gerektiğine dair iradenin herkes tarafından sahiplenilmesi gerektiğini buradan ifade etmek istiyorum ve diyorum ki: Ey Türkler, bin yıldan beri bu toprakların hamurunu birlikte kıldığınız Kürt kardeşlerinizi İsrail'in, küresel güçlerin yanına iterseniz büyük ve hayati bir yanlış yapmış olursunuz. Ve diyorum ki: Ey Kürtler, bin yıldan beri birlikte bedel ödediğiniz, birlikte vatan kıldığınız bu topraklarda yeni bir macera arayışına girer; siyonizmin, küresel güçlerin çıkar hesaplarına aracılık ederseniz büyük ve hayati bir yanlış yaparsınız. Dolayısıyla değerli arkadaşlar, birliğimizin ve beraberliğimizin muhafazası adına 86 milyon vatan evladının, hangi etnik kimlikten olursa olsun, hangi mezhepten olursa olsun birlikte geleceğe taşınması; ortak geçmiş, ortak bugün ve ortak yarını birlikte inşa etmek adına doğru bir mantıkla ve olması gerektiği şekliyle bu süreci başarıya ulaştırmamız gerekir diye ifade ediyorum.

Burada Erbakan Hocamızın şu sözleriyle sözlerimi tamamlıyorum, Erbakan Hocamız diyor ki: "Bizim davamızda kimse kendi için yaşamaz, herkes kardeşi için yaşar; menfaati öldürmenin en kolay yolu budur."

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Evet, Sayın Kaya, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, İYİ Parti Grubu adına Muğla Milletvekili Metin Ergun'a ait.

Sayın Ergun, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA METİN ERGUN (Muğla) - Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; Libya'da görev yapan kahraman Mehmetçiklerimizin görev süresinin uzatılmasını öngören Cumhurbaşkanlığı tezkeresi üzerinde İYİ Parti adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle yüce heyetinizi saygılarımla selamlıyorum.

Muhterem milletvekilleri, tezkereye ilişkin görüşlerimizi aktarmadan önce, yürütülen dış politikamızın mevcut durumu hakkında bazı düşüncelerimizi sizlerle paylaşmak istiyorum. Son yıllarda Türk dış politikasında belirgin şekilde hedefsiz ve yön­süz bir sürüklenme yaşanmaktadır; iktidarın, kurumlarımızın oluşturduğu geleneksel dış politikamızla bağdaşmayan, ideolojik körlüğe ve mezhepsel yaklaşımlara dayalı yanlış tercihleri ile kurum dışından yaptığı siyasi atamalar bu duruma sebebiyet vermiştir. Hâlbuki, modern devletler sadece sınırlarıyla veya yasalarıyla değil kurumlarıyla, kurumsal gelenek ve politikalarıyla var olurlar. "Devlet aklı" denilen mefhum esasında kurumların hafızasıdır, devletlerin dış politikadaki gerçek gücü kurumlarının biriktirdiği tecrübeye gizlidir. Başta Dışişleri Bakanlığımız olmak üzere cumhuriyetin ilk yıllarından bu yana devlet kurumlarımız liyakat, disiplin ve hizmet anlayışıyla politika üretmişlerdir. Bu kurumlar âdeta birer okul olmuş, bilgi ve deneyim nesilden nesle aktarılmıştır ancak son yıllarda bu anlayış yerini partizanlığa ve keyfî uygulamalara bırakmıştır çünkü siyasi kadrolaşma kamu yönetiminde "liyakat" ilkesini zayıflatmıştır. Bu olumsuzluklardan en fazla etkilenen kurumlardan biri Dışişleri Bakanlığıdır. Yüz yılı aşkın diplomasi geleneğiyle

övuñdüğümüñ bu Kurum, bugün, gñnlük parti siyasetinin gölgesinde yön bulmaya çalışmaktadır. Dış politika disiplinine sahip tecrübeli diplomatların göz ardı edilmesiyle birlikte diplomatik kapasitesi gözle görülür bir şekilde zayıflayan yapıyla dış politika oluşturulmaya çalışılmaktadır; bunun neticesinde de dış politikamızda belirsizlik, kısa vadeli politik uygulamalar artmış durumdadır oysa dış politika süreklilik ve deneyim ister. Unutulmamalıdır ki tarih boyunca meslek disiplininin uzak, partizanlıkla hareket eden siyasi sadakate dayalı kadrolar devletleri daima yanlış kararlara sürüklemiştir, bunu anlamak için yeni bir tecrübeye de ihtiyaç yoktur. Hâlbuki Türkiye, tarih boyunca devlet aklını ve kurumsal kapasitesini devreye sokarak birçok badireyi aşmıştır. Çıkış yolu bellidir; kurumsal akla, liyakate ve devlet geleneğine geri dönmek. Dış politikada kalıcı başarı sadece güçlü liderlikle değil güçlü kurumlara mümkündür. Hariciye geleneğini yeniden canlandırmak, partizan kadrolaşmayı sonlandırmak ve diplomasiye yeniden itibar kazandırmak Türkiye'nin hem ulusal hem de uluslararası saygınlığını artıracaktır. Aynı zamanda, unutulmaması gereken bir gerçek de şudur ki dış politikadaki istikrar içindeki kurumsal yapının sağlamlığıyla doğru orantılıdır. Kuralın, liyakatin ve ortak aklın hâkim olduğu bir Türkiye sadece vatandaşlarının değil dostlarının da güvenini kazanır. Dış politikada asıl güç diplomatik aklın ve kapasitenin etkin kullanımındadır. Ne yazık ki son yıllarda diplomasinin yerini hamaset, aklın yerini sloganlar almış durumdadır.

Muhterem milletvekilleri, bütün bunların neticesinde bugün komşularımızla ilişkilerimiz dalgalı bir seyir izler hâle gelmiştir. Bölgesel stratejilerimiz belirsizliklerle doludur, sebebi iktidarın ortaya koyduğu tutarsız ve temelsiz politikalarıdır. Neredeyse bütün komşularımızla sorunlu hâldeyiz, gerçek budur. Bir dönem "sıfır sorun" denilen anlayış yerini "herkesle sorun" politikasına bırakmış durumdadır; komşularla güven ilişkisi zedelenmiş, Türkiye uluslararası masalarda yalnızlaşmaya başlamış durumdadır. Ülkemiz artık ara bulucu değil tartışmaların bir tarafıdır. Oysa bizim tarihsel misyonumuz bölgeye denge ve adalet getirmektir, bu dengeyi sağlayan ülkemizin diplomatik saygınlığı idi, bugün o saygınlık zedelenmiştir çünkü kurumlar zayıflamıştır; Dışışleri Bakanlığının kurumsal ağırlığı azaltılmış, diplomasi geleneğimiz ihmal edilmiştir. Atatürk'ün kurduğu cumhuriyet dış politikada bağımsız ve dengeli bir çizgi benimsemiştir. "Yurtta sulh cihanda sulh." ilkesi sadece bir temenni değil devlet aklının özlü ifadesini niteliğindedir.

Muhterem milletvekilleri, dış politikanın iç politika aracı hâline getirilmesi millî menfaatlerimiz açısından son derece tehlikelidir. Dış politikadaki her gelişme iç siyasette bir propaganda malzemesi yapılmaz, yapılmamalıdır. Devlet geleneğimiz böyledir ama bu anlayış mevcut iktidar tarafından terk edilmiş durumdadır. Devletin ve milletin menfaatleri hiçbir siyasi çıkarın gerisinde kalmamalıdır. Peki, mevcut durum böyle midir? Dış politikamız kutuplaşmanın değil uzlaşmanın zemini olmalıdır, millî menfaatler ortak paydamız olmalıdır; bunun yolu dış politikada yeniden ortak akla dönmektir, liyakate dayalı kadrolarla kurumlarımızı güçlendirmektir; cumhuriyetin kurucu felsefesiyle uyumlu, dengeli ve itibarlı bir dış politika anlayışını yeniden inşa etmektir. Zira diplomasi bilgiyle, sabırla ve tutarlılıkla yürütülür; hamasetle değil diyalogla güçlenir, kutuplaşmayla değil akılla büyür. Dış politikada öfke değil sağduyu ve öngörü esastır çünkü bugün atılan her adım gelecekteki kazanımlarımızı ve ülkemizin güvenliğini etkileyecek durumdadır. Bir ülkenin itibarı uygulamalarına ve taahhütlerine duyulan güvenle ölçülür. Türkiye güven veren bir ülke olmalıdır, sözü ile eylemi arasında tutarlılık bulunmalıdır, uluslararası hukuk bizim için bir araç değil ilke olmalıdır; bu anlayışla hareket eden bir Türkiye bölgede yeniden denge unsuru hâline gelecektir. Unutmayalım ki dış politikanın bir devletin karakterini yansıttığı ifade edilir, o karakterde tutarlılık varsa itibar vardır, o karakterde adalet varsa güç vardır, o karakterde kurumlar varsa süreklilik vardır. Bu nedenle diyoruz ki dış politikada yeniden kurumsal hafızaya, liyakate ve ortak akla dönmek bir tercih değil bir mecburiyettir. Diplomatik kapasitenin güçlenmesi Türkiye'nin gücüne güç katacak, itibarını yeniden inşa edecektir. Türkiye yeniden sözü dinlenen, güvenilen ve aranan bir ülke konumuna gelmelidir. Bu hedef şahısların değil milletin hedefidir, bu hedef partilerin değil cumhuriyetin hedefidir.

Muhterem milletvekilleri, görüşülmekte olan tezkere sadece bir dış politika belgesi değildir; bu belge, aynı zamanda Libya'da uygulanan, izlenen yolun muhasebesidir. Her yeni tezkere bir nevi öncekinin başarısızlığının itirafı niteliğindedir. İYİ Parti olarak soruyoruz: Libya'da bugüne kadar neyi başaramadınız da tezkereyi iki yıl daha uzatmak istiyorsunuz? Bu başarısızlığın sebebi nedir? Bu soruların cevabı hem Meclisimize hem de milletimize açık ve şeffaf bir şekilde verilmelidir.

Öte yandan, Libya'da 2011 yılından bu yana süren kaos ortamı maalesef ve maalesef derinleşerek devam etmektedir. Bugüne kadar ne kalıcı bir ateşkes sağlanabilmiş ne de ulusal kurumlar birleştirilebilmiştir. Ne yazık ki bugün Libya'da hâlâ iki farklı yönetim vardır: Bunlar batıda Trablus merkezli Ulusal Birlik Hükûmeti; doğuda ise alternatif bir başka yapı, bir başka hükûmet iddiasında olan grup vardır. Birleşmiş Milletler kolaylaştırıcılığıyla yürütülen süreçler seçimlerin ertelenmesiyle tıkanmıştır. Bu tablo terör örgütlerine alan açmakta, göç baskısını artırmakta ve enerji güvenliğini tehdit etmeye başlar nitelik taşımaktadır.

Değerli milletvekilleri, tezkere metninde hâlâ 2015 tarihli Suheyat Anlaşması'na atfı yapılmaktadır oysa bu anlaşmanın süresi 2017'de dolmuştur. Süresi bitmiş bir metin üzerinden meşruiyet inşa edilemez. Üstelik o dönemlerde ifade edilen tek ve meşru hükûmet anlayışı da sahadaki gerçekliklere bakınca çoktan değişmiştir. Libya'da hükûmetler değişmiş, ittifaklar değişmiş ve dengeler değişmiştir. Tüm bunlarla birlikte bizim politikamız da değişmiş, yönünü ve hedefini kaybetmiş durumdadır. Bir dönem Libya'da hasım ilan ettiğimiz taraflarla bugün yakın ilişkiler kurulmuştur. Bu durum dış politikada ciddiyet ve tutarlılık sorununu yaratmaktadır. Devlet politikası kişisel dostluklara, geçici ittifaklara indirgenemez. Dahası, daha acısı Libya politikasında başından beri bir şeffaflık eksikliği görülmektedir. Hatırlatmak için söylemek isterim ki Libya konusundaki ilk tezkere Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulduğunda dönemin Dışışleri Bakanı oylama öncesi destek arayışıyla partimizi ziyaret etmiş, bu ziyaret sırasında partimizce kendisine sorulan Libya'ya yapılması gereken askerî yardım hakkındaki sorularımızı cevapsız bırakmıştır. Ayrıca, yardım talebini içeren Libya Ulusal Mutabakat Hükûmetinin mektubunun bir örneği talep edildiğinde veremeyeceğini ifade etmiştir, beyan etmiştir. Bu tutum da bizim o günkü tezkereye bakış açımızı oluşturmuştur. O günden bugüne kadar Libya politikası şeffaflıktan uzak, kapalı kapılar ardında yürütülmektedir. Birleşmiş Milletler silah ambargosunu savunuyoruz ama aynı zamanda, bu ambargoyu ihlal eden ülkeler listesinde de adımız geçmektedir. Bunu hangi tutarlılıkla izah edeceğiz?

Yine, 2020'de Alman donanması tarafından durdurulan Türk gemisini hatırlar isek -şayet hatırlar isek- o gün iktidar, Almanya'yı korsanlıkla suçlamış, kamuoyuna savcılığın soruşturma başlattığını ifade etmiştir. Peki, sonra ne olmuştur? Türk kamuoyu bu sorunun cevabını bilmemektedir çünkü açıklanmamıştır. Şimdi buradan tekrar soruyoruz: Bu soruşturmanın akıbeti ne durumdadır? İktidardan açıkça cevap bekliyoruz. Türk kamuoyu Libya'da ne zaman, kiminle, hangi amaçla hareket ettiğini bilmeyen bir politik anlayışla karşı karşıyadır. Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasına İlişkin Mutabakat Muhtırası da bu karmaşanın ve belirsizliğin bir örneğidir. Zira Libya tarafı bu metni hiçbir zaman onaylamamıştır, tek başına Birleşmiş Milletlere bildirilmiş olması da

bu metni hukuken geçerli kılmamaktadır. Bütün bunlar bize şunu göstermektedir: Libya politikasında tutarlılık, şeffaflık ve hesap verebilirlik yoktur.

Muhterem milletvekilleri, deniz yetki alanlarıyla ilgili o mutabakatın ardından Doğu Akdeniz'de yeni bir adım atılamamıştır. 28'inci boylamın batısında ne bir sondaj ne bir araştırma yapılabiliştir; bu da bütün bu çabaların fiiliyatta kazanıma dönüştürülmediğinin, dönüştürülemediğinin bir göstergesidir. Biraz daha doğuya baktığımızda ise gördüğümüz şudur: Suriye'yle deniz yetki anlaşması yapılması fikri bile rafa kaldırılmıştır; bırakın anlaşmayı, fikri bile rafa kaldırılmıştır. Çeşitli çevrelerde Avrupa Birliğine bu konuda söz verildiği iddia edilmektedir, eğer bu iddialar doğruysa bu durum iktidarın dış politikada bağımsız karar alma iddiasını boşa düşürmektedir. Dış politika gizlilikle, keyfilikle, günübürlük hamlelerle yönetilmemelidir. Bize göre, dış politikada devlet ciddiyeti, şeffaflık ve Meclis denetimi zorunlu olmak durumundadır yoksa az önce birkaç örneğini sıraladığımız tutarsızlık ve belirsizliklerle karşı karşıya kalınır. Dolayısıyla yürütülen Libya politikası şeffaflıktan, demokratik denetimden yani Meclis denetiminden uzak yürütüldüğü için baştan beri ifade ettiğimiz gibi başarısızlık ve belirsizliklerle doludur.

Diğer yandan, biz biliyoruz ki Türk Silahlı Kuvvetleri orada şerefle görev yapmaktadır. Son tezkere olması dileğiyle bu tezkereye İYİ Parti olarak "evet" oyu vereceğiz ama şunun bilinmesini isteriz ki bu "evet" iktidarınızın topyekûn Libya politikasına verilen bir destek olarak görülmemeli, Türk Silahlı Kuvvetlerinin itibarının korunmasını hedefleyen bir kabul olarak değerlendirilmelidir.

Muhterem milletvekilleri, Libya'da barışın yolunun diplomasiden geçtiği kanaatindeyiz. Askerî varlık diplomatik çözümün destek unsuru olmalıdır. Bölgede diyalog güçlendirilmeli ancak Türkiye tarafsızlığını korumalıdır. Libya'da millî çıkarlarımızı korumanın yolu uluslararası meşruiyete dayanmalıdır. Bu nedenle çağrımız açıktır: Libya politikası yeniden gözden geçirilmelidir. Gerçekleri saklamadan Meclisin ve milletin bilgisi dâhilinde yürütülmelidir ve ülkemizin çıkarları şahsi hesaplardan üstün tutulmalıdır.

Sonuç olarak, tezkereye vereceğimiz destek iktidarın Libya politikasındaki tutarsızlığına değil Türk Silahlı Kuvvetlerinin varlığına verilen destektir.

Bu duygu ve düşüncelerle konuşmama son verirken bir kez daha yüce heyetinizi saygılarımla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Ergun, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Manisa Milletvekili Erkan Akçay'a ait.

Sayın Akçay, buyurun. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA ERKAN AKÇAY (Manisa) - Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; Cumhurbaşkanlığının Libya tezkeresi hakkında Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz aldım. Muhterem heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Libya'da 2011 yılı Ekim ayında başlayan olaylar sonrasında siyasi istikrar bir türlü sağlanamamıştır. Birleşmiş Milletler aracılığıyla Libya'daki tüm tarafların katılımıyla 17 Aralık 2015'te Libya Siyasi Anlaşması imzalanmıştır. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin 2015 tarihli 2259 sayılı Kararı'yla, Ulusal Mutabakat Hükûmetini Libya'yı temsil eden tek ve meşru hükûmet olarak tanımıştır.

Türkiye Cumhuriyeti ile Libya Ulusal Mutabakat Hükûmeti arasında 27 Kasım 2019'da İstanbul'da 2 mutabakat muhtırası imzalanmıştır. Biri Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılması, diğeri ise Güvenlik ve Askerî İş Birliği Muhtırası'dır. 5 Aralık 2019'da, Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılması Anlaşması Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilmiştir. Böylece Türkiye'nin Akdeniz'deki yetki alanları tespit edilmiş, mavi vatan uluslararası arenada kabul görmüştür. Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılması Anlaşması'nın tamamlayıcısı niteliğindeki Güvenlik ve Askerî İş Birliği Anlaşması da Türkiye Büyük Millet Meclisinde 21 Aralık 2019'da onaylanmıştır. Libya Ulusal Ordusu 4 Nisan 2019'da Ulusal Mutabakat Hükûmetini devirmeye yönelik saldırı başlatmıştır. Bu saldırılar, Libya'ya ilaveten Türkiye'nin Akdeniz havzasındaki ve Kuzey Afrika'daki çıkarlarını olumsuz yönde etkilemiştir. Libya Ulusal Mutabakat Hükûmeti, Güvenlik ve Askerî İş Birliği Muhtırası'nın 4'üncü maddesi kapsamında Türkiye'den destek istemiştir. Bu çerçevede, 2 Ocak 2020 tarihli 1238 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Kararı'yla Libya'ya asker gönderilmesi onaylanmıştır.

Bu Cumhurbaşkanlığı tezkeresiyle, Türk Silahlı Kuvvetlerinin Libya'daki görev süresinin 2 Ocak 2026 tarihinden itibaren yirmi dört ay uzatılması öngörülmektedir.

Değerli milletvekilleri, bilindiği üzere, Doğu Akdeniz'deki doğal kaynaklar sebebiyle Türkiye'ye karşı bir şer ittifakı kurulmuştur. Türkiye, uluslararası hukuk tahrip edilerek Akdeniz'de Antalya Körfezi'ne sıkıştırılmaya çalışılmıştır. Türkiye, egemenlik haklarını muhafaza etmek için diplomaside ve sahada kararlı faaliyetlerde bulunmuştur. Sahada sondaj ve araştırma gemileriyle yapılan faaliyetler ile Mavi Vatan Deniz Tatbikatı ülkemizi çevreleme politikasına karşı attığımız kararlı adımlardır. Bu süreçte, Doğu Akdeniz'deki egemenlik haklarımızın ikili anlaşmalarla desteklenmesi gerekiyordu. Bu kapsamda Libya'yla yapılan anlaşmalar Akdeniz'deki hak ve hukukumuzu koruma yolunda atılmış isabetli adımlardır. Libya'ya verilen destek hem hukuki bir yükümlülük hem de millî hafızaya sadakattir. Bu tezkereyle Akdeniz'de mavi vatanımızı koruyor, haklarımızın gasbedilmesini engelliyor, kardeş ülke Libya'nın istikrarına ve bölgesel barışa katkı yapıyoruz. Masadaki realite bu tezkereyle sahada perçinlenmektedir.

Türkiye Libya'ya savaşmak için değil barış ve huzurun tesisi ve Birleşmiş Milletler kararlarında öngörüldüğü üzere meşru Ulusal Mutabakat Hükûmetine destek vermek için gitmiştir. Türkiye, Libya Ulusal Hükûmetiyle imzaladığı Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılması ve Güvenlik ve Askerî İş Birliği Anlaşmalarıyla Akdeniz'deki millî çıkarlarına sahip çıkmış, Libya'da istikrara büyük katkı vermiştir. Bugün geldiğimiz nokta ortadadır.

Libya'daki Türk askerini "lejyoner" olarak nitelendirenler, "Libya'da ne işimiz var?" "Türkiye Libya'da çizgiyi aştı." "Türkiye Akdeniz'i geriyor." diyenler, mavi vatani "masal" olarak nitelendirenler acaba bugün Libya tezkeresini hangi gerekçelerle değerlendirecektir? Türkiye ile Mısır arasındaki yakınlaşmalar sonrasında Türkiye ile Libya Ulusal Ordusu destekli ve Tobruk merkezli Temsilciler Meclisi arasında da yakınlaşma sağlanmıştır. Bugün itibarıyla Türkiye hem Trablus merkezli Hükûmetle hem de Libya Ulusal Ordusu destekli ve Tobruk merkezli Temsilciler Meclisiyle iyi ilişkiler yürütmektedir. Tobruk merkezli Temsilciler Meclisi, Ankara'nın 2019'da o dönem Trablus'ta iktidarda olan Ulusal Mutabakat Hükûmetiyle imzaladığı Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılması Anlaşması'nı olumlu yönde incelediğini duyurmuştur. Bazı partiler Libya tezkeresine sadece Trablus merkezli Ulusal Mutabakat Hükûmeti tarafından destek verildiği gerekçesiyle karşı çıktıklarını iddia etmişlerdi. Görüldüğü üzere Türkiye, Libya'daki her iki tarafla da iyi ilişkiler içerisinde. Türkiye, Libya'da Birleşmiş Milletlerin tanıdığı meşru Libya Hükûmetiyle yaptığı anlaşmayla

Akdeniz'deki haklarını güvenceye almıştır. Türkiye'nin Libya hamlesi, Kıbrıs Barış Harekâtı'yla başlayan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla devam eden, mavi vatan politikalarıyla şekillenen bir bütünün parçasıdır. Bu tezkereyle emperyalistlerin ve piyonlarının Akdeniz'den Türkiye'yi silme heveslerine son verilmiştir. Bugün biz sadece tezkereyi oylamayacağız. Bugün tezkereye "evet" diyerek Türkiye'nin Doğu Akdeniz'de uluslararası hukuk ve millî çıkarlarına, bu doğrultuda aldığı kararlara ve attığı adımlara destek vereceğiz. Bu tezkereye "evet" diyerek kardeş Libya'nın birlik, beraberlik ve bütünlüğüne, barışına destek vereceğiz. Bu tezkereye "evet" diyerek mavi vatana destek vereceğiz. Bu tezkereye "evet" diyerek Türkiye'nin etrafını çevirmeye çalışanlara, Türkiye'yi Akdeniz'den silmek isteyenlere ve bunların taşeronluğunu yapan İsrail'e, Yunanistan'a ve Kıbrıs Rum kesimine "hayır" diyeceğiz. Bu tezkere bir devlet-millet meselesidir ve biz, Milliyetçi Hareket Partisi olarak her zaman Türkiye Cumhuriyeti'nin ve milletimizin, kardeş ülke Libya'nın yanındayız; onun için Libya tezkeresine "evet" diyeceğiz. Bu kararın ülkemize, dost ve kardeş ülke Libya'ya, bölge barışına hayırlı olmasını diliyorum.

Muhterem heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Akçay, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Diyarbakır Milletvekili Sevilay Çelenk'e ait.

Sayın Çelenk, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, evet, Libya tezkeresinin uzatılması mevzuu yine masada. Bu konu ilk kez 2019 yılında gündemimize gelmişti ve neredeyse bir rutine dönmüştü. Aslında ne kadar sorunlu ve çelişkili boyutlar barındırdığını bugünkü tezkere metninden de anlamak mümkün çünkü ilk satırlarında tarihsel olarak geriye gidip bu tezkerenin neden çok gerekli olduğu anlatılır ve o ilk tezkere savunulurken bir barış ve istikrara dayandırılıyor bu savunu ama daha 2'nci sayfaya geçmeden bugün yine Libya'da hiçbir istikrar olmadığı söylenerek yeniden bir uzatma isteniyor. Çünkü tezkereler, aslında biliyoruz ki hiçbir yere barış, huzur, istikrar bugüne kadar getirmemiştir, getirmeyecektir. Her uzatma, Orta Doğu ve Afrika halklarının bitmek bilmez acılarını ve bölgenin derin kaosunu sürdürmek anlamına geliyor. Nitekim, bu düşünce, bu tezkereyi önümüze getiren siyasi iktidar tarafında da vaktizamanında benimsenen bir düşüncedir ve aynı şekilde ifade edilmiştir. NATO'nun Libya'ya müdahalesi ilk kez söz konusu olduğunda 28 Şubat 2011'de dönemin Başbakanı Erdoğan "Böyle saçmalık olur mu yahu? NATO'nun ne işi var Libya'da? Türkiye olarak biz bunun karşındayız." demişti fakat yine kısacık bir Google taramasında görebiliyoruz ki bu görüş bir ay içinde değişmiş ve 21 Martta da "NATO, Libya'nın Libya'lılara ait olduğunu tespit ve tescil için oraya girmelidir." denmiştir. Bunun sonrasında da Türkiye bu müdahaleye destek vermiş ve bu müdahaleyle Kaddafi'nin diktatoryal rejimi, yönetimi devrilmiş ve aslında Libya'nın ulusal trajedisi de başlamıştır. Zaten çok kötü giden durum bu değişiklikten sonra Kaddafi rejiminin yıkılmasıyla ülkeyi derin bir kaosa da sürüklemiştir; halk barıştan, güvenlik ve istikrardan tamamen yoksun kalmıştır. Günümüzde de eğer bu kaos hâlen sürmüyor olsaydı bugün zaten bu tezkere bu şekilde önümüze de gelmezdi.

Türkiye, 2020'de bu girdaba adım attı; resmî gerekçe, işte, Ulusal Mutabakat Hükûmetine destek, Libya'ya barış ve istikrar getirme vaadi. Oysa uluslararası güç ilişkileri ve emperyal hırslar hiçbir zaman, nüfuz alanı olarak gördükleri ve müdahalede bulundukları yerlerde halkın ihtiyaçlarını, huzurunu ve barışını öncelemez; motivasyon her zaman ulusal çıkardır ki bugün gündemimize gelen tezkerede de bu çok netlikle ifade edilmektedir.

Türkiye'nin Libya'ya müdahalesi ve oradaki varlığı Doğu Akdeniz'de yalnızlaşmasıyla yeni bir güç ve etki alanı aramasıyla da ilişkilidir, bölgesel nüfuz mücadelesinin bir sonucudur. Enerji rezervlerine yönelik tasarılar da herkesin malumudur. Bu konuda Orta Doğu uzmanı gazeteci Fehim Taştekin'in bir sözünü hatırlıyorum: Türkiye'nin bölgesel güç olma tutkusunun pahalı bir kumara evrildiğini söylemiştir Libya'daki gelişmelerle ilişkili olarak. Ona göre Türkiye'nin Libya macerası ne Libya'lılara huzur getirdi ne de Ankara'ya kalıcı jeopolitik bir üstünlük sağladı. Tam tersine, Suriye cephesinden sonra yeni bir cephe açılmış oldu, Libya'ya gönderilen askerler de ölümcül risklerle karşılaştı. Bu süreçte Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın daha önce "darbeci" "çöl ağası" "lejyoner" olarak nitelendirdiği Halife Hafter'le son iki yıldır da çeşitli temaslarda bulunulduğunu biliyoruz. Bugün, bizler, bu değişip duran politikaların maliyetine dair şeffaf bir bilgidен yoksunuz. Libya'da kaç askerimiz var? Ne kadar askerî malzeme gönderdik? Bu askerî yardım hangi kapsamda sürdürülüyor? Bu soruların cevabı kamunun şeffaf bir biçimde bilgisinde değildir. Bildiğimiz şey, sadece Libya'da değil Kuzey Kıbrıs'ta, Somali'de, Suriye'de, Arnavutluk'ta, Lübnan'da, Katar'da, Kosova'da, Afganistan'da, Azerbaycan'da, Bosna Hersek'te, Irak'ta, yakın zamana kadar her birinde sayıları 17'den başlayıp 2 bin, 5 bin, 40 bin gibi rakamlara ulaşan asker bulundurduğumuzdur maalesef. Evet, bunların bir kısmı Birleşmiş Milletler Barış Gücü'nün bir parçası olarak oralardadır. Evet, savaşmak için değil askerî eğitim amaçlı orada olanlar da vardır. Ama emperyal hevesler nedeniyle vekâlet savaşlarına insan kaynağı olduğumuz, oluşturduğumuz durumlar da hiç az değildir yine maalesef. Sonuçta, Libya, küresel güçlerin vekil ordularla çarpıştığı bir arenaya dönüşmüştür.

Türkiye'nin Libya'ya yönelmesini tam anlamak için Doğu Akdeniz'deki durumu biraz daha açmak şart. 2010'ların ortalarında keşfedilen dev doğal gaz yatakları Akdeniz sularını da kanlı bir rekabet sahasına dönüştürmüştür. Mısır, İsrail, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi ve Yunanistan, İtalya, Ürdün, Filistin 2019'da Doğu Akdeniz Gaz Forumu'nu kurmuştur ve Türkiye burada dışarıda kalmıştır. Bu kritik eşikte Türkiye de Libya'yla 27 Kasım 2019'da Akdeniz'de Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılması Anlaşması'nı imzalamıştır. Ne var ki bu hamle hem uluslararası hukuk alanında bir meşruiyet tartışmasını gündeme getirmiş hem de aslında Türkiye'yi Libya'daki istikrarsızlığın kalbine itmiştir ve yeni riskler yaratmıştır. Bu süreci uzmanlar "Türkiye, Doğu Akdeniz'de dışlandığı için Libya'ya tutunuyor." diye yorumlamıştı. Libya günümüzde saf bir vekâlet savaş alanı hâlinde karşımıza çıkıyor. Her bölgesel ve küresel aktör kendi ajandası için oraya piyonlarını sürüyor; Rusya, Birleşik Arap Emirlikleri, Mısır, Katar, İtalya. Bu mozaikte Türkiye askerî varlık kurarak hem Doğu Akdeniz masasında söz sahibi olmayı hem de bölgesel hegemon imajını pekiştirmeyi amaçlıyor. Herkes kendi alanından haklı gibi görünebilir. Oysa istikrarsız ülkeler çıkar maksimize edilen sahalar olarak görülmemelidir. Bu, düşene bir tekme daha vurmaktan farklı bir şey değildir. Dünyanın bir yerinde istikrar yoksa er ya da geç bu başka yerlere de yayılacaktır; işte, Libya'da bunun sonucunu görüyoruz.

Vekâlet savaşlarının bedeli sadece bu savaşların sürdürülebildiği yerlerle de sınırlı olmuyor. Tüm dünyada güvenlik ve savaş söylemi giderek yerleşikleşiyor; göçler, yerinden edilmeler, göç yollarında hayattan kopup gitmeler artıyor. Birleşmiş Milletler

verilerine göre sadece 2024 yılında 9 bine yaklaşan göçmen iltica ya da göç sürecinde hayatını kaybetti. Şu anda son bir yılda açılan ve bir tarafında bir devletin bulunduğu 61 çatışmadan söz ediliyor ki bu, 1946'dan bu yana en yüksek sayıdır. Bunun gibi, işte, yine dünya geneline baktığımızda, 2024'te en az 233 bin kişinin çatışmalarda hayatını kaybettiğini görüyoruz. Libya'yla ilişkili durum budur. Yani başımızda da Suriye'de Dürziler, Aleviler ve Kürtler ciddi tehdit altındadır. HTŞ yönetiminin Alevilere yönelik başlattığı saldırılarda yüzlerce Alevi katledilmiştir ve Birleşmiş Milletler bazı eylemlerin savaş suçu oluşturduğunu açıklamıştır. Henüz bu konuda Türkiye'nin attığı hiçbir somut adım da yoktur. Böyle bir ortamda, üstelik yakın tarihte, birkaç hafta önce, yine, Türk Silahlı Kuvvetlerinin Suriye'de konvoylarla bir hareketliliği de gözlenmiş. Aynı dönemde Şam yönetiminin de SDG kontrolündeki alanlara topçu ve İHA destekli yeni askerî takviyeler sevk ettiği görüntüler paylaşılmıştır. Oysa biz bugün Türkiye'de bir barış sürecinden söz ediyoruz; bu barışın bölgesel bir barış perspektifiyle ele alınması gerektiği açık, yalıtılmış bir şekilde bir yerde barışı sağlamak mümkün değil. Buna rağmen, bu tabloya eşlik eden durum, açıklamalar son derece kaygı yaratıcı ve bu yönde de bir umut vadetmiyor. Bütün bunların yanında şunu da not etmek gerekir ki birçok ülkede savaş endüstrisinin en önde gelen aktörleri iktidarlara yakın isimler, kimi zaman devlet adamlarının akrabası pozisyonundaki kişiler. Bu durum hem şeffaflığı zaten başından engelliyor hem güvenliğin ne kadarının silah tüccarlarının bahanesi ne kadarının gerçek olduğunu ayırtıramayacağımız bir durum da yaratıyor.

Bunun yanında bir de ulusal gurur tuzağına düşüyoruz, savunma endüstrisi bir ulusal gurur mevzusu hâline geliyor. İşte, yakın dönemde ilkokullarda çocuklara dağıtılan maketler bunun bir göstergesi. "Çocuklara güvenlik duygusu vermeyecek miyiz?" deniyor; oysa çocuk, güvenlik duygusunu savunma üzerinden almaz. Türkiye'de son yirmi beş-otuz yılda 100 binden fazla insan depremlerde hayatını kaybetti. Dün Meclis önüne gelen depremzede aileleri dinlerken gerçekten polisler gözyaşlarını tutamadı. Korkunç biçimde, bir çeyrek yüzyılda 100 binden fazla insanımızı kaybetmişiz. Depreme karşı bir güvenlik duygusu vermiyoruz, böyle bir duygumuz yok; biliyoruz ki bir İstanbul depreminde aynı şeyleri yaşayacağız. Oysa güvenliğin temel alanı demokrasidir ve bunun sağlanması gerekir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Çelenk, lütfen tamamlayın.

SEVİLAY ÇELENK (Devamla) - Teşekkür ediyorum.

Bu tezkereye "hayır" diyoruz. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Çelenk, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi Diyarbakır Milletvekili Ceylan Akça Cupolo'ya ait.

Sayın Cupolo, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA CEYLAN AKÇA CUPOLO (Diyarbakır) - Sayın Başkan, Değerli Genel Kurul, kıymetli halklarımız, cezaevlerinden bu Genel Kurulu takip eden kıymetli dostlarımız; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bütçe de geçmişken sanırım yılbaşı alışveriş listesine bir de tezkere eklemek için hızlı hızlı önümüze getirilmiş, yine iki yıllık bir askerî varlığı onaylayacak bir metni tartışıyoruz. Türkiye'nin Libya'daki varlığı... Nisan 2019 tarihinde Wagner Grubu tarafından desteklenen Hafter güçleri tam Trablus'a doğru ilerlerken bu ilerleyişin önüne geçebilmek için Türkiye hızlıca Trablus'taki Ulusal Mutabakat Hükûmetine İHA, SİHA, hava savunma sistemleri, askerî ataşeler hatta o dönem neredeyse bir alışveriş kampanyası gibi olduğu için "Bu kadar şey vermişim, üstüne sana bir de Suriye'den 3.500 çete üyesi vereyim." deyip bunları Libya'ya gönderdi ve Libya'daki o dönem çatışmanın denklemini değiştirdi. Trablus Hükûmeti, o dönemin Trablus Hükûmeti ideolojik olarak Müslüman Kardeşler dediğimiz ideolojiye yakın olduğu için Türkiye onları desteklemek istedi ama tabii ki de tek motivasyon bu değildi, bir diğer motivasyon da Yunanistan'ın Doğu Akdeniz'deki ilerleyişinin ve varlığının önünü almak ve onu engellemektir. Şimdi, o dönemin bir başka motivasyonu da Libya'yla deniz yetki alanlarının sınırlandırılmasına dair bir mutabakat imzalamaktı, imzalandı ama o mutabakatın akıbetiyle ilgili birazdan konuşacağım. Sene oldu 2025, 2019'dan bugüne, altı yıldan beri, bu imzalanan Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasına Dair Mutabakat Zaptı hâlâ Tobruk merkezli Temsilciler Meclisi tarafından onaylanmış değil, tanınmış değil. Nedenini anlamak güç değil çünkü Akdeniz'de, Doğu Akdeniz'de özellikle denklemler değişiyor, durumlar değişiyor ve bunun nasıl bir hâle gelebileceğini az çok anlayabiliyoruz. Şimdi, bu değişen denklemler, bu depremlerin yanında bir diğer anlaşma da 2022 yılında TPAO ve Libya'nın ulusal petrol şirketi arasında, onlar arasında yapılan bir anlaşma, hidrokarbon arama anlaşmasıydı. Bu anlaşma da Trablus'taki mahkemeler tarafından askıya alındı, hâlâ uygulanagelmüş değil.

Yani aslında Türkiye'nin Libya'da bulunma motivasyonuna konu iki şeyin hâlâ gerçekleşmediğini görüyoruz, bunun tercümesi de şu: Bunların hâlâ gerçekleşmemiş olması Libya'daki mevcut yapının Türkiye'ye güvenmediği, uluslararası denklemi gözlediği ve bu denklem kısmında hemen hızlıca pozisyon almak istemediği ve bu pozisyon almamasının asıl sebebi Türkiye'nin kendi ayağının altına koyduğu sabunlar ve bu sabunlarla kaygan zeminde ayakta durma çabası.

Doğu Akdeniz'de stratejik yeni bir yapılanmanın oluştuğundan bahsettik. Şu anda Yunanistan, Kıbrıs, İsrail ve ABD arasında "3+1" denilen bir anlaşma var, bir anlaşma yaptılar ve bu "3+1" dediğimiz anlaşma çerçevesi gevşek bir diplomatik anlaşma değil çok daha fazlası; uzun vadeye yayılan ve bölgede bu taraflar arasında yoğun bir ilişkiyi, aslında kalıcı bir ilişkiyi organize eden bir anlaşma bu. Bunu dikkate almak gerekiyor. Bu anlaşma sert, güç odaklı bir güvenlik ve enerji blokuna dönüşmüş durumda.

Bir başka önemli gelişme bugün gerçekleşiyor, Kudüs'te gerçekleşiyor. Kudüs'te şu anda İsrail, Kıbrıs ve Yunanistan bir araya gelmiş durumda ve orada, Doğu Akdeniz'de özellikle yeni hamlelerini tartışacaklar, bunları netleştirecekler. Bunun yansımaları önümüzdeki günlerde netleşecek.

Bu anlaşmalar Kıbrıs ve Yunanistan arasında doğrudan kablo, savunma hatları, bağlantısallık anlaşmalarına vararak Türkiye'nin aslında oradaki, Doğu Akdeniz'deki kıta sahanlığı iddialarını fiilen boşa düşürecek yani malum Libya'nın onaylamadığı mutabakatlar -hem 2019 deniz yetki sınırlandırma anlaşması hem de hidrokarbon arayışları- hiçbir zaman onaylanamayabilir ki öyle de görünüyor.

ABD, Doğu Akdeniz'deki birincil lojistik ve istihbarat merkezleri olarak Yunanistan ve Kıbrıs'a dayanan yeni bir güvenlik mimarisi kuruyor ve bu güvenlik mimarisinde Türkiye'nin İncirlik Üssü'ne olan bağımlılığını da azaltıyor, tarihsel aşırı bağımlılığını inanılmaz aşağıya indiriyor. Bunun sebebi de Türkiye'nin S-400 oryantasyonlu dış politikası, her tarafa oynayan dış politikasının bir sonucu bu. İsrail bölgede stratejik bir derinlik kazanıyor, Kıbrıs ve Yunanistan'la bütünleşerek, güvenmediği Arap komşularını

atlayarak Avrupa'ya güvenli bir ticaret, enerji koridoru oluşturuyor. Yani aslında milyon dolarlık sorunun dört harfli bir cevabı var, bu da IMEC; Hindistan, Orta Doğu ve Avrupa Birliğine giden bu yeni enerji ve ticaret koridoru. Bu koridor aslında her şeyin kilidi, her şeyin genel açıklaması.

Doğu Akdeniz jeopolitiğinde Kıbrıs inanılmaz önemli bir noktada duruyor hatta yüzlerce yıldır böyle, Baharat Yolu'ndan beri böyle, IMEC'te de böyle olacak, bundan yüzlerce yıl sonra da böyle olacak. Ticaret koridorları üzerinden bölgesel hesaplaşmalar ve savaşlar Kıbrıs'ın ve Doğu Akdeniz'in her zaman bir gündemi oldu. Türkiye'nin ne yazık ki Kıbrıs'ta ve Doğu Akdeniz'de kısa ve dar vizyonlu duruşu, şu anda Libya'da tezkereyle aradığı meşruiyet arayışının bir sonucudur. Yani kısaca demek istiyorum ki Libya'daki iş yaş, tezkereyle de bu yaş işin kuruyacağını hiç düşünmüyoruz. Her ne kadar Hafter'in oğlu belli güvenceler verse de "Ben bu anlaşmaları onaylayacağım; babam 81 yaşında, sonrasında ben geleceğim." dese de uluslararası konjonktür bunu olası göstermiyor. Böylesi stratejik bir alanın, Kıbrıs ve Doğu Akdeniz gibi stratejik bir alanın savrulan bir perspektifle yönetilmesi ve bunu kontrol etmeye çalışmak bu tezkerelerin iddia edilen amaca hizmet edemeyeceğini açık bir şekilde göstermektedir. Şimdi, Kıbrıs'ın mafyaya sıkıştırılması, Libya'nın, belli silahlı yapıların, SADAT'ın yine belli ticaret ve inşaat firmalarının varlığına uygun bir şekilde organize edilmesi Akdeniz'deki binlerce yıllık geleneği ve mevcut statükoyu değiştirmeyecek. Bunun değişmesinin yolu Akdeniz'de bir normalleşmeyi açmaktır.

Şimdi, Libya'da BM'nin atadığı bir özel temsilci var, bu özel temsilci Hanna Tetteh buranın ihtiyaçlarına yönelik bir harita sunmuştu ve o haritada demişti ki: "Birleşik bir Libya ulusal hükûmetinin kurulması birinci hedef olmalı. İkinci hedef, kayda değer bir seçim sisteminin oluşturulması -çünkü yıllardır burada seçim yapılmamış, mevcut yapının meşru bir yapı olduğu argümanını yürütmek güç- ve üçüncü olarak da kapsayıcı bir diyalogun başlatılması." Bu kapsayıcı diyalog yalnızca Libya bağlamında değil bütün Akdeniz bağlamında, Doğu Akdeniz bağlamında, hele ki Suriye'de işler böylesine değişmişken bir diyalogun oluşturulmasını mecburi kıyor. Tezkerenin rica metninde, BM kararları çerçevesinde Libya'nın egemenliğinden bahsediyor; toprak bütünlüğünden, siyasi birliğin korunmasından, kalıcı ateşkesin tesisinden bahsediyor ama -bunca yıldır defalarca tekrar ettiğimiz- tezkerenin bu amaçlanan şeylerin birazcığını bile niye karşılamadığına bir yanıt olamıyor. Eğer ki gerçekten ateşkesin sağlanması, çatışmanın sonlandırılması niyeti samimi olsaydı o zaman oraya SADAT niye gidiyor diye sorardık; o zaman 3.500 Suriyeli çete üyesi niye gidiyor sorardık. Yine, bir soru daha sorardık: Suriye'deki limanlardan Türkiye'nin hava sahasını kullanarak Rusya'nın Libya'ya gönderdiği silahlara neden müsaade ediliyor diye sorardık ve bunun cevabını aslında tahmin etmek zor değil. 2292 no.lu BM silah ambargosu yani Libya'ya yönelik silah ambargosunun devam ettirilmesi hakkındaki karara rağmen Türkiye'nin buna müsaade etmesi varlığının gerekliliğini sürdürmek içindir. Niçin istiyor? Tezkereyi çıkarabilmek için. Ne diyecek? "Çatışma devam ediyor, bu yüzden benim varlığımın burada sürmesi gerekiyor." diyor. Yani istikrarsızlığın varlığı sizin askerî varlığınıza armağan olsun istiyorsunuz. Neyse ki tezkere metni arada kendine gelip niyetini belli ediyor ve "Türkiye'nin, aslında bu tezkerenin ana amacı Türkiye'nin Akdeniz havzasındaki ve Kuzey Afrika'daki çıkarları için önemlidir." diyor. Üşenmiyor, araya biraz da DEAŞ, biraz El Kaide sosu koyuyor ki varlığının bir sebebi olsun ama DEAŞ dediği şey, zaten Suriye'den götürülen o 3.500 çete liderlerinin, çete yapılarının birçoğu DEAŞ'ın saflarında, El Kaide'nin saflarında, HTŞ'nin saflarında savaşmış insanlar.

Tezkerenin ne Libya'nın ne de bölgenin ihtiyaçlarına yanıt olamadığı, Akdeniz'in de değişen dengelerini dikkate almadığını söylememiz gerekiyor. Gerginliğin arttığı, hele ki Doğu Akdeniz'de gerginliğin arttığı bir iklim hiç kimsenin çıkarına değildir. Derhâl Doğu Akdeniz'deki bütün bölgesel güçlerle, devletlerle bir araya gelip; bütün aktörlerle, halk ve sivil yapılarla ve devlet dışı aktörlerle de bir araya gelerek yeni bir diyalog mekanizmasının acil bir şekilde açılması gerekiyor çünkü karşıtlık üzerinden gerilen bu telin kopması dışında bir sonuç görünmüyor. O yüzden, bir yumuşamaya, rasyonel bir perspektife ihtiyacı var. Biz her zaman dedik, ne Somali'de ne Irak'ta ne Lübnan'da ne Libya'da hiçbir şekilde bir tezkereyi kabul etmemiz bizim için asla mümkün değildir.

Bitirirken aslında Libya'ya dair de şöyle bir uyarıda bulunmak isterim: 2011'den beri çatışmaların sürdüğü ve hâlen normalleşmemiş, bir aile şirketine döndürülmüş, bazı kabileler tarafından yönetilen Libya'nın geleceği Suriye için müthiş bir uyarı veriyor. Suriye'nin Libya'ya dönüşme ihtimali uyarısını buraya bırakarak Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum ve bu tezkereye "hayır" diyeceğimizi tekrar etmek istiyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Akça Cupolo, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Namık Tan'a ait.

Sayın Tan, buyurun.

CHP GRUBU ADINA NAMIK TAN (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Anayasa'mıza göre, savaş ilanı başta olmak üzere ülke güvenliğini doğrudan ilgilendiren konularda yetkili merci Türkiye Büyük Millet Meclisidir. Bu yüzden askerimizin ülke dışında görevlendirilmesine ilişkin tezkerelerin buraya, Genel Kurula yenileme için her yıl bitiminde gelmesi gerekir; sizin yaptığınız gibi, iki veya üç yıllık süreler için değil. Bu ve benzeri uygulamalarla yüce Meclisi her gün daha çok çiğnemenizi, Türkiye'yi artık, parti devletini bile geçtik, bir şahıs devletine çevirmenizi kabullenemiyoruz. (CHP sıralarından alkışlar) İktidara geldiğimizde Kurtuluş Savaşı'nı veren bu Meclise itibarını yeniden kazandırmak boynumuzun borcudur.

Değerli arkadaşlar, bugün görüştüğümüz tezkere uyarınca, Libya'da Türk Silahlı Kuvvetleri unsurlarının bulunması hususunda iki yıl önce "hayır" oyu kullanmıştık. Aslında görüşümüz çok da değişmedi fakat bazı olumlu yönelimler gözlemliyoruz. İki yıl önce bu tezkereye yönelik en büyük itiraz noktamız askerimizin Libya'da savaşan iki cephe arasında açıkça taraf hatta hedef konumunda olmasıydı. Neyse ki bizim talep ettiğimiz noktaya doğru ilerlemeye başladınız. Trablus ve Tobruk hükûmetleri arasında açıkça taraf tutmak yerine ara bulucu konumuna geçiş yapma yollarını aradığınızı görüyoruz. Aslında problemi hâlâ çözebilmiş değilsiniz, çıkarttığınız sonuç yine yanlış olacak gibi görünüyor. Buna rağmen sınav kağıdınızda hâl ve gidişatınıza bakarak belki size biraz puan verebiliriz. Bu nedenle, bugün tezkereye şartlı olarak "evet" diyeceğiz ancak bilin ki bu desteği önümüzdeki kısa dönemde Libya'da barışın ve diyalogun sağlanması, askerimizin Libya'daki operasyonlarının dünya kamuoyu önünde hukuk dışı görünmemesi, askerimizin ve birliklerimizin sağ salim kayıpsız olarak Türkiye'ye dönebilmesi şartıyla veriyoruz. Fakat bu, sizin maceracı politikanızı desteklediğimiz anlamına kesinlikle gelmiyor çünkü o politikalarınızın ülkemize nasıl bedeller ödettiğini iyi biliyoruz.

Değerli arkadaşlar, tesadüf mü dersiniz yoksa tevafuk mu, siz karar verin; tezkere görüşmeleri tam da 22 Aralık tarihine denk geldi yani 1914 yılında Sarıkamış Harekâtı'nın başladığı güne. Malumunuz, her yıl, Sarıkamış'ta bir kurşun dahi atamadan

donarak veya salgın hastalıklardan yitirdiğimiz binlerce şehidimizi anıyoruz. Fakat ne acıdır ki bu kadar vatan evladını göz göre göre ölüme yollayan maceracılığı yargılamıyoruz. 1913 Balkan faciasından itibaren ibret almayan bir hükümetin, hülyalar peşinde, Çarlık Rusyasını işgale girişmesi binlerce vatan evladının canına mal olmuştu. Biliriz, siz ittihatçıları pek sevmezsiniz ama hayalcilikte, maceracılıkta onları fersah fersah geride bıraktınız; oysa cumhuriyetimizin yönetim anlayışının en önemli özelliklerinden biri Osmanlı Dönemi'ndeki hatalarla yüzleşmek, yapılan yanlışları idrak ederek yeni ve akılcı bir siyaset üretmektir. Mensubu olmaktan şeref duyduğum Hariciye teşkilatımız da böyledir; en azından Bakanlığımız, Erdoğan tarafından verilen emirleri yerine getirme mercisine indirgenene kadar böyledir. (CHP sıralarından alkışlar) Şayet Ulu Önder'imiz Gazi Mustafa Kemal Atatürk, Osmanlı'nın yanlışlarından ibret almasaydı işte o zaman ne Kurtuluş Savaşı kazanılacaktı ne de cumhuriyetimiz kurulacaktı. Söylemesi dile kolay, aradan tam yüz on bir yıl geçti fakat biz bugün aynı maceracı dış politika anlayışıyla sınanıyoruz. O gün evlatlarımız Yemen çöllerine sürülüyordu, şimdi Yeni Osmanlıcı hülyalarınız uğruna Libya çöllerine, Somali ummanlarına gönderiliyor. Biraz önce vurguladığımız üzere, Libya'da askerî birliklerimizin çatışmaya girme riski azaldı fakat bu onların tam olarak güvende olduğu anlamına gelmiyor. Şayet korktuğumuz başımıza gelir, Silahlı Kuvvetlerimiz Libya'da kayıp verirse işte o zaman milletimizin önünde sizden hesap soracağız bilesiniz. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, öncelikle bir konuyu daha açıklığa kavuşturmamız gerekiyor: Biz, sınırlarımız dışındaki askerî operasyonlara yönelik görüşümüzü açıklarken Türk Silahlı Kuvvetleri hiçbir koşulda ülke dışına çıkmasını demiyoruz. Türkiye Cumhuriyeti güçlü bir devlettir, Silahlı Kuvvetlerimiz ülkemizin uluslararası camiada etki alanını genişletmek için yurt dışında görevlendirilebilir fakat bu görevlendirmenin usulüne uygun gerçekleşmesi gerekir. Birleşmiş Milletler gibi uluslararası barışı koruyan örgütlerin kapsamında gerçekleşen, çatışmaları engelleme ve barış inşası gibi görevlere askerimiz elbette gidebilir hatta askerimiz dünya barışına hizmet eden her mecrada bayrağımızı gururla dalgalandırmalıdır. Biz de bu kapsamda Lübnan, Kosova, Aden Körfezi gibi bölgelerde askerimizin görev yapması konusunda "evet" oyu kullanmıştık. Konu barış ve güvenlik olacaksa biz ordumuzun her koşulda arkasındayız. (CHP sıralarından alkışlar) Irak'ta sınır ötesi operasyon için Meclise getirdiğiniz tezkerelerin gerçekten terörle mücadele amacı güttüğüne ikna olduğumuz zaman da "evet" oyu kullanmıştık fakat ne zaman ki siz Türkiye'nin değil kendi dar iktidar çevrenizin, yandaşınız olan birtakım yatırımcıların çıkarlarını korumak için askerimizi kullanmak istediniz, işte o noktada biz desteğimizi geri çektik. Suriye'de yaptığınız sınır ötesi harekâtların bazılarını itiraz ettik, itirazlarımızda da hep haklı çıktık. Çok cepheli bir iç savaş yaşamış olan Suriye'de IŞİD'e mi yoksa YPG'ye mi yapıldığı belli olmayan operasyonlar konusunda her seferinde bilgi istedik, çoğu zaman sizden tatmin edici açıklamalar duymadık. Suriye'de askerî tarihimize utanç vesikası olarak geçecek vakaları bize siz yaşattınız. Fethi Şahin ile Seftir Taş isimlerini hatırlar mısınız bilmiyorum, 2016 yılında ve tesadüfe bakın ki yine bir 22 Aralık günü bu 2 askerimizin IŞİD militanları tarafından canlı canlı yakıldığı videoları izledik. Yıllarca bu elim olaya dair tatmin edici açıklamalar yapamadınız. Siz iç kamuoyunda konuyu örtbas etmekle meşgulken bütün dünya askerimizi düşürdüğünüz içler acısı durumu seyretti.

Biz sizi iyi tanıyoruz; şehit cenazelerinde fotoğraf karesine girmek için en önünde koşarsınız, cenazeden on dakika sonra o şehitlerin adını bile hatırlamazsınız. Helva başkasının evinde kavrulunca tadı size hoş gelir. Fakat biz Fethi'yi ve Seftir'i, bu 2 şehidimizi unutmuyoruz arkadaşlar, size de unutturmayacağız. (CHP sıralarından alkışlar)

27 Şubat 2020'de İdlib'de garnizonunuzun basıldığını, Rusya ve Esed'in ortak operasyonu ile 34 askerimizin şehit edildiğini, sizin korkudan Rusya'ya tepki dahi veremediğinizi, yalnızca Esad'a çok cılız bir kınamayla yetindiğinizi unutmadık. Velhasılkelam, biz sizin Suriye'de herhangi bir başarınızı göremedik.

Trump'ı arkasına alan Ahmed eş-Şara belki de çok yakın bir zamanda Suriye'de görev yapan askerlerimizin geri çekilmesini isteyecek. Peki, soruyorum: Bu kadar operasyondan sonra geride şehitlerden ve acılı ailelerden başka ne kaldı? Bırakın Suriye'yi, siz ülkemizin içinde bile IŞİD'le mücadele edemediniz; 10 Ekim 2015 günü başkentimizin kalbinde IŞİD canlı bomba patlattı, hayatının baharında birçok vatandaşımızı aramızdan aldı. Siz erken seçim hesapları yapıyordunuz, bu vahşeti oturup seyrettiniz. Aradan yıllar geçti, Suriye'de Esad devrildi fakat sizin eğitip donattığınız milisler değil başka birtakım devletlerin hamiliğini yaptığı HTŞ ülkenin hakimiyetini ele geçirdi. Şimdi, Donald Trump ve Orta Doğu'ya tayin ettiği sömürge valisi Tom Barrack binlerce kilometre öteden Suriye'yi dizayn ediyor, siz de ondan rol kapmaya çalışıyorsunuz. Madem Suriye'nin geleceğini başkaları tayin edecekti, biz bu kadar şehidi neden verdik? Bunun hesabını halkımıza nasıl vereceksiniz? (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, Suriye'de en azından ülke güvenliğini gerekçe göstererek bizden yetki istiyordunuz, şimdi birtakım ticari maceralar ve yandaşlarınıza yatırım alanı açmak için askerimizi sağa sola göndermeye çalışıyorsunuz. 2024 yılı Şubat ayında Somali'nin tüm kara sularını bizim donanmamızın korumasını öngören akıllara zarar bir anlaşma imzaladınız. Aradan neredeyse iki yıl geçti, anlaşma daha Dışişleri Komisyonuna bile havale edilmemiş durumda. Üstelik, anlaşma Meclisten geçmeden Temmuz 2024'te Cumhurbaşkanlığı tezkeresi marifetiyle Meclisten usulsüzce yetki aldınız. Yedi ay sonra gelip bu kanunsuzluğun uzatılması için utanıp sıkılmadan destek isteyeceksiniz. Ege Denizi'nin 4 katı büyüklüğündeki Somali kara sularına donanmamız neden gidiyor? Böyle bir alanı kontrol etmek için ciddi bir donanma gücü lazım. Bu işin olması fiziken de mümkün değil ama diyelim ki oldu, Somali'de siz kendi çevrenize rant alanı açacaksınız diye Deniz Kuvvetlerimizin güzide evlatlarının canını ne diye tehlikeye atacağız? (CHP sıralarından alkışlar) Tüm bu saydıklarım Libya için de geçerli. Libya'da hâlen daha aşılamayan ve görünen gelecekte aşılması olası gözükmeyen iki hükümetli bir yapı var, geç de olsa bu gerçeği idrak edebilirsiniz. Buna mukabil iç kamuoyumuzu Trablus Hükûmetiyle imzaladığınız fakat bizden başka hiç kimsenin tanımadığı anlaşmalarla uzun yıllardır oyalıyorsunuz. Halka bu anlaşmalar yoluyla Türkiye ve Libya arasındaki bütün uluslararası suların kontrolünü alacakmışız gibi uydurma hikâyeler anlatıyorsunuz. Televizyonlara ısmarlama usulü çıkardığınız sözde askerî uzmanlar, bu hayalî başarı hikâyelerini her gün temcit pılavı gibi tekrar ediyor. Oysa siz gerçekte ne yaptınız? Bedavadan denizde petrol sahası alacağınızı sanarak Trablus Hükûmetini Tobruk Hükûmetine karşı ayakta tutunuz. Sadece içeride değil dışarıda da öyle saldırgan bir tutum benimsediniz ki Yunanistan, Güney Kıbrıs, İsrail, Mısır, bölgede ne kadar aktör varsa hepsini bir araya gelerek iş birliği yapmaya zorladınız. Siz bu devletlerin hepsiyle ayrı ayrı temas edebilirsiniz, lüzumsuz saldırganlığınız yüzünden Türkiye karşıtı bir cephe oluştu. Bu politikanın hiçbir yere varamayacağını anlayınca da İsrail etrafında kümelenen cepheyi dağıtmak için Yunanistan ve Mısır gibi ülkelerle temasa geçtiniz, âdeta tükürdüğünüzü yaladınız. Ne gerek vardı bu kadar lüzumsuz gerilime, değdi mi?

Değerli arkadaşlar, baştan aşağı yanlış bilgi ve saptamalara dayalı, gerçeklerle bağdaşmayan hamasi iddialarınız yüzünden bizim Doğu Akdeniz'deki asıl tezlerimize verdiğiniz zarara değinmiyorum bile çünkü bunu açıklamak için ilave bir yirmi dakikaya ihtiyacım var.

Dış politika konuları her ülkeye dair çeşitli dosyaları içerir. Bunlar çok boyutludur değerli arkadaşlar. Bir ülkeyle ilişkilerinizi tek bir dosya üzerinden ölçemezsiniz. Reisicumhurumuzun tepesi atsin, öfke nöbetleri esnasında gitsin dışarıda birilerine bağırıp çağırsın, sonra Dışişleri arka kapı diplomasisiyle gerilimi çözmeye uğraşsın; işte, dış politikamızı içine düşürdüğünüz zillet tam da budur.

Nitekim, Mısır'la ilişkileri geliştirmeniz gerektiğinde Libya'da da dümeni kıldınız, Trablus merkezli politikadan çark edip Hafter'le temas kurdunuz. Oysa siz Libya'ya askerimizi Hafter'e karşı Trablus Hükûmetini korumak için göndermemiş miydiniz? Üstelik Hafter'le ani başlayan bahar öyle hızlı gelişti ki gemilerimiz bu yaz Bingazi'de demirledi hatta daha 21 Kasım'da Halife Hafter'in oğlu Saddam, Genelkurmay Başkanımız Selçuk Bayraktaroğlu tarafından ağırlandı. Peki ya, nasıl oldu da siz Tobruk Hükûmetine böyle yakınlaşmışken Hafter'i destekleyen Meclis Başkanı Akile Salih İsa 16 Aralık günü çıktı ve "Türkiye'nin 2019'da Trablus'la imzaladığı anlaşmalar yok hükmündedir." dedi? Siz daha Libya içinde bile bütün taraflara kabul ettiremediğiniz bir anlaşmayı diğer Akdeniz devletlerine nasıl kabul ettireceksiniz?

Değerli arkadaşlar, Libya'da çevirdiğiniz karanlık işlerin farkındayız, bu konu da bilginiz olsun. Kamuoyunda "Laleli çamaşırhanesi" olarak bilinen skandal dosyası, Libya vatandaşları üzerinden döndürülen ve Türkiye'yi yeniden gri listeye girme riskine sokan kara para trafiğini ifşa ediyor. Şeytanın bile aklına gelmeyecek tezgâh şöyle işliyor: Libya kendi vatandaşlarına petrol gelirlerinden düzenli olarak kâr payı yatırıyor, mali takipler sonucu görüldü ki yatırılan paralar Türkiye'deki pos cihazlarında kullanılmış ancak Libyalılar Türkiye'ye hiç gelmeden bu harcamayı yapıyorlar yani orada bir varlık kaçırma operasyonu var. Başta altın olmak üzere mal ve hizmet alımı yapılmış gibi gösterilerek milyonlarca dolar pos cihazları üzerinden Türkiye'de bankacılık sistemine sokuluyor. Edinilen bilgiye göre kartlar çoğunlukla uçakla koliler hâlinde Türkiye'ye getiriliyor, aynı şekilde pos cihazları da Libya'ya gönderiliyor; karşılığında da naylon faturalar kesiliyor. Bugüne kadar bu yolla en az 112 milyar Türk lirası aklandığı tespit edilmiş. Bu anlattığım, Libya üzerinden dönen gizli tezgâhlardan, kirli tezgâhlardan sadece bir tanesi. Biz bunun gibi işlerin Somali ve benzeri ülkeler üzerinden de çevrildiğini görüyoruz. Biz bu filmin en acı sahnesini Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde gördük. Türkiye'de iktidar değiştiği zaman sırtını size dayayarak KKTC'yi suç yuvasına çeviren bütün organize suç örgütlerini ve millî davamız Kıbrıs'a sürdüğünüz lekeyi tüm detaylarıyla ifşa edeceğiz, bundan hiç şüpheleniz olmasın. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, cumhuriyetimiz akılcı ve uzun erimli hesaplara dayanan bir dış politikayı takip ettiğinde her zaman başarılı sonuçlar aldı; ne zaman ki kendi bünyemiz yeterince güçlü değilken sağda solda macera aradık, sonu hep hüsrarla ve ödenen büyük bedellerle bitti.

Sözlerime son verirken sizlere soruyorum: Libya'da siz hayal peşinde koşarken dünya nereye gidiyor farkında mısınız? (CHP sıralarından alkışlar) ABD Başkanı Donald Trump kaynaklı belirsizlikler gün geçtikçe derinleşirken siz yönünüzü nereye doğru belirliyorsunuz? Türk Silahlı Kuvvetlerimizin her eksiği tamam mı? Ulusal savunmaya bütçeden ayırdığınız kaynak yeterli mi? Kara Kuvvetlerimizin arazi araçları, zırhlı personel taşıyıcıları, obüsleri, obüs mermileri tamam mı? ALTAY tankı seri üretime geçebildi mi? Hâlâ hava savunma sistemimiz hakkındaki sorularımız açıkta. Hava Kuvvetlerimizin elinde nakliye ve muharebe için yeterince uçak var mı? Donanmamızda yeterli sayıda gemi var mı? Gemi fazlamız mı var ki TCG AKHİSAR korvetini Romanya'ya sattınız? Siz önce bütün bunlara tatmin edici cevaplar verin, ondan sonra halkımıza Libya'daki hülyalarınızı anlatırsınız.

Hepinize saygılar sunarım. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Tan, teşekkür ediyorum.

Şimdi diğer söz talebi, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Ankara Milletvekili Fuat Oktay'a ait.

Sayın Oktay, buyurun. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA FUAT OKTAY (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle sizleri saygıyla selamlıyorum.

Bugün 22 Aralık, 1914 yılındaki Sarıkamış Harekâtı'nın başladığı günün yıl dönümü. Sözlerimin başında, Sarıkamış'ta vatan uğruna toprağa düşen aziz şehitlerimizi ve bu vesileyle gerek hudutlarımız dâhilinde gerek hudutlarımızın ötesinde vatanımızın bekası, milletimizin huzuru ve bölgemizin istikrarı için canlarını ortaya koyan tüm şehitlerimizi rahmetle anıyor, kahraman gazilerimizi saygı ve şükranla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu Mecliste alınacak her karar yalnızca bugünü değil Türkiye'nin yarınlarını da doğrudan etkilemektedir. Zira, Libya tezkeresi yalnızca bir askerî yetkilendirme meselesi değildir, hele hele yılbaşı alışveriş listesi gibi alelacele önümüze getirilecek ve getirilen bir liste asla değildir; bu, sizin dış politikaya bakışınızdaki körlüğünüzü ve sizin dış politikadaki ciddiyetsizliğinizi dile getirmektedir.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Siz de çok başarılısınız maşallah(!)

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Maşallah(!)

FUAT OKTAY (Devamla) - Arkadaşlar, bu tezkerenin süresinin 2 Ocak 2026'da dolacağını iki yıl öncesinden bilmiyor musunuz? Dolayısıyla bunu anlamsız bir eleştiri, laf olsun diye, söylemiş olmak için söylenen bir boyut olarak ifade ediyorum.

Bu tezkere; Türkiye'nin tarihsel sorumluluğunu, uluslararası hukuka bağlılığını, bölgesel barış vizyonunu ve millî güvenlik anlayışını bir bütün olarak yansıtan stratejik bir devlet iradesinin devamıdır.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Stratejik derinlik...

FUAT OKTAY (Devamla) - Türkiye'nin Libya'daki varlığının neden hayati önemde olduğunu, bunun neden bir millî güvenlik meselesi teşkil ettiğini tarihten, coğrafyadan, jeopolitikten, ekonomiden ve enerji güvenliğinden kopuk bir yaklaşımla dün "Türkiye'nin Libya'da ne işi var?" diyenlerin bugün buraya çıkıp ahkâm kesmesi anlamsız bir şey. "Mavi vatan nereden çıktı?" diyenlerin bugün buraya çıkıp da bize dış politikada ders vermeye kalkışması anlamsız bir şey. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Hele hele de Türkiye'nin muhalefet partisi adına bu görüşlerin dile getiriliyor olması ne yazık ki Türkiye'nin ana muhalefeti adına üzücü bir olay.

Ümit ediyoruz, bir öncekinde olduğu gibi, bunu da tekrar Cumhuriyet Halk Partisi olarak bir düzeltmeyle ve milletimizden belki farklı şekilde bir özür dileme ihtiyacını yerine getirirsiniz.

Ben isterseniz onunla başlayayım, "Türkiye'nin Libya'da ne işi var?" olayıyla çünkü bugün de fiilen söylenmemiş olsa bile satır aralarında aynı şey ifade edildi. Libya'yı, Somali'yi, Aden Körfezi'ni anlamayan, haritaya bakmayan birisi Türkiye'nin niye Somali'de olduğunu anlayamaz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Türkiye'nin sınırdan nereye komşu olduğuna bakmayanlara ve şayet o muhtıra yani Deniz Yetki Alanlarıyla Alakalı Mutabakat Muhtırası'nın imzalanmasını Türkiye açısından ne anlama geldiğini anlamayanlara burada ne Libya'yı ne muhtırayı ne tezkereyi ne de bunun herhangi bir şeyini anlatmanın da bir anlamı yok ama acı olan ne biliyor musunuz? Türkiye'nin ana muhalefet partisinin dış politikasının emanet edildiği taraflar bunu açıklıyor olursa vay gele Türkiye'nin , muhalefetin hâline!

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Size emanet edilen dış politikada da nerelere pasaportla gidebildiğimiz belli oldu. 110 ülke bizi almıyor. Dış politikayı size emanet ettik.

FUAT OKTAY (Devamla) - Üzüldük, üzüldük, gerçekten üzüldük, konuşacağız bunları.

İsterseniz şöyle bir tarihe de bakalım. Sadece bugünle alakalı değil Türkiye ile Libya arasındaki ilişkiler 16'ncı yüzyılın başlarına, ta Kanuni Sultan Süleyman dönemine kadar uzanmakta. "Ya, hemen tarihe kaçılıyorsunuz." Nereye kaçacağız arkadaşlar? Tarih bizim tarihimiz, kaçacak bir yerimiz yok bizim. Biz her zaman bir şey söyledik "maziden atıye" dedik. Maziye dikkate alamayanın atisi yoktur. Biz kaçmıyoruz, siz kaçılıyorsunuz tarihten, biz hiçbir zaman kaçmadık tarihten. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Borç artırıyorsunuz, sadece dış borç artırıyorsunuz. Geldiğinizde 125 milyardı, şimdi 475 milyar borç yaptınız.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Tarih bizi çağırıyor, tarih.

FUAT OKTAY (Devamla) - Hatta biz bugünün neslini geçmişle barıştıran ve geleceği inşa etmeye çalışan bir iktidarı, bir ittifaktır. Biz tarihimizle gurur duyarız, kaçmayız, oradan dersler almak üzere ziyaret ederiz orayı. O anlamda, Kanuni Sultan Süleyman dönemine kadar uzanmakta, yaklaşık altı asırlık köklü bir tarihe dayanmakta. Bugün bazı devletlerin tarih sahnesindeki varlığı bile bu kadar eski değildir. Dolayısıyla -uluslararası zeminde dün söylediğiniz, bugün de ima ettiğiniz- "Türkiye'nin Libya'da ne işi var?" diyenlere de şunu söylemek isterim bir kez daha: Bunu anlamaya sizin ne yaşınız ne de tarih bilinciniz yeter. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Ayıp ya, ayıp ya! Böyle bir konuşma mı olur ya? Senin yaşın başın çok mu iyi? Böyle konuşma mı olur ya!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Ne kadar diplomatik bir dil kullanıyorsunuz, ne kadar(!)

FUAT OKTAY (Devamla) - Biz başkalarının çizdiği dar haritalarla değil, tarihimizin, kültürümüzün ve gönül coğrafyamızın çizdiği geniş ufukla düşünüyoruz.

Hatırlayalım: Yaklaşık yüz on beş yıl önce, işgal edilene kadar bizimle aynı siyasi çatı altında ve aynı bayrak altında varlığını sürdürüyordu Libya. Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün silah arkadaşlarıyla birlikte Trablusgarp'ta emperyalizme karşı direnişi ve mücadelesi bile Türk Silahlı Kuvvetlerinin bugün Libya'da hangi tarihsel sorumluluk bilinciyle bulunduğunu anlatmaya yeterlidir. Bunu da anlamıyorsanız size bir şey ifade etmeye gerek yok.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Anlıyoruz, anlıyoruz; kara para aklamaları anlıyoruz!

FUAT OKTAY (Devamla) - 1951 yılında Libya bağımsızlığını kazandıktan sonra da Türkiye-Libya ilişkileri kesintiye uğramamıştır.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Bu ülkenin nasıl kara para cenneti olduğunu anlıyoruz ve kara para potansiyelini!

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) - Sizin hatip konuşurken herkes dinledi, dinleyin!

FUAT OKTAY (Devamla) - Türkiye sahip olduğu devlet tecrübesini her daim Libya'yla paylaşmış; Libya da Türkiye'nin son zamanlarında, özellikle 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı sürecinde ülkemizin yanında yer almıştır. Bu bağlar hâlâ da güçlü şekilde devam etmektedir. Libya meselesi tarihsel bağların ışığında Türkiye'nin güvenliği, istikrarı ve geleceğiyle doğrudan ilişkilidir.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Çeteler temizlense, kara para ticareti bitse, uyuşturucu bitse huzura ereriz, güvenliğe ereriz.

FUAT OKTAY (Devamla) - Şunu açıkça ifade etmek isterim: Türkiye'nin güvenliği yalnızca kendi kara sınırları içerisinde alınan tedbirlerle sağlanamaz. Yakın coğrafyamızda yaşanan istikrarsızlıklar, terör, düzensiz göç ve organize suç gibi çok boyutlu tehditleri de beraberinde getirmektedir.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - İcat ettiğiniz savaş politikası bu.

FUAT OKTAY (Devamla) - Libya bu bağlamda Türkiye için uzak bir coğrafya değildir, hatta sanıldandan çok daha yakındır. Her şeyden önce, Türkiye ve Libya denizden komşu olan iki ülkedir. Öyle ki Antalya'nın Kaş Limanı ile Libya'nın Tobruk Limanı arasındaki mesafe, bugün itibarıyla kara yoluyla Ankara'yla Gaziantep arasındaki mesafe kadardır. Bu coğrafi gerçek dahi Libya'daki gelişmelerin Türkiye'nin güvenliğiyle doğrudan bağlantılı olduğunu net olarak göstermektedir. Velhasıl Libya, Trablusgarp'ta emperyalizme karşı ilk direnişin tecrübesini veren bir milletin tarihten kopmadığının bir ispatıdır; Anadolu'nun savunmasını Afrika'da başlatan devlet aklının bir göstergesidir; Doğu Akdeniz'de Türkiye'yi dışlamaya dönük planların bozulduğu sahadır. Libya, denizlerdeki egemenlik haklarımızın masayla beraber sahada da savunulduğu coğrafyadır; Türkiye'nin sadece izleyen değil, oyun kuran bir devlet olduğunu gösterdiği jeopolitik bir noktadır; bugün olmazsak Libya'da, yarın bedelini çok daha ağır ödeyeceğimiz stratejik bir eşittir.

Netice itibarıyla, Libya'yla iş birliğimiz, kardeş Libya halkının çıkarlarını savunma, denizlerde egemenlik, bölgede denge, Afrika'da etki, Akdeniz'de meşruiyet ve uluslararası sistemde söz sahibi olma iradesinin temsilidir.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Ve gayrimeşru ticaret...

FUAT OKTAY (Devamla) - Yani öngörüsüzlük değil öngörüdür, sadece bugünü değil geleceği düşündürmektir, vizyon sahibi olmaktır Libya olayı.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2011 yılında Kaddafi rejiminin devrilmesiyle birlikte Libya'da ciddi bir otorite boşluğu ortaya çıkmış, ülke uzun süreli bir istikrarsızlık sarmalına sürüklenmişti, zaten hepimizin malumu. Bu süreçte Birleşmiş Milletler

öncülüğünde ve Türkiye'nin de aktif katkılarıyla yürütülen siyasi diyalog neticesinde 17 Aralık 2015 tarihinde Libya Siyasi Anlaşması imzalanmıştır. Bu anlaşmayla kurulan Ulusal Mutabakat Hükûmeti, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin 2259 sayılı Kararı'yla Libya'nın tek meşru temsilcisi olarak tanınmıştır. Hep Türkiye'nin aleyhindeki noktalara bakacağınıza Türkiye'nin bir vatandaşı ve siyasi partisinin mensubu olarak isterseniz Türkiye açısından da olaylara bakmanızda fayda var, bunu özellikle öneririm.

Libya konusunda uluslararası toplum nezdinde temel referans teşkil eden bu karar müteakip Güvenlik Konseyi kararlarıyla da teyit edilmiştir.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Birleşmiş Milletler nereye barış götürdü ki!

FUAT OKTAY (Devamla) - Türkiye'nin Libya'ya yönelik yaklaşımının hukuki zemini işte bu açık ve tartışmasız meşruiyete dayanmaktadır. Türkiye Libya'da meşruiyeti, kurumları ve uluslararası hukuku temel almıştır.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Meşru olsa kendi hükûmetini kendisi korur.

FUAT OKTAY (Devamla) - Nitekim, meşru Ulusal Mutabakat Hükûmeti Nisan 2019'da idareyi devirmeye yönelik saldırılar karşısında uluslararası toplumdan destek istemiştir. Türkiye bu çağrıya istinaden uluslararası hukuk çerçevesinde yine gerekli desteği sağlama kararı almıştır. Yüce Meclisimiz de bu çerçevede üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmiş, Türkiye Libya'daki meşru hükûmetin çağrısına cevap veren tek ülke olmuştur. Türkiye'nin Libya'daki varlığı, meşru hükûmetin daveti üzerine açık, şeffaf ve hukuka uygun şekilde yürütülen bir iş birliğidir. Kapalı kapılar ardında yürütülen bir şey yoktur. "Kara bir senaryodur." dediğiniz olayı siz iyi bilirsiniz, kara işleri. Kara işlerinin nasıl çevrildiğini, nasıl temizlendiğini siz bilirsiniz, biz bilmeyiz. Dolayısıyla, orada aynaya bakarsanız, Türkiye'nin Libya'da yürüttüğü ilişkilerin şeffaf olduğunu, açık olduğunu ve uluslararası hukuka da uygun olduğunu görürsünüz.

Türkiye'nin sağladığı bu destekle birlikte Libya'da iç savaş riski bertaraf edilmiş, istikrarsızlıktan faydalanan DEAŞ, El Kaide ve benzeri terör örgütlerinin yarattığı güvenlik tehdidi önemli ölçüde zayıflatılmıştır. DEAŞ, El Kaide bizim araya garnitür olarak koyduğumuz şeyler değildir beyler, hanımlar; bu, sahadaki gerçekliktir.

CEYLAN AKÇA CUPOLO (Diyarbakır) - Garnitür değil, sos!

FUAT OKTAY (Devamla) - Ve sahadaki gerçeklikler çerçevesinde karar alır, devlet aklıyla hareket eder, akşam yatıp sabah kalkmaz, Erdoğan'ın talimatıyla iş yapmaz. Büyükelçilik yapmış, Dışişleri Bakanlığının temsilcisi olan birinin, Dışişlerinin ömrünün bittiğini, Erdoğan'ın talimatıyla işler yaptığını söylemesi son derece vahimdir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Adım bile atamazsınız! Adım bile atamazsınız! Talimat almadan hiçbirinin adım bile atamazsınız!

FUAT OKTAY (Devamla) - Dışişleri Bakanlığında görevliyken, Erdoğan, Cumhurbaşkanı Erdoğan seni arayıp da talimat mı vermiştir? Hangi yasal olmayan talimatı aldın da yaptın, bunu bize açıkla o zaman.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - Sataşma var.

FUAT OKTAY (Devamla) - Yaptınsa, aldın ve yaptınsa Türkiye Cumhuriyeti'nin büyükelçisi olarak nasıl bunu yaptın? Yüce Meclisimiz...

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - Cevap hakkı doğmuştur.

FUAT OKTAY (Devamla) - Cevap hakkı doğdu olayı yok, zaten açıkça soruyoruz.

Yüce Meclisimizde yine, bu mekânda her türlü açık şekilde, şeffaf şekilde yapılan...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Açıkça cevap verecek.

FUAT OKTAY (Devamla) - Ben, fiilen, Türkiye Cumhuriyeti'nin ve Cumhurbaşkanının da Cumhurbaşkanı Yardımcılığını yapmış bir arkadaşınızım. Dışişlerinin...

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - Eskiden.

VEYSAL TİPİOĞLU (Kocaeli) - Eskiden, eskiden. Azıcık Türkçeyi de öğren arkadaş.

FUAT OKTAY (Devamla) - "Yapmış bir arkadaşınızım." diyorum. Sen de eskiden bilmem neredeydin.

Dolayısıyla hiçbir konuda Cumhurbaşkanımızın, hiçbir konuda ilgili kurumlarımızın görüşünü almadan, ilgili bütün kurumlarımızla olayı detayıyla incelemeyen herhangi bir karar vermesi mümkün olmamıştır ve bunu yapmamıştır. Bunu ancak bilmeyen, bugün devlet tecrübesi olmayan, geçmişteki tecrübelerini de unutan bir kadro dile getirmekte ne yazık ki. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bu tecrübeyi de zaten -bu akılla giderseniz- millet size vermeyecektir.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - Göreceğiz!

FUAT OKTAY (Devamla) - Ne yazık ki bunu da muhalefet adına ben üzücü buluyorum.

TURAN TAŞKIN ÖZER (İstanbul) - Sayın Başkan, sandığı getirin, görelim hadi!

SERKAN SARI (Balıkesir) - Buna vatandaş karar vermeli!

FUAT OKTAY (Devamla) - Türkiye'nin sağladığı bu destekle, yine, bu sayede sahada bir ateşkes ortamı tesis edilmiş, Birleşmiş Milletler öncülüğünde yürütülen ve nihai hedefi seçimler olan siyasi sürecin önü açılmıştır. Bugün Libya'da ateşkesin konuşulabiliyor olması, siyasi sürecin tamamen kopmamış bulunması Türkiye'nin sahadaki ve masadaki varlığının doğrudan sonucudur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün geline nokta temel hedef Libya'da siyasi sürecin başarıyla tamamlanması ve böylelikle Akdeniz ve Kuzey Afrika'da kalıcı istikrar ve güvenliğin tesis edilmesidir. Ancak 24 Aralık 2021 tarihinden bu yana seçimlerin yapılamamış olması ülkede siyasi belirsizliği derinleştirmekte ve sahada büyük fedakârlıklarla sağlanan sükûnet ortamını riske atmaktadır. Bölünmüş yönetim yapısı ve süregelen güç mücadelesi Libya'nın yeniden silahlı çatışma ortamına sürüklenmesi ihtimalini canlı tutmaktadır. Bu durum yalnızca Libya'yı değil, Akdeniz havzasını, Kuzey Afrika'yı ve doğal olarak Türkiye'nin bölgedeki çıkarlarını olumsuz etkileme potansiyeline de sahiptir. Türkiye, bu doğrultuda Libya'nın öncülüğünde ve sahipliğinde yürütülen siyasi süreci desteklemekte; adil, serbest ve kapsayıcı Başkanlık ve Parlamento seçimlerinin bir an önce gerçekleştirilmesini savunmaktadır. Türkiye'nin Libya politikası ülkenin batısını, doğusunu, güneyini kapsayan bütüncül bir yaklaşıma dayanmaktadır. Bu çerçevede, Türkiye Libya'daki tüm kesimlerle diyalogunu sürdürmekte, ülkenin birlik ve bütünlüğünü esas almaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Libya'yla 2019 yılında imzalanan Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasına İlişkin Mutabakat Muhtırası uluslararası hukuka uygun şekilde hazırlanmış, Türkiye ile Libya'nın Doğu Akdeniz'deki egemenlik haklarını

korumayı amaçlayan, meşru ve bağlayıcı bir anlaşmadır. Libya mevzuatına göre bu muhtıranın yürürlüğe girmesi için hükümet onayı yeterlidir. Dolayısıyla mutabakat muhtırası hâlihazırda yürürlüktedir ve her iki ülke tarafından da Birleşmiş Milletler nezdinde tescil edilmiştir. Bununla ilgisi, sancısı olan ülkeler vardır, Yunanistan bunlardan biridir, Rum kesimi bunlardan biridir; siz niye sancılanıyorsunuz anlamıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Libya mevzuatına göre bu muhtıranın yürürlüğe girmesi için hükümet onayının yeterli olduğunu biraz önce ifade ettim. Temsilciler Meclisinde başlatılan süreç ise bu mutabakatın Libya'nın menfaatlerine hizmet ettiğinin bilincindeki Libyanın inisiyatifinde gelişmiş olup Libya'nın denizlerdeki haklarını ihlal etmeye yeltenen taraflara yönelik açık bir siyasi mesaj niteliği taşımaktadır.

CEYLAN AKÇA CUPOLO (Diyarbakır) - Seçim yoksa nasıl biliyorsunuz Libya'nın ne beklediğini?

FUAT OKTAY (Devamla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Libya'yla kurduğumuz iş birliği Türkiye'yi ve Libya'yı Doğu Akdeniz'de kıyıya hapsedmeye çalışan planlara karşı meşru ve hukuki bir duruştur. Mavi vatan -itiraz edenler vardı ya, dalga geçenler vardı güya kendilerine göre, kendi boylarına göre hareket ediyorlardı, düşüncelerine göre- Türkiye'nin denizlerdeki egemenlik haklarının uluslararası hukuk temelinde korunmasını ifade eden stratejik bir yaklaşımdır. Hatırlarsanız, biraz önce de ifade ettim, bu açık denizlerdeki hakları savunma iradesini "denizaşırı macera" olarak niteleyen, "mavi vatan" kavramını da "masal" olarak tanımlayanlar vardı. Nasıl ki ana vatandan bir karış toprağı macera olarak nitelemek kabul edilemezse mavi vatandaki egemenlik haklarımızı küçümsemek de aynı ölçüde kabul edilemezdir. Dün olduğu gibi bugün de mavi vatan önceliğimizdir. Türkiye'nin açık denizlerdeki egemenlik mücadelesini tartışırken, yelkenleri gayrimillî odaklar tarafından şişirilmiş bir geminin güvertesinden konuşur gibi siyaset yapmamak gerekir.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - 4 tane gemimizi vurdular mavi vatanda neredeydiniz? 4 tane Türk gemisi vuruldu, mavi vatan o zaman vatan değil miydi?

FUAT OKTAY (Devamla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2010-2011 yılından bu yana bir kısmı eski sömürge refleksleriyle Libya üzerinde oyun oynayan yabancı güçler Libya'yı enerji çıkarları, bölgesel güç projeksiyonları, ideolojik amaçları ve stratejik pazarlık unsuru olarak değerlendirmişlerdir ne yazık ki. Bu ülkeler Libya'yı bir çatışma ortamına dönüştürmekten çekinmemişlerdir.

CEYLAN AKÇA CUPOLO (Diyarbakır) - Niye Rusların silahlı gruplarına müsaade ettiniz o zaman?

FUAT OKTAY (Devamla) - Bunun bedelini Libya halkı ödemiştir. Ülkemizse bunlara engel olmuş, Libya halkının yanında yer almış, Libya'nın parçalanmasını engellemiş, Akdeniz'de barış ve istikrarı korumuştur. Libya'yla 2019 yılında imzalanan Güvenlik ve Askerî İş Birliği Mutabakat Muhtırası çerçevesinde bugün Türkiye Libya'ya yönelik eğitim, danışmanlık, insani yardım ve sağlık desteğini de sürdürmektedir yani Libya'nın ihyası çerçevesinde de Libya'dayız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Oktay, lütfen tamamlayın.

FUAT OKTAY (Devamla) - Müsaade ederseniz...

Libya'da kurumların birleştirilmesi, devlet kapasitesinin güçlendirilmesi ve özellikle sivil otoriteye bağlı birleşik ve kurumsal bir Libya ordusunun tesis edilmesi önümüzdeki dönemde de en öncelikler arasındadır. Libya'nın birlik ve bütünlüğü korunarak kalıcı siyasi çözüme katkı sunulması, düzensiz ve kitlesel göçün önlenmesi, insani trajedilerin önüne geçilmesi ve millî güvenliğimizi tehdit edebilecek gelişmelere karşı Türkiye'nin menfaatlerinin etkin şekilde korunması büyük önem taşımaya devam etmektedir. Bu amaçla, Libya Tezkeresi'nin 2 Ocak 2026 tarihinden itibaren yirmi dört ay süreyle uzatılması Yüce Meclisimizin takdirine sunulmaktadır. Bizler de AK PARTİ Grubu olarak bu tezkereye olumlu oy kullanacağız, siz değerli milletvekillerimizi de Türkiye'nin çıkarları doğrultusunda olumlu oy kullanmaya davet ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Oktay, teşekkür ediyorum.

Evet, Sayın Başarır, buyurun.

#### IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

38.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Ankara Milletvekili Fuat Oktay'ın (3/1252) esas numaralı Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Öncelikle, Namık Bey şahsıyla ilgili konulara cevap verecek ama şunu söylemek isterim çok kısa: Sayın milletvekili, geçmiş dönem Cumhurbaşkanlığı Yardımcılığı yapan birisi bir tezkere hakkında konuşuyor. Şimdi, buraya gelip "Libya'ya kaç asker gidecek? Hedef nedir? Ne olursa dönecek?" bilgi vermektense Cumhuriyet Halk Partisini eleştirip bu Meclise hakaret ediyor.

FUAT OKTAY (Ankara) - Meclise hakaret etmiyorum.

VEYSAL TİPİOĞLU (Kocaeli) - Meclise bir hakaret yok.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Şimdi, eleştirdiği kişi kim? Dünyanın en büyük ülkelerinde büyükelçilik yapmış Sayın Namık Tan. Ben kendisini küçük görmüyorum ama kendisi Çukurova Üniversitesinde işletme okuyacak, inşaat mühendisliği üzerine ihtisas yapacak, ondan sonra gelip bu kadar önemli görevlerde bulunan Namık Tan'ı küçük görmeye kalkacak. Asıl cehalet budur Sayın Başkan, üzüntü verici bir durumdur bu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

FUAT OKTAY (Ankara) - "Kara para aklama" diye söylüyorsunuz, gelip "Meclise hakaret." diyorsun ya; bu, kabul edilir mi? Bu mu sizin ciddiyetiniz!

BAŞKAN - Lütfen tamamlayın.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Gelin buraya... Bu Meclisin, tezkerenin kapsamı, asker sayısı, ne zaman gidecek, ne zaman gelecek, bilme hakkı vardır ama tüm yetkiyi tek adama vermişiz, bunu tezkereye yazmışız, bu eleştirilere cevap vermektense

kendi üstadı, kendisine ders verecek, kendisini okutacak Namık Tan'a ayar vermeye kalkıyor. Olmaz, olmaz, olmaz! (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

VEYSAL TİPİOĞLU (Kocaeli) - Hadi oradan!

FUAT OKTAY (Ankara) - Yapma ya!

(AK PARTİ sıralarından "Sizi okutsun, sizi!" sesi)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Asıl küçük düşmek budur. Bir daha söylüyorum: Görevi bitenler, bakanlar, Cumhurbaşkanı yardımcıları; siz burada Meclise hakaret ederek, muhalefete hakaret ederek tekrar Cumhurbaşkanı yardımcısı olamazsınız.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Meclise hakaret yok!

VEYSAL TİPİOĞLU (Kocaeli) - Ya, bırak, ezberlemiş bir şey...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Gidin, kendinizi başka yerde ispatlayın, bu Meclise hakaret etmeyin. (CHP sıralarından alkışlar, AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Sayın Tan, buyurun.

#### V.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

2.- İstanbul Milletvekili Namık Tan'ın, Ankara Milletvekili Fuat Oktay'ın (3/1252) esas numaralı Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

NAMIK TAN (İstanbul) - Sayın Oktay, sizin Cumhurbaşkanlığı Yardımcılığı göreviniz çoktan sona erdi, bunu size hatırlatmak isterim; birincisi bu. İkincisi: Siz bizim başöğretmenimiz falan değilsiniz, sizin de konuşmalarınıza hâkim olmanız lazım, ne dediğinizi bilmeniz lazım. (CHP sıralarından alkışlar) Hamaseti bırakıp şu soruların cevabını verin siz, deminden beri konuşuyorsunuz "Libya şöyle, o böyle." diye. Siz Libya'ya askerimizi Hafter'e karşı Trablus Hükûmetini korumaya göndermediniz mi? Bunun cevabını verin. Şimdi Hafter'le bahar yaşıyorsunuz, politikamız nedir, neyi hedefliyoruz, Komisyon Başkanı olarak gelin onları söyleyin ve dinleyelim hep beraber. Trablus'ta imzaladığımız anlaşmayı kimsenin, Hafter'in de tanınmaması hususunda görüşleriniz nedir? Onu sorduk size, hiçbir cevap yok. Burada sizden dinleyelim, gelin anlatın.

Konuşmamı çok dikkatle dinlemişsiniz gibi görünüyor ama bir hususta teşekkür ederim belki size. Laleli çamaşırhanelerinden bahsettim ve diğer kara para tezgâhlarından, bunlar hakkında ne düşünüyorsunuz? (CHP sıralarından alkışlar) Bunları söyleyin; bunları söyleyin, gelin dinleyelim. Yoksa benim kırk yıl sürmüş diploması tecrübeme sizin söz söylemeye haddiniz yoktur. (CHP sıralarından alkışlar, AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Sayın Abdulhamit Gül, söz talebiniz var.

#### IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

39.- Gaziantep Milletvekili Abdulhamit Gül'ün, Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadeleri ile İstanbul Milletvekili Namık Tan'ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - Değerli Başkanım, Cumhurbaşkanlığı Yardımcılığımızı yapan Sayın Fuat Oktay Bey bulunmuş olduğu görevler de Libya başta olmak üzere tüm taraflarla, tüm görüşmelerde ülkemizin kazanımı anlamında masada çok aktif görevde bulunmuştur ve bu konulara en vâkıf kişilerden biridir. Mavi vatana "masal" diyenler bizim ufkumuzu anlayamazlar, bizim bu vizyonumuzu anlayamazlar. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Dolayısıyla zaten tezkere yürürlükte, zaten Türk Silahlı Kuvvetlerinin ne yaptığı, Libya'nın bu konudaki talebi -BM ve uluslararası hukuk çerçevesinde bir talep var- Türkiye'nin niçin orada olduğu, neler yaptığı zaten belli; süresi bitiyor, bunun uzatılması konusunda aslında destek verdiklerini de söylediler. Bu, ülkemizin lehine, Türkiye'nin lehine bir durumdur; mavi vatan için, Akdeniz için önemli bir konudur; bu konuda desteklerinizi bekliyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Soru sormayalım mı? "Sormayın." diyorsunuz.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Atatürk'ün yazdığı mektuplarına bakın...

SERKAN SARI (Balıkesir) - Madem çok deneyimli, hamaset niye yapıyor; Meclis cevap bekliyor, çıkmış açıklama yapıyor.

BAŞKAN - Sayın Oktay, buyurun.

#### V.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

3.- Ankara Milletvekili Fuat Oktay'ın, İstanbul Milletvekili Namık Tan'ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

FUAT OKTAY (Ankara) - Evet, ben önce şunu hatırlatayım size: Ben ne başöğretmen olarak ne de Cumhurbaşkanı yardımcısı olarak size hitap ettim; ben, bu Meclisin, bu Genel Kurulun bir üyesi olarak size hitap ettim. Bizde, AK PARTİ'de koltuk sevdası yoktur; o sizlerdedir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bizde bayrak yarışı vardır; biz görevimizi yapar, bir sonraki arkadaşımıza teslim ederiz ve gelir bu sıralarda da gururla onu dinleriz ve dinledik de gurur duyduk; bugün sonuna kadar da arkasındayız mevcut Cumhurbaşkanlığı Yardımcımızın, bu bir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

İkincisi; sorulan soruların hepsine cevap verdim ben, dinlemedi ve anlamadıysanız suç benim değil. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Hakaret ederek.

NAMIK TAN (İstanbul) - Dinledik.

FUAT OKTAY (Devamla) - "Libya'da biz dinamik bir süreci takip ederiz dış politikada. Türkiye'nin çıkarları doğrultusunda bugün tüm taraflarla iş birliği içerisindeyiz ve Libya'da tek Libya taraftarıyız." dedik.

Üç; ben size bir soru sordum, dedim ki: "Cumhurbaşkanı Erdoğan size görev yaptığınız sürede hangi yasal olmayan şeyin talimatını verdi ve yaptınız, onu bir açıklayın."

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Anayasa Mahkemesinden dönenler...

FUAT OKTAY (Devamla) - Dışışlerini atlayarak, size neyi sorduysa burada açıklamak zorundasınız...

NAMIK TAN (İstanbul) - Ne alaka?

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Ne alaka var, ne alaka?

FUAT OKTAY (Devamla) - ...yoksa mensubu bulunduğunuz, "kırk yıl" diye ifade ettiğiniz Dışışleri camiasına ihanet olarak kabul ederim ben bunu.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Libya'yla ne alakası var?

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Bakın Sayın Başkan, en son cümlesine bakın. Neyi ihanet olarak kabul ediyor? Bir dakika...

BAŞKAN - Sayın Başarır, buyurun.

#### IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

40.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Ankara Milletvekili Fuat Oktay'ın satışma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Şimdi, bakın, tam giderken cümlelerini ihanet olarak kabul edermiş. O lafı iade ediyorum ona, bu bir.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Öyle demedi, öyle demedi.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - İki, şunu söylüyor: "Ya, Sayın Cumhurbaşkanı, yetkiyi verdiniz ama nerede yanlış yaptık ki?"

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Söylenenleri yanlış anlıyorsunuz.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Bir hukuk devletinde bu anlayış yoktur. Neyin itimadını istiyor? Niye geliyor bu tezkere buraya?

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) - Tayyip Erdoğan'ı suçladığınız ithamlardan dolayı soruyor ya. Sor Yunus Emre Bey'e, aramış mı? Onu da aramış mı?

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Tabii ki bilgi verecekler, kapsamını bileceğiz. "Dönüp itimat edin reise." Vallaha ben etmiyorum, sen edebilirsin, kusura bakma.

BAŞKAN - Peki.

#### VI.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

##### B) Tezkereler (Devam)

3.- Cumhurbaşkanlığının, Türkiye'nin millî çıkarlarına yönelik her türlü tehdit ve güvenlik riskine karşı uluslararası hukuk çerçevesinde gerekli her türlü tedbiri almak, Libya'daki gayrimeşru silahlı gruplar ile terör örgütleri tarafından Türkiye'nin Libya'daki menfaatlerine yönelebilecek saldırıları bertaraf etmek, kitlesel göç gibi diğer muhtemel risklere karşı millî güvenliğimizin idame ettirilmesini sağlamak, Libya halkının ihtiyacı olan insani yardımları ulaştırmak, Libya'nın bütünlüğü ve istikrarını tehdit eden DEAŞ, El Kaide ve diğer terör örgütlerinin faaliyetlerini ve yasa dışı silahlı gruplar ile yasa dışı göç ve insan ticareti için uygun ortam oluşturan eylemleri bertaraf etmek, gerektiği takdirde BM Güvenlik Konseyinin 2292 (2016) sayılı Kararı'yla Libya'ya yönelik silah ambargosunun açık denizlerde denetlenmesi yönünde üye devletlere verilen yetkiyi kullanmak, dönemin Libya Ulusal Mutabakat Hükûmeti tarafından talep edilmiş olan ve bilahare kurulan Millî Birlik Hükûmetinin de gerek duyduğunu bildirdiği desteği sürdürmek, bu süreç sonrasında meydana gelebilecek gelişmeler karşısında Türkiye'nin yüksek menfaatlerini etkili bir şekilde korumak ve kollamak, gelişmelerin seyrine göre ileride telafisi güç bir durumla karşılaşmamak için süratli ve dinamik bir politika izlenmesine yardımcı olmak üzere hudut, şümül, miktar ve zamanı Cumhurbaşkanınca takdir ve tayin olunacak şekilde, Türk Silahlı Kuvvetlerinin gerektiği takdirde Türkiye sınırları dışında harekât ve müdahalede bulunmak üzere yabancı ülkelere gönderilmesi, bu kuvvetlerin Cumhurbaşkanının belirleyeceği esaslara göre kullanılması ile risk ve tehditlerin giderilmesi için her türlü tedbirin alınması ve bunlara imkân sağlayacak düzenlemelerin Cumhurbaşkanınca tarafından belirlenecek esaslara göre yapılması için Anayasa'nın 92'nci maddesi uyarınca 2 Ocak 2020 tarihli ve 1238 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Kararı'yla verilen ve son olarak 30 Kasım 2023 tarihli ve 1398 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Kararı'yla uzatılan iznin süresinin 2 Ocak 2026 tarihinden itibaren yirmi dört ay uzatılmasına dair tezkeresi (3/1252) (Devam)

BAŞKAN - Şimdi şahısları adına, aleyhinde ilk söz İstanbul Milletvekili Yunus Emre'ye ait.

Sayın Emre, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

YUNUS EMRE (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Tabii, başka bir hazırlığım vardı bu tezkere üzerine ama son tartışmalar hakkında birkaç söz söylemem gerekiyor.

Değerli milletvekilleri, bakın, biz bu tezkereye daha önce "hayır" oyu verdik, biz başka tezkerelere de "hayır" oyu verdik ama Sayın Başkan, Sayın Fuat Oktay geçmişte bizim çok daha sert konuşmalarımız olduğunda "hayır" oyu verdiğimiz, açıkladığımız konuşmalarımız olduğunda böyle bir konuşma yapma gereği duymadı ama bugün ilk defa, bizim de hiç anlayamadığımız bir sebeple,

son derece sert bir şekilde, önce DEM PARTİ Grubuna, sonra bizim grubumuza ve sonra da çok değerli arkadaşlarımızı isimle hedef alarak bir konuşma yaptı. Biz bunun ne olduğunu anlıyoruz. Bakın, şu anda bütün basın da bu konuları yazıyor, çiziyor; Dışışleri Bakanıyla ilgili bir tartışma var. Dışışleri Bakanının bir şekilde görevden uzaklaştırılacağına ilişkin birtakım bilgiler var. Bu şekilde, bu konuşmalarla göze girmek isteniyor. Şimdi, Sayın Fuat Oktay, tabii, geçmişte devlette çalışmış ama siyasette yeni, siyasetin biraz acemisi.

FUAT OKTAY (Ankara) - Allah Allah!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Acemi sensin ya!

YUNUS EMRE (Devamla) - Bu şekilde böyle yaptığı konuşmalarla göze girebileceğini, bakan olabileceğini zannediyor. (CHP sıralarından alkışlar) O nedenle benim kendisine tavsiyem, daha önceki tezkerelerde yaptığı gibi; daha barışçıl, daha içerikli, daha sakin konuşmalar yapması.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Niye "hayır" diyorsun, bunu açıkla.

YUNUS EMRE (Devamla) - Bağırma kardeşim rica ediyorum, niye bağırıyorsun ya? Niye bağırıyorsun? Devam ediyoruz efendim, diyor ki... (AK PARTİ sıralarından gürültüler) Bak, telaşınızı anlıyorum. Kendi bakanlarınızı hırpalamanın yollarını aradığınızı görüyorum.

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) - Komisyonunda konuştuklarımıza burada mı devam edeceğiz?

YUNUS EMRE (Devamla) - Bu kadar, Cumhuriyet Halk Partisiyle ilgili önemli eleştiriler gündeme getiriyorsunuz, Plan ve Bütçe Komisyonuna geldi Dışışleri Bakanı, aranızda Dışışleri Komisyonu Başkanını bırakın, üyelerinden kimse gelmedi Komisyona ya, kimse gelmedi Komisyona; gözümüzle gördük biz bunları. (CHP sıralarından alkışlar)

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) - Biz oradaydık Hocam, yalan söylemeyin ya!

YUNUS EMRE (Devamla) - Şimdi, değerli arkadaşlar, şimdi devam ediyorum...

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) - Hocam biz oradaydık, Dışışleri Komisyonu üyesiyiz biz; doğru söylemiyorsun!

YUNUS EMRE (Devamla) - Bize deniliyor ki: Tezkerenin geldiğini biliyorsunuz, gelmekte olduğunu biliyorsunuz, ocak ayında sürenin dolduğunu biliyorsunuz.

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) - Biz oradaydık, konuşma da yaptık.

ŞABAN ÇOPUROĞLU (Kayseri) - Arkadaşımız "Komisyondaydık." diyor.

YUNUS EMRE (Devamla) - Evet, 2 arkadaşımız oradaydı, doğru; Komisyon Başkanı yoktu, sadece 2 arkadaşınız vardı.

ŞABAN ÇOPUROĞLU (Kayseri) - Arkadaşımız "Oradaydık, Komisyondaydık" diyor bak.

YUNUS EMRE (Devamla) - Müsaade eder misiniz, konuşuyorum ben.

Değerli arkadaşlar, şimdi, bakın, bize deniyor ki: "Tezkerenin geldiğini biliyordunuz." Arkadaş, sayın milletvekilleri, bu tezkerenin geldiğini tamam, biliyoruz, görev süresi dolacak ama bunu defalarca anlattık. "Bu tezkere kapsamında yurt dışına gönderilen askerlerimizin orada bulunmasının siyasi amacı nedir? Hangi siyasi amaçlar gerçekleşince döneceklerdir? Kaç asker gidiyor?" falan. Bakın, bununla ilgili tezkerede -sadece bu tezkerede değil, bütün tezkerelerde- şu yazıyor, dikkatinizi çekiyorum: "Süratli ve dinamik bir politika izlenmesine yardımcı olmak üzere hudut, şümul, miktar ve zamanı Cumhurbaşkanınca takdir ve tayin olunacak şekilde..." Arkadaşlar, bütün bilgi bundan ibaret ya.

Bakın, sizler gelip bize burada çatmak, laf yetiştirmek, "Bakan değişirse ben onun yerini alırım." diye göze girme çabasında olacağınıza... (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

ŞABAN ÇOPUROĞLU (Kayseri) - Zannına girmeyin, zannına girmeyin!

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Yunus Bey saçmalıyorsun, saçmalamayı bırak.

YUNUS EMRE (Devamla) - ...bu hedef nedir, şümul nedir, zaman nedir; bize bunu anlatın, bu Meclisi bilgilendirin. (CHP sıralarından alkışlar)

Bakın, burada milletvekilleri oy verecekler, birazdan Sayın Başkan bu tezkereyi oya sunacak. O oylar verilirken milletvekilleri düzgün bir şekilde bilgilendirildiler mi? Bunun yanıtı yok. Bilgilendirilmediler.

MEHMET DEMİR (Kütahya) - Yunus Bey geç kaldın, Özgür Özel dün buradaydı, onun gözüne girecektin sen!

YUNUS EMRE (Devamla) - Bakın, Savunma Komisyonu Başkanı burada mı bilmiyorum, Dışışleri Komisyonu Başkanı burada; Komisyonu toplayabilirsiniz.

MEHMET DEMİR (Kütahya) - Gölge bakan mı olacaksın? Geç kaldın, dün...

YUNUS EMRE (Devamla) - Oraya, Komisyona arkadaşları, asker kişileri, sivil kişileri çağırabilirsiniz, bilgilendirme yapabilirsiniz; bunun önünde İç Tüzük'ün koyduğu bir engel yok, müşterek toplantılar da yapıp düzenleyebilirsiniz ama bunları yapmayacaksınız, Genel Kurulu bilgilendirmeyeceksiniz, komisyonları bilgilendirmeyeceksiniz...

Bakın, bunlar -az önce ifade ettiğim gibi- bu yetkiler geçmişte "Bakanlar Kurulu talebi" şeklinde Meclisten isteniyordu yani bir heyet olarak, bir kurul olarak Bakanlar Kurulunun bütün üyelerinin imzasıyla bu tezkereler Meclisin gündemine geliyordu. Dikkatinizi çekiyorum, bugün 1 kişinin imzasıyla geliyor.

Bakın, ayrıca, geçmişte bu yetki bir heyete, Bakanlar Kurulunun tamamına veriliyordu, bugün sadece Cumhurbaşkanının kendisine veriliyor ve son derece ciddi bir işlem den bahsediyoruz. Bakın, aranızda değerli hukukçular var, onlar bunu bilirler, bu yapılan işlemin denetimi yok. Buradan sonra kimsenin bir mahkemeye gitme imkânı yok. Anayasa Mahkemesi geçmişte aldığı bir kararla "Tezkerelere bakmayacağını." söyledi. Değerli milletvekilleri, yani burada yapılacak bir yanlışın telafisi yok; o yüzden dikkatinizi çekiyorum, ciddi bir iş yapıyoruz, bu ciddiyete yakışır içerikle konuşalım, bu ciddiyete yakışır bir yaklaşım tarzıyla en azından iktidar sözcüleri meseleyi böyle ele alsınlar.

Ayrıca, devam ediyoruz; tezkerede ne diyor değerli arkadaşlarım: "Türk Silahlı Kuvvetlerinin gerektiği takdirde Türkiye sınırları dışında harekât ve müdahalede bulunmak üzere yabancı ülkelere gönderilmesi, bu kuvvetlerin Cumhurbaşkanının belirleyeceği esaslara göre kullanılması ile risk ve tehditlerin giderilmesi için her türlü tedbirin alınması ve bunlara imkân sağlayacak düzenlemelerin Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenecek esaslara göre..." Arkadaş, yani bakın, tekrar ifade ediyorum: Bu kadar ciddi konuları sadece Cumhurbaşkanının belirleyeceği esaslara indirgemişsiniz, önümüze bu hâlde getirmişsiniz. Bunu yapmışsınız, bari

şu Meclisi düzgün bir şekilde bilgilendirin. Bunun araçları vardır, bunun araçları komisyonda toplantı düzenlemektir, bunun araçları Genel Kurulda daha içerikli açıklamalar yapmaktır; bunun araçları muhalefeti ya da muhalefet de şahısları, milletvekillerini, parti yöneticilerini suçlayıcı içeriklerle konuşmak değildir. Şimdi, bize deniyor ki: "Kara işleri siz bilirsiniz." Yaklaşıyor mu bu ya? Değerli arkadaşlar, sormak istiyorum: Bir Dışişleri Bakan Yardımcısı atadınız, ben bu kürsüde "Mafyanın ortağı olduğunu." söyledim. Beni dava etti, bana özel hukuk davası açtı ve ben davayı kazandım çünkü davaya Halil Falyalı ismiyle bilinen, biliyorsunuz, öldürülen kişiyle ortaklığının olduğunu belgelerini verdim yani basında da yayınlanmıştı; o belgeleri mahkemeye verdim, mahkeme dedi ki: "Burada bir hakaret yok." "Mafyanın ortağıdır ifadesinde bir hakaret yoktur." dedi. Aynı kişiyi, bakın, mafyanın ortağı olduğu kanıtlanmış kişiyi o ülkeye, Kıbrıs'a, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne büyükelçi atadınız, bunu yaptınız; kara iş bu değil mi? Bundan daha karası var mı? Mafyayla ortaklığı, Kıbrıs'taki mafyayla ortaklığı kanıtlanmış kişiyi Kıbrıs'a büyükelçi yapmaktan daha karası var mı? (CHP sıralarından alkışlar) Yetmedi, bu kapkara ortamda, maalesef bu kapkara ortamda birkaç ay sonra Kıbrıs'a büyükelçi olarak gönderdiğiniz kişiyi geri almak zorunda kaldınız. Üç ay geçmedi, üç dört ay içerisinde geri almak zorunda kaldınız. Nerede görülmüş bir atanmış büyükelçinin görev süresini bu şekilde doldurmadan, apar topar geri çekildiği?

SERVET MULLAOĞLU (Hatay) - Vizyon meselesi, vizyon.

YUNUS EMRE (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, o nedenle bu kara işler bahsini bence açmayın yani kendi camdan köşkünüzden başkalarını taşlamayın.

Sayın milletvekilleri, bu tezkereyle ilgili söyleyecek tabii çok şeyler var. Bizim için temel mesele Mehmetçik'in güvenliğidir, esenliğidir, sağ salım memlekete dönmesidir ve tabii ki bu kapsamda bölgemizde barış ve huzurun inşasına destek sunmasıdır.

Tabii, oyumuzun renginin değişmesini gerektiren birtakım önemli gelişmeler oldu; benden önce Sayın Namık Tan bunları söylediği için bunları tekrar etmeyeceğim, sürem de buna elvermiyor ancak belli risklerin hâlihazırda bulunduğunu dikkatinize sunmak istiyorum. Şimdi, bir defa yani çözülmeyen bir mesele olarak milislerin varlığı ve milisler arası çatışmalar riski orta yerde duruyor. Biliyorsunuz, bütün bu hadisenin merkezinde kabileler arasında, onların oluşturduğu milis teşkilatlar arasındaki çatışmalar yer alıyor ve tabii ki bu kapsamda en büyük risk Libya'da tekrar silahlı çatışmaların yeniden başlamasıdır. Yani bugün, maalesef Libya'da bir siyasi çözüm yoktur, gerçekçi yaklaşımla bunu görmemiz gerekir. Libya'da olan şey göreceli bir sakinlik durumudur. Bunun yanında, değerli arkadaşlarım, özellikle 2019 Mutabakat Muhtırası'nın ve 2022'de imzalanan Türkiye Petrol Anonim Ortaklığı ile Libya'nın Ulusal Petrol Kurumu arasındaki ortak hidrokarbon arama anlaşmasının geleceği hakkında da ciddi endişeler vardır. Bu konularla ilgili ciddi belirsizlikler vardır. Bütün bu konuşmalarda da maalesef Genel Kurul bu konularda düzgün şekilde bilgilendirilmemiştir.

Bir diğer önemli gelişme ise bu yıl içerisinde önemli bir Amerikan enerji şirketinin, Chevron'un bir açıklaması olmuştur. Bakın, Girit'in güneyinde, yaklaşık 47 bin kilometrekarelik bir alanda enerji arama konusuyla bu Amerikan şirketinin ilgili olduğunu Amerikan şirketi açıklamıştır. Bu bahsi geçen alan Libya'nın münhasır ekonomik bölgesiyle çakışmaktadır. Şimdi, bir defa, bu konular karşısında Hükümetin yaklaşım tarzı nedir? Bunlar Genel Kurulda anlatılmamıştır. Umarım, benden sonra lehte konuşan arkadaşımız bunu anlatır. Büyük güçlerin bölgedeki siyasetleri nasıl ele alınmaktadır? Türkiye açısından bunun yarattığı problemler, riskler nelerdir? Bunlar anlatılmamıştır.

Değerli arkadaşlarım, süremin sonuna geliyorum. Maalesef...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YUNUS EMRE (Devamla) - Sayın Başkanım, selamlamak istiyorum.

BAŞKAN - Tabii, tabii, bir dakika uzatıyorum.

Buyurun.

YUNUS EMRE (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, bakın, bundan önceki tezkereyi iki ülkeyi birleştirip getirdiniz, Irak ve Suriye tezkeresi olarak getirdiniz, üç yıl için getirdiniz. Şimdi, bundan vazgeçin. Bu tezkerenin bu şekilde iki yıllık gelmesi de doğru değildir, geçmişteki tezkereler için de doğru değildi. Meclisin Silahlı Kuvvetlerin yurt dışına gönderildiği bütün kararları için doğru, açık, şeffaf bilgilendirme Genel Kurulda yapılmalıdır. Bu Genel Kurulun her üyesinin de bu olgunluğa sahip olduğunu ben biliyorum, değerlendiriyorum.

Ayrıca, yine burada yapılan konuşmalarda "hocalık" gibi şeyler de söylendi. Ben hocalık ruhsatı olan bir arkadaşınızım; doktora da yaptım, doçentlik belgesi de aldım, senelerce öğretim üyeliği de yaptım ama burası birinin birine ders vereceği bir mecra değildir. Buraya gelen her milletvekili halkın oylarıyla gelmiş, o olgunlukta da konuşması beklenen insanlardır.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Emre, teşekkür ediyorum.

Şahsı adına ikinci söz Adana Milletvekili Sunay Karamık'a ait.

Sayın Karamık, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SUNAY KARAMIK (Adana) - Sayın Başkan, Gazi Meclisimizin kıymetli üyeleri; Libya'ya ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresinin süresinin uzatılmasına dair müzakereler çerçevesinde Türkiye Cumhuriyeti devletinin bu süreçte üstlendiği sorumluluğun askerî ve güvenlik boyutuna ilişkin değerlendirmelerimi yüce Meclisin takdirine sunmak üzere söz almış bulunuyorum.

Bugün ele aldığımız konu konjonktürel siyasi tartışmaların dar çerçevesine hapsedilmeyecek ölçüde stratejik bir özellik taşımaktadır. Görüşülmekte olan tezkere Türk Silahlı Kuvvetlerimizin sahadaki emniyetini, Türkiye'nin millî güvenlik mimarisini, yakın çevremizdeki bölgesel istikrarı ve ülkemizin uluslararası sistemdeki caydırıcılık kapasitesini doğrudan ilgilendiren çok boyutlu bir güvenlik meselesidir. Bu nedenle, değerlendirmelerimi polemiklerden uzak, askerî gerçeklik, millî menfaat ve kurumsallaşmış devlet aklı perspektifi içerisinde ele almak istiyorum.

Türk devlet geleneği tarihsel olarak gücünü yalnızca askerî kapasitesinden değil adalet ilkesini esas alan, mazlumdan taraf yer alan ve barış üretme iradesini merkeze koyan bir anlayıştan almıştır. Devlet pratiğimiz salt çıkar maksimizasyonuna dayalı dar güvenlik anlayışının ötesinde, sorumluluk üstlenen, bulunduğu coğrafyalarda düzen ve istikrar üretmeyi amaçlayan bir siyasal aklın tezahürüdür. Bugün Türkiye'nin güvenlik ve savunma politikalarının temelinde bu tarihsel hafıza ve kurumsal süreklilik bulunmaktadır. Kore'den Balkanlara, Afrika'dan Afganistan'a uzanan geniş bir coğrafyada görev yapan Türk askeri, yalnızca bir askeri unsur olarak değil disiplinin, itidalin ve güvenilirliğin kurumsal temsilcisi olarak bir varlık göstermiştir. Bu yaklaşım, Türkiye'nin askeri hafızasında

süreklilik arz etmektedir. Kafkasya'da Azerbaycan'ın meşru savunma hakkı söz konusu olduğunda kardeşlik hukukunu önceleyen, Somali'de devlet kapasitesinin yeniden inşasına katkı sunan Türkiye, askeri varlığını hiçbir zaman keyfi ya da hegemonik bir araç olarak kullanmamıştır. Atılan her adım ulusal çıkarlarımızla birlikte, bölgesel güvenliğin ihtiyacı, meşruiyet zemini ve sorumluluk bilinci çerçevesinde planlanmıştır. Zira, Türkiye açısından güvenlik, yalnızca coğrafi sınırlarla tanımlanan dar bir alan değildir. Günümüz güvenlik tehditleri çoğu zaman sınırların ötesinde şekillenmekte, tehditler çoğu zaman doğrudan ülkemizin iç güvenliğini ve toplumsal istikrarını tehdit eder hâle gelmektedir. Terörizm, düzensiz göç, devlet otoritesinin çöktüğü alanlar ve kronik bölgesel istikrarsızlıklar karşısında Türkiye pasif bir izleyici değil riskleri kaynağında yöneten proaktif bir güvenlik refleksi göstermiştir. Suriye ve Irak'ta terör örgütlerine karşı yürütülen mücadele bu bütüncül güvenlik yaklaşımının da en somut göstergesidir. Bu mücadele yalnızca sınır güvenliğini sağlamaya değil terör tehdidini kalıcı biçimde bertaraf etmeye, bölge halklarının huzurunu tesis etmeye ve istikrarsızlığın yayılmasını önlemeye yöneliktir. Libya'da yürütülen faaliyetler de aynı stratejik güvenlik perspektifinin doğal ve tutarlı bir uzantısıdır. Libya, Türkiye açısından ne yeni ne de geçici bir gündemdir; Osmanlı Dönemi'nden itibaren aramızda şekillenen tarihî, kültürel ve insani bağlar, bu coğrafyayı Türkiye'nin stratejik hafızasında özel bir konuma yerleştirmiştir. Asırlar boyunca Akdeniz'in istikrarında önemli rol üstlenen Libya, bugün de bölgesel güvenlik dengeleri açısından kritik bir merkez niteliğini de korumaktadır. 2011 yılında Arap Baharı süreciyle birlikte Libya'da yaşanan gelişmeler, beklenen demokratik dönüşümü sağlayamamış, aksine ülkede derin bir siyasal bölünmüşlük, kurumsal çöküş ve silahlı çatışma ortamı ortaya çıkmıştır. Bu tablo, yalnızca Libya halkını değil Akdeniz havzasının tamamını etkileyen yapısal bir güvenlik sorununa da dönüşmüştür. Libya, aynı zamanda, Türkiye'nin doğrudan güvenlik kuşağının da bir parçasıdır. Bu ülkede yaşanacak her türlü istikrarsızlık, kısa sürede düzensiz göç, enerji güvenliği ve terör tehdidi başta olmak üzere Türkiye'nin ulusal güvenliğine sirayet edebilecek niteliktedir. Zengin enerji kaynaklarına, ciddi ekonomik potansiyele sahip olan Libya'da güvenlik ve istikrarın sağlanması Afrika, Avrupa ve Akdeniz havzası açısından da stratejik önem taşımaktadır. Türkiye'nin Libya'daki varlığı açık, meşru ve uluslararası hukuka dayalıdır. Bu varlık bir işgal değildir, bir müdahale ya da bir macera hiç değildir. Bu varlık eğitim, askerî danışmanlık, kapasite inşası ve sahada caydırıcılık yoluyla istikrarın korunmasına yöneliktir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Nitekim, Türk Silahlı Kuvvetlerinin sağladığı destek sayesinde, başta Trablus olmak üzere Libya'da geniş çaplı bir iç savaşın önüne geçilmiş, ateşkes ortamı tesis edilerek Libya'da tarafların diyalog ve müzakere yoluyla çözüm arayışına girmelerine de imkân tanınmıştır. Türkiye, askerî mevcudiyetini diplomatik girişimlerle de desteklemiştir. Birleşmiş Milletler öncülüğünde yürütülen Libya'da taraflar arasında siyasi diyalog sürecine de aktif katkı sunmuştur. Bu çerçevede, anayasal sürecin tamamlanması, seçimlere dayalı meşru bir siyasal düzenin inşa edilmesini de temenni ediyoruz. Türkiye Libya'daki tüm taraflarla adil, şeffaf ve dengeli ilişkilerini de sürdürmektedir. Bizim için Libya tektir ve bütündür. Bu anlayışla Libya'nın toprak bütünlüğünü, siyasal birliğini ve istikrarını da desteklemeye devam edeceğiz.

Değerli milletvekilleri, günümüz askerî gerçekliği açıktır. Güvenlik artık yalnızca personel sayısı değil teknoloji, istihbarat kapasitesi ve caydırıcılık unsurlarıyla sağlanmaktadır. Bu dönüşüm yalnızca üretim artışı değil tasarım, yazılım ve kritik alt sistemlerde stratejik bağımsızlık kazanımını da ifade etmektedir. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın yıllar önce ortaya koyduğu "savunma sanayisinde tam bağımsız Türkiye" vizyonu bu sahada somut bir karşılık bulmuştur. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye, barışı savunan bir devlettir ancak barışın kalıcı olabilmesi için güçlü ve inandırıcı bir caydırıcılığın zorunlu olduğunu da bilmektedir. Türkiye attığı her adımın sonuçlarını hesaplayan, gücünü sorumluluk bilinciyle kullanan rasyonel bir devlet aklına sahiptir. Bu çerçevede, uluslararası hukuk ve meşru davet temelinde yürütülen Libya misyonunun devamına yönelik yetkilendirmenin ülkemizin güvenliği, bölgesel istikrar ve barışın tesisi açısından stratejik bir önem taşıdığını da ifade etmek isterim. Bu kararın Türkiye'nin kararlı duruşunu ve sahadaki etkinliğini daha da güçlendireceğine inanıyorum.

Aziz milletimizin dualarının görev başındaki evlatlarımızın üzerinde olduğunu biliyoruz. Bu manevi destek Mehmetçik'imiz için sahada en güçlü dayanaklardan biridir. Bu yetkilendirmenin ülkemiz ve milletimiz için hayırlı olmasını temenni ediyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Karamık, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, Cumhurbaşkanlığı tezkereyi üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi tezkereyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...Kabul etmeyenler... Tezkere kabul edilmiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının bir tezkereyi vardır, okutup, oylarınıza sunacağım.

Tezkereyi okutuyorum:

4.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Numan Kurtulmuş ve beraberindeki heyetin, Tacikistan Cumhuriyeti Tacikistan Millî Meclisi Ali Meclis Başkanı Rüstami Emomali'nin davetine icabetle Tacikistan'a resmî bir ziyaret gerçekleştirmeleri ile Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve heyetinin Sağlık Bilimleri Üniversitesi tarafından Buhara'da düzenlenen uluslararası konferansa katılmaları hususuna ilişkin tezkere (3/1256)

4/12/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna

28/3/1990 tarihli ve 3620 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dış İlişkilerinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 6'ncı maddesi uyarınca Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Sayın Prof. Dr. Numan Kurtulmuş ve beraberindeki heyetin Tacikistan Cumhuriyeti Tacikistan Millî Meclisi Ali Meclis Başkanı Sayın Sayın Rüstami Emomali'nin davetine icabetle Tacikistan'a resmî bir ziyaret gerçekleştirmeleriyle anılan kanunun 9'uncu maddesi uyarınca Sayın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve heyetinin Sağlık Bilimleri Üniversitesi tarafından Buhara'da düzenlenen uluslararası konferansa katılmaları hususları Genel Kurulun tasviplerine sunulur.

Numan Kurtulmuş

BAŞKAN - Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.  
Değerli milletvekilleri, birleşime otuz dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.41

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 19.32

BAŞKAN: Başkan Vekili Bekir BOZDAĞ

KÂTİP ÜYELER: Müzeyyen ŞEVKİN (Adana), İbrahim YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar)

----- 0 -----

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 40'inci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.  
Şimdi Danışma Kurulunun bir önerisi vardır, okutup oylarınıza sunacağım.  
Öneriyi okutuyorum:

VIII.- ÖNERİLER

A) Danışma Kurulu Önerileri

1.- Danışma Kurulunun, gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmında bulunan 243, 170 ve 247 sıra sayılı Kanun Tekliflerinin aynı kısmın sırasıyla 1'inci, 2'nci ve 3'üncü sıralarına alınmasına ve bu kısımda bulunan diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesine; Genel Kurulun çalışma gün ve saatlerine ilişkin önerisi

NO: 76

22/12/2025

Danışma Kurulu Önerisi

Danışma Kurulunun 22/12/2025 Pazartesi günü (bugün) yaptığı toplantıda aşağıdaki önerilerin Genel Kurulun onayına sunulması uygun görülmüştür.

Numan Kurtulmuş  
Türkiye Büyük Millet Meclisi  
Başkanı

Abdulhamit Gül  
Adalet ve Kalkınma Partisi  
Grubu  
Başkan Vekili

Ali Mahir Başarır  
Cumhuriyet Halk Partisi  
Grubu  
Başkan Vekili

Sezai Temelli  
Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi  
Grubu  
Başkan Vekili

Erkan Akçay  
Milliyetçi Hareket Partisi  
Grubu  
Başkan Vekili

Mehmet Satuk Buğra Kavuncu  
İYİ Parti  
Grubu  
Başkan Vekili

Bülent Kaya  
YENİ YOL Partisi  
Grubu  
Başkanı

Öneriler:

Gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmında bulunan 243, 170 ve 247 sıra sayılı Kanun Tekliflerinin aynı kısmın sırasıyla 1'inci, 2'nci ve 3'üncü sıralarına alınması ve bu kısımda bulunan diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesi,

Genel Kurulun;

22 Aralık 2025 Pazartesi günü (bugün) birleşiminde 170 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

23 Aralık 2025 Salı günü birleşiminde 247 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

23 Aralık 2025 Salı günü birleşiminde 247 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanamaması hâlinde 24 Aralık 2025 Çarşamba günü birleşiminde 247 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

24 Aralık 2025 Çarşamba günü birleşiminde 247 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanamaması hâlinde 25 Aralık 2025 Perşembe günü birleşiminde 247 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar, çalışmalarını sürdürmesi,

23 Aralık 2025 Salı günü birleşiminde 247 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanması hâlinde 24, 25, 30 ve 31 Aralık 2025 Salı, Çarşamba ve Perşembe günleri toplanmaması,

24 Aralık 2025 Çarşamba günü birleşiminde 247 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanması hâlinde 25, 30 ve 31 Aralık 2025 Salı, Çarşamba ve Perşembe günleri toplanmaması,

25 Aralık 2025 Perşembe günü birleşiminde 247 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanması hâlinde 30 ve 31 Aralık 2025 Salı ve Çarşamba günleri toplanmaması, önerilmiştir.

BAŞKAN - Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi gündemin "Seçim" kısmına geçiyoruz.

#### IX.- SEÇİMLER

##### A) Komisyonlarda Açık Bulunan Üyeliklere Seçim

1.- (10/434, 2104, 2716, 2717, 2718, 2719) esas numaralı Engelli Bireylerin Toplumsal Hayata Katılmalarının Güçlendirilmesi, Karşılaştıkları Sorunların Tespit Edilmesi ve Bu Sorunlara Kalıcı Çözümler Üretilmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonunda boş bulunan üyeliğe seçim

BAŞKAN - Engelli Bireylerin Toplumsal Hayata Katılmalarının Güçlendirilmesi, Karşılaştıkları Sorunların Tespit Edilmesi ve Bu Sorunlara Kalıcı Çözümler Üretilmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonunda boş bulunan ve YENİ YOL Partisi Grubuna düşen 1 üyelik için Kahramanmaraş Milletvekili İrfan Karatutlu aday gösterilmiştir.

Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

##### 2.- Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunda boş bulunan üyeliğe seçim

BAŞKAN - Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunda boş bulunan ve Cumhuriyet Halk Partisi Grubuna düşen 1 üyelik için İstanbul Milletvekili Doğan Demir aday gösterilmiştir.

Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, alınan karar gereğince denetim konularını görüşmüyor ve gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmına geçiyoruz.

1'inci sıraya alınan, İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdare Bölgesi Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığı ile Vergiden Kaçınmaya Engel Olma Anlaşması ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi ve Dışişleri Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine başlayacağız.

#### X.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

##### A) Kanun Teklifleri

1.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdare Bölgesi Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığı ile Vergiden Kaçınmaya Engel Olma Anlaşması ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3295) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 243)<sup>3</sup>

BAŞKAN - Komisyon? Yerinde.

Komisyon Raporu 243 sıra sayısıyla bastırılıp dağıtılmıştır.

Teklifin tümü üzerinde söz talebi yok.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1'inci maddeyi okutuyorum:

#### **TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE ÇİN HALK CUMHURİYETİ HONG KONG ÖZEL İDARE BÖLGESİ HÜKÜMETİ ARASINDA GELİR ÜZERİNDEN ALINAN VERGİLERDE ÇİFTE VERGİLENDİRMİYİ ÖNLEME VE VERGİ KAÇAKÇILIĞI İLE VERGİDEN KAÇINMAYA ENGEL OLMA ANLAŞMASI VE EKİ PROTOKOLÜN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ**

*MADDE 1- (1) 24 Eylül 2024 tarihinde Hong Kong'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdare Bölgesi Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığı ile Vergiden Kaçınmaya Engel Olma Anlaşması" ve eki "Protokol"ün onaylanması uygun bulunmuştur.*

BAŞKAN - Söz isteyen yok.

1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 1'inci madde kabul edilmiştir.

2'nci maddeyi okutuyorum:

*MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.*

BAŞKAN - Söz isteyen yok.

2'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 2'nci madde kabul edilmiştir.

3'üncü maddeyi okutuyorum:

*MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.*

BAŞKAN - Söz isteyen yok.

3'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 3'üncü madde kabul edilmiştir.

Teklifin tümü açık oylamaya tabidir.

Açık oylamanın elektronik sistemle yapılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Oylama için iki dakika süre vereceğim; bu süre içinde sisteme giremeyen milletvekillerinin teknik personelden yardım istemelerini, bu yardıma rağmen de sisteme giremeyen milletvekillerinin oy pusulalarını oylama için verilen süre içinde Başkanlığa ulaştırmalarını rica ediyorum ve oylama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, 243 sıra sayılı Kanun Teklifi açık oylama sonucunu açıklıyorum:

|                       |   |                |
|-----------------------|---|----------------|
| "Kullanılan oy sayısı | : | 338            |
| Kabul                 | : | 319            |
| Ret                   | : | 16             |
| Çekimser              | : | 3 <sup>4</sup> |

Kâtip Üye  
Müzeyyen Şevkin  
Adana

Kâtip Üye  
İbrahim Yurdunuseven  
Afyonkarahisar"

Bu sonuca göre teklif kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır. Hayırlı olsun.

2'nci sıraya alınan, İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Hükûmeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi ve Dışişleri Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine başlıyoruz.

2.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Hükûmeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2639) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 170)<sup>5</sup>

BAŞKAN - Komisyon? Yerinde.

Komisyon raporu 170 sıra sayısıyla bastırılıp dağıtılmıştır.

Teklifin tümü üzerinde söz talebi yok.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Maddelerine geçilmiştir.

1'inci maddeyi okutuyorum:

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE ÇİN HALK CUMHURİYETİ HONG KONG ÖZEL İDARİ BÖLGESİ HÜKÜMETİ ARASINDA YATIRIMLARIN KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE KORUNMASINA İLİŞKİN ANLAŞMANIN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) 1 Haziran 2023 tarihinde Ankara'da ve 31 Ekim 2023 tarihinde Hong Kong'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Hükûmeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma'nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN - Evet, söz isteyen yok.

1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 1'inci madde kabul edilmiştir.

2'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN - Madde üzerinde söz isteyen yok.

2'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 2'nci madde kabul edilmiştir.

3'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN - Madde üzerinde söz talebi yok.

3'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 3'üncü madde kabul edilmiştir.

Teklifin tümü açık oylamaya tabidir.

Açık oylamanın elektronik sistemle yapılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Oylama için iki dakika süre vereceğim. Bu süre içinde sisteme giremeyen milletvekillerinin teknik personelden yardım istemelerini, bu yardıma rağmen de sisteme giremeyen milletvekillerinin oy pusulalarını oylama için verilen süre içinde Başkanlığa ulaştırmalarını rica ediyorum.

Oylama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, 170 sıra sayılı Kanun Teklifi açık oylama sonucunu açıklıyorum:

|                       |   |                |
|-----------------------|---|----------------|
| "Kullanılan oy sayısı | : | 347            |
| Kabul                 | : | 309            |
| Ret                   | : | 37             |
| Çekimser              | : | 1 <sup>6</sup> |

4. Açık oylama kesin sonuçlarını gösteren tablo tutanağa eklidir.

5. 170 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

6. Açık oylama kesin sonuçlarını gösteren tablo tutanağa eklidir.

Kâtip Üye  
Müzeyyen Şevkin  
Adana

Kâtip Üye  
İbrahim Yurdunuseven  
Afyonkarahisar"

Bu sonuca göre kanun teklifi kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır, hayırlı olsun.

Gündemimizdeki konular tamamlanmıştır

Alınan karar gereğince, kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için 23 Aralık 2025 Salı günü saat 15.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 19.51